

M&M Contact

Driemaandelijks tijdschrift van Mars & Mercurius Brugge/West-Vlaanderen vzw
Onder de auspiciën van de Koninklijke Kring Mars & Mercurius vzw

Het migratiebeleid van de Europese Unie
Delicaat evenwicht tussen veiligheid en solidariteit

Zeventig jaar NAVO
Een verjaardag die reflectie vraagt

In memoriam
Stichter Stephan Vandenberghe

Verder in dit nummer

- 32 | Is bezorgdheid over Chinese oneerlijke handel en toekomstplannen terecht?
- 38 | Het vredesvraagstuk voor en tijdens WOI – Deel IV
- 48 | De kwestie Taiwan in het Trump tijdperk

Komende activiteiten

Voordracht "Zien is geloven" & nieuwjaarsdrink | Groot Seminarie Brugge – 20 januari 2020
Avondconferentie "Biomimetica" | Groot Seminarie Brugge – 6 februari 2020
Statutaire Algemene Vergadering | Kasteel van Moerkerke – 14 maart 2020
Diner causerie "Joden en moslims, van nabijheid tot verwijdering" | 02 april 2020

Onze agenda

Eigen activiteiten

Raadpleeg ook onze website <http://mmbrugge.be> voor eventuele wijzigingen en foto's van de voorbije activiteiten.

Zaterdag 30 november 2019	11.00 u	Academische Zitting Provinciaal Hof Brugge "De toekomst van Frontex, het Europese Grens- en Kustwachtagentschap. Een visie vanuit de praktijk." Dirk Vande Ryse, Director Situation Awareness & Monitoring Division, Frontex
Maandag 20 januari 2020	19.30 u	Avondconferentie "Zien is geloven?" gevolgd door nieuwjaarsdrink "De gevaren van beeldmanipulatie, een zoektocht naar de kern en de gevaren van onze kijkdrang" Gerrit Vosters, docent filmeducatie Groot Seminarie – Potterierei 72, 8000 Brugge
Donderdag 6 februari 2020	19.30 u	Avondconferentie "Biomimecry, wat kunnen we leren van de natuur" door Bram Vanthournout, Universiteit Gent Aula Groot Seminarie – Potterierei 72, 8000 Brugge
Zaterdag 14 maart 2020	10.30 u	Statutaire Algemene Vergadering gevolgd door lentelunch en dans Kasteel van Moerkerke – Kasteelstraat 7, 8340 Moerkerke
Donderdag 02 april 2020	10.00 u	Conferentie "Joden en moslims, van nabijheid tot verwijdering" door Jan De Vos Gevolgd door lunch en geleid bezoek aan kerk en museum OLV Ter Potterie Groot Seminarie – Potterierei 72, 8000 Brugge
Donderdag 07 mei 2020	08.00 u	Eendaagse uitstap naar Duinkerke Vertrek Esplanade Station Brugge – Kant Sint-Michiels

Activiteiten van andere organisaties

Zaterdag 7 maart 2020	10.30 u	Nationale Statutaire Algemene Vergadering Huis der Vleugels Montoyerstraat 1, 1000 Brussel
Zaterdag 13 juni 2020	09.00 u	Nationale Dag Mars & Mercurius Nieuwe Beurs Antwerpen

Voor al uw bloemen en geschenken,
leuke boeketten, trouw- en rouwwerk

't Groene huis
Malehoeklaan 18
8310 Sint Kruis Brugge
050 35 37 35
marianne.langenbick@pandora.be

COLOFOON

Mars en Mercurius
Brugge / West-Vlaanderen vzw

Maatschappelijke zetel

Kuiperstraat 21
8000 Brugge

Secretariaat en redactieadres

Spalaan 49
8400 Oostende
marsenmercurius.brww@gmail.com

Ondernemingsnummer

0887401827

Bankrelaties

IBAN : BE49 2800 4089 8671
BIC : GEBABEBB

Raad van Bestuur

Voorzitter: Jan De Vos
Ondervoorzitter: Ronny Vermeersch
Secretaris: Ben Engelen
Penningmeester: Ivan Loncke
Bestuursleden: René Decorte
Frank De Lille
Philip Demunter
Yves De Ryck
Rudolf Leplae
Johan Van Everbroeck
Frik Vanderstraeten
Stefaan Vergaerde
Freddy Vervaet
Luc Vileyn

Past Voorzitters

Stéphane Vandenberghe, Ivo Steens
Roger Carreyn, Maurice Debruyne
François Crepain

Ereleden

Carl Decaluwé, Paul Breyne,
Jean Baron de Bethune,
Willy Herteleer, Philippe De Cock

Eindredactie

Ronny Vermeersch

Werkten mee aan dit nummer

André Billiet, François Crepain, Jan De Vos,
Rudolf Leplae, Stefaan Vergaerde,
Freddy Vervaet

Fotoverantwoording

Eigen opnames of Wikipedia publiek domein,
tenzij anders vermeld

WOORDJE VAN DE VOORZITTER

Waarde Mars & Mercurius leden en sympathisanten,

Wanneer dit nummer bij jullie in de bus valt, nadert stilaan het einde van ons werkjaar. Het is nog vroeg voor een terugblik op het jaar 2019, maar toch is nu al duidelijk dat de wereld er alleen maar complexer op geworden is. In de toenemend multipolaire wereld zoeken verschillende actoren om hun positie op mondiaal of regionaal vlak te verstevigen en vaak plooiën ze daarbij op zichzelf terug, zodat bestaande en nieuwe conflicten en in toenemende mate ook spanningen op handelsvlak aangeblazen worden. Heel wat stof dus voor achtergrondartikels in dit nieuwe nummer van M&M Contact.

Daarin staat uiteraard het thema van onze komende academische zitting voorop. Europa kreeg op veel vlakken de wind van voor, heeft het hard om zich op wereldniveau te handhaven en op politiek, economisch en militair vlak blijkt het moeilijk om een krachtig en eendrachtig standpunt te formuleren en uit te dragen. Vooral in het migratievraagstuk liggen de kaarten niet eenvoudig. De toevloed van migranten, hoofdzakelijk via de Middellandse Zee, neemt opnieuw toe en de recente inval van Turkije in Noord-Syrië, met de dreigementen van de Turkse president Erdogan om de poorten naar Europa opnieuw wijd open te zetten voor illegale migratie, vertroebelen de situatie alleen maar. De EU kampt daarbij met interne verdeeldheid rond het migratie- en integratiebeleid, die de Visigradlanden diametraal tegenover de rest van de EU plaatst, terwijl de EU zich ook verplicht ziet een prioriteit te maken van de strijd tegen de georganiseerde mensensmokkel en -handel rond migratiestromen, niet enkel vanuit juridisch oogpunt, maar ook vanuit humanitaire bezorgdheid. De publieke opinie richt zich evenwel eerder op humanitaire en ethische kwesties, zodat het voor de EU moeilijk is om haar veiligheidsbeleid in dit domein publiek te verdedigen. Met een hoofdartikel over het Europees migratiebeleid hopen we jullie nader te informeren.

De kwestie van de illegale migratie en de daarmee verbonden grensoverschrijdende criminaliteit is een actueel vraagstuk, waarin bezorgdheden rond veiligheid en humanitaire overwegingen zorgvuldig tegenover elkaar moeten afgewogen worden. We zijn dan ook verheugd dat het Europees Grens- en Kustwachtagentschap Frontex zijn *Director Situational Awareness and Monitoring Division* Dirk Vande Ryse afvaardigt op onze academische zitting als spreker om het Europees beleid vanuit de praktijk toe te lichten.

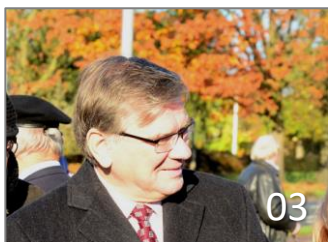
De economische relatie van de EU met China is een ander pijnpunt, naast het handelsconflict tussen de VS en China, de kwestie Taiwan en de onrust in Hongkong. Ondertussen viseert VS-president Trump op economisch vlak vanuit een protectionistische reflex ook Europa. We besteden in dit licht met een tweetal artikels aandacht aan de relatie tussen de EU en China.

Uiteraard blikken we in dit nummer nog even terug op de voorbije activiteiten en bieden we al een blik op het programma voor de komende maanden. Maar vooraleer we de activiteiten van volgende jaar aanvangen, houden we het in de kerst- en nieuwjaarperiode even rustig. Namens de Raad van Bestuur en de redactie wens ik jullie dan ook graag een vredevolle Kerst en een prettig eindejaar. Ik hoop jullie terug te zien op onze ondertussen traditionele nieuwjaardrink ter gelegenheid van de eerste activiteit in januari.

U allen zeer genegen,
Jan De Vos
Voorzitter

Inhoud

Vaste rubrieken

- 2 | Onze agenda
- 3 | Woordje van de voorzitter
- 4 | Inhoudstafel

M&M en zijn leden

Terugblik op de voorbije activiteiten

- 06 | Familiedag met zoektocht en BBQ | Club de B Torhout – 25 augustus 2019
- 08 | Thema-avond “Tsaritsyn Night” | Cultuurfabriek Sijsele – 27 september 2019
- 13 | Conferentie “DAB Vloot, rederij van de overheid” – Brugge 14 november 2019

Wat komen zal

- 14 | Academische Zitting 2019 | Provinciaal Hof – Brugge 30 november 2019
- 15 | Avondconferentie “Zien is geloven?” en nieuwjaarsdrink | Brugge – 20 januari 2020
- 16 | Avondconferentie “Biomimetica” | Brugge – 6 februari 2020
- 17 | Statutaire Algemene Vergadering | Kasteel van Moerkerke – 14 maart 2020
- 18 | Conferentie “Joden en Moslims, van nabijheid tot verwijdering” – 02 april 2020

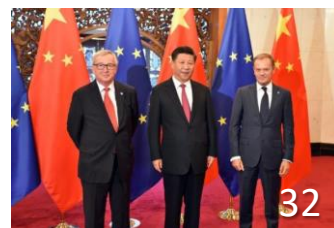
M&M en Defensie

- 19 | Amerikaanse helikopters in Zeebrugge
- 20 | Zeventig jaar NAVO
- 22 | Het migratiebeleid van de Europese Unie

M&M en Economie

- De economische conjunctuur in West-Vlaanderen in 2019 | 30
 West-Vlaanderen brengt zijn troeven in kaart | 31
 Is de bezorgdheid over Chinese oneerlijke handel en toekomstplannen terecht? | 32

M&M en Samenleving

Herdenkingsplechtigheden

- Herdenking ontmijningsongeval – Oost-Duinkerke 10 juni | 34
 Herdenkingsplechtigheid RNSB – Oostende 8 september | 35
 Herdenkingsplechtigheid Luitenant-ter-zee Victor Billet – Brugge 25 september | 36
 Herdenking aankomst mijnenvegers MMS – Oostende 6 oktober | 37

Historicum

- Het vredesvraagstuk voor en tijdens WOI Deel IV – François Crepain | 38
 De kwestie Taiwan in het Trump tijdperk – Jan De Vos | 48
 Bunker Valentin, een achtste wereldwonder? – Freddy Vervaeke | 52

Samenleving

- Comopsair goes MS 2019, Chamonix, toppunt van doorzetting – Stefaan Vergaerde | 56
 De Vierdaagse van de IJzer. De fierheid om erbij te horen – Stefaan Vergaerde | 59

Cultuur

- Mars & Mercurius in Museum M in Leuven – André Billiet | 60

M&M Nationaal

Komende nationale activiteiten

- Nationale Algemene Vergadering 2020 – Brussel 9 maart | 61
 Nationale Dag 2020 – Antwerpen 13 juni | 61

Strategische werkgroep

- Een stand van zaken | 61

Het leven in onze Club

- Zij die ons verlieten | 63
 Verkoop attributen M&M | 63

Voorbije activiteit

Familiedag met zoektocht en barbecue

Club de B Torhout – 25 augustus om 14.30 uur

Verslag door Jan De Vos, voorzitter

We kozen dit jaar voor de hoofdstad van het Houtland, die vermaard is door o.a. het Kasteel van Wijnendale, de Mostaard Wostyn, de "Nacht van West-Vlaanderen" en de jaarlijkse paardenmarkt. Torhoutenaren als Charles de Brouckere, Herr Seele en Maaïke Cafmeyer klinken ons bekend in de oren.

"Jaarlijkse familiedag met BBQ"

Met deze aanhef werd in de uitnodiging rendez-vous gegeven in Club de B in de tuin van Cultureel Centrum de Brouckere. Kort na de middag stroomden de eerste deelnemers binnen en al gauw heerste een gezellige drukte van enthousiaste wandelaars die bij een kop koffie nieuwsgierig in de wandelfolder en vragenlijst voor de zoektocht grasduinden.

Eens te meer had André Billiet een heel verzorgd bundel opgesteld over de ontstaansgeschiedenis van Torhout en de bezienswaardigheden langs het wandelparcours. We kregen een reeks vragen voorgeschoteld, waarop het antwoord onderweg te vinden was. Nauwlettend uitkijken en goed nadenken was dus de boodschap.

De stralende augustuszon nodigde de wandelaars uit om het centrum van Torhout in te trekken, waar meerdere vragen over plaatselijke geschiedenis en erfgoed een flinke portie spuurwerk vergden.

Via de Markt, het stadhuis en het Conscienceplein ging het naar de historische Sint-Pietersbandenkerk, waar met een reeks mooie maquettes de evolutie van de kerk van de 9de eeuw tot nu wordt voorgesteld.

De wandeling bracht ons langs het oud-hospitaal "Ter Walle" dat gesticht werd door Johanna van Constantinopel, naar de begraafplaats waar tussen en binnenin de grafmonumenten de sterfdata en de voornamen van enkele overledenen moesten opgezocht worden. Van daar was het kort stappen om via

de Sint-Pieterspaardenmarkt, het eeuwenoude Sint-Jozef instituut en het Stadspark de Club de B in het centrum terug te vinden, waar de schiftingsvraag menig deelnemer minutenlang aan een pot vol snoepgoed kluisterde.

Enkele leden en echtgenotes waren ondertussen volop in de weer om het aperitief in de bar klaar te zetten. Tijdens het aperitief volgde de traditionele prijsuitreiking, waarna we mochten aanschuiven voor een lekkere barbecue. "Joen Traiteur" uit Zedelgem verraste ons met een uitgebreid groentenbuffet en voortreffelijk geroosterde vis- en vleesgerechten. Er werd meerdere malen aangeschoven aan het buffet en de bar draaide op volle toeren. Blijkbaar werd er nog lang nagebabbel, want het donkerde al toen de laatste deelnemers naar huis vertrokken.

Met 64 ingeschreven was de opkomst opnieuw zeer goed. De zon was van de partij en de locatie was voortreffelijk.

Namens alle deelnemers een welgemeende dank aan André Billiet, Ronny Vermeersch, Yvan Loncke, Willy Ganne, Frank Delille en Chris Werbrouck en hun echtgenotes voor het vele voorbereidende werk en hun inzet om de dag zelf vlekkeloos te laten verlopen.

Torhout in een notendop

Torhout draagt de titel van “Oudste stad van het Graafschap Vlaanderen” en dankt dit aan haar Romeinse oorsprong. Opgravingen leverden sporen op van een Romeinse nederzetting aan de Zeeweg, die dateren van de 2de en 3de eeuw. Latere vermeldingen zijn ca. 830 te vinden in *Vita Bavonis* van schrijver Einhard, waarbij sprake is van een monasterium dat er omstreeks 654 werd opgericht. In de vroege middeleeuwen was het de hoofdplaats van een Frankische *pagus*, die later werd opgeslokt door de pagus van de Vlaamse Graaf in Brugge. Het behoorde daarmee tot het Ambacht Wijnendale, dat zelf onderdeel was van het uitgestrekte Brugse Vrije. Vanaf de 11de eeuw werd er een jaarmarkt gehouden en in 1183 schonk Filips van den Elzas stadsrechten aan Torhout.

*Torhout in de eerste helft van de 17e eeuw
(afbeelding uit Flandria illustrata, 1641)*

Torhout dankte zijn bloei aan de handel, maar toen het belang van de scheepvaart toenam ten koste van de handel over land, nam het economisch belang van Torhout af. Het grote marktplein werd verkaveld en er ontstond enige lokale nijverheid rond een brouwerij, een pottenbakkerij met keramiekproductie, vervaardiging van weegtoestellen en pompen en een weverij.

Het stadhuis, dat in 1711 na een brand werd heropgebouwd.

Voorbije activiteit

Thema-avond "Tsaritsyn Night"

Historische evocatie gevolgd door wandelbuffet

Cultuurfabriek Sijsele – 27 september om 19.00 uur

Verslag door Ronny Vemeersch, ondervoorzitter en Philip Demunter, bestuurslid

Na Trafalgar Night en Waterloo Night was deze thema-avond voor het derde jaar op rij een schot in de roos. De combinatie van een evocatie rond een historisch thema en een ontvangst met wandelbuffet werd zeer gewaardeerd door de leden. De gedegen voorbereiding en het enthousiasme van de "crew", zowel voor de voordracht en evocatie als voor het aansluitende wandelbuffet waren daar niet vreemd aan.

Ontvangst in traditioneel Russische stijl

De avond startte in de foyer van de Cultuurfabriek, waar de genodigden door onze voorzitter, geflankeerd door twee gelegenhedsacteurs in typische Russisch-Tartaarse klederdacht, ontvangen werden. Op de achtergrond onderstreepten meeslepende balalaïkatonen en frisse Russische folkloristische dansmuziek het nog ongestoorde en vredige leven van het Russisch-Tartaarse volk aan de oevers en heuvels waar de Tsaritsa zich in de brede Wolgastroom stort: Stalingrad, Tsarytsin genaamd onder de Russische tsaren en nu weer gekend als Wolgograd.

Hoe plots en onverwacht dit rustige en aangename bestaan verstoord werd door bombardementen van Duitse vliegtuigen en artillerie werd weergegeven in een bescheiden klank- en lichtspel in de tussengang van de foyer naar de theaterzaal. Een evocatie van twee verschillende werelden, reikend van menselijk tot onmenselijk.

Onze voorzitter leidde het thema in en stelde de spreker aan het publiek voor. Kapitein-Commandant Philip Demunter, protocolofficier bij het Militair Commando van de provincie West-Vlaanderen, is bestuurslid van onze vereniging en voorzitter van de Club Officiëren van Knokke-Heist.

Een intensieve voorbereiding

Het thema van de avond "De Slag bij Stalingrad tijdens de Tweede Wereldoorlog" was een persoonlijk voorstel van de spreker en werd unaniem aanvaard door de Raad van Bestuur

in maart dit jaar. Reeds in februari hadden spreker Philip en ondervoorzitter Ronny voorbereidende bijeenkomsten om het onderwerp af te bakenen en vorm te geven aan de evocatieve uitwerking ervan. Philip had de grote lijnen van het verhaal rond Stalingrad reeds uitgetekend en was in zijn zoektocht stil blijven staan bij vier teksten over schrijnende voorvallen bij de verliezer. Deze verhalen wilden we als getuigenissen brengen om het diepmenselijk drama te belichten. Want de rode draad van menselijke catastrofe wilden we door het gehele verhaal laten lopen.

Het verhaal was er en de tekst van de getuigenissen ook. Het was daarna aan ondervoorzitter Ronny om als gelegenhedsregisseur en met gelegenhedsacteurs het geheel artistiek verder uit te werken.

Woord, beeld, dans en muziek

De openingsact stelde een bloemen- en fruitmarkt in Tsarytsin voor, waar een gezelschap van Russisch-Tartaarse vrouwen onbekommerd hun waren gingen uitkiezen onder een stralende zomerzon, op de verleidelijke muziek van een guitige fluitspeler. Het dreigende geluid van vliegtuigen en bombardementen deed de groep uitéénstuiven...

Het tafereel speelt zich af in de zomer van 1942, bij de eerste aanval op Stalingrad door het Duitse 6de leger o.l.v. generaal Von Paulus. De opkomst van geüniformeerde Duitse soldaten op het ritme van Duitse marsmuziek bracht de sfeer van bezetting en belegering.

De historische duiding

De strategische doelstellingen

De Slag om Stalingrad kan ruwweg in vier fases opgedeeld worden. De eerste fase bestaat uit "Fall Blau", het Duitse zomeroffensief met de opmars naar de stad in de vroege zomer van 1942.

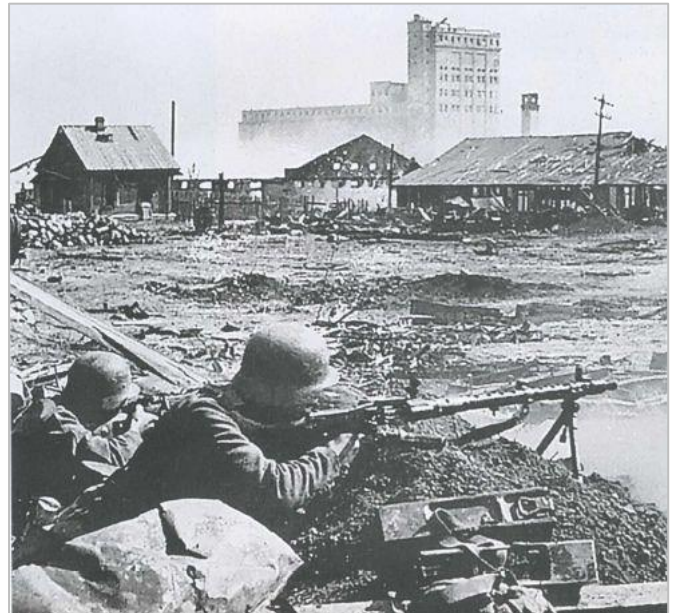
In 1941 veroorzaken de *Operatie Barbarossa*, de grootste militaire operatie aller tijden, en het daaropvolgende Russische winteroffensief gigantische verliezen. Daardoor zijn de Duitsers niet langer in staat om over de volle breedte van het oostelijk front aan te vallen. Bijgevolg beperken ze hun nieuw offensief tot de zuidelijke sector, met als doel de graanvelden en kolen- en ijzerertsbekkens in de Oekraïne in te nemen en vooral de broodnodige oliebronnen verder zuidelijk in de Kaukasus te veroveren. Stalingrad dient enkel veroverd te worden als flankdekking voor de opmars naar de Kaukasus.

Straatgevechten stoppen Duitse 6de Leger

Nadat het Duitse 6de Leger eind augustus 1942 de buitenwijken van de stad bereikt, volgt begin september de tweede fase, waarbij de Duitsers middels vier opeenvolgende aanvallen gedurende twee maanden de stad proberen te veroveren en uiteindelijk meer dan 90 % van de stad in handen krijgen. Toch brengen de verschrikkelijke straatgevechten die hiermee gepaard gaan de Duitse Wehrmacht, die hiervoor niet getraind is, uit zijn comfortzone en wordt deze fase van de strijd door de Duitse soldaten al gauw de "Rattenkrieg" genoemd.

Vooraf de meedogenloze en langdurige strijd in de grote fabriekscomplexen in het noorden van de stad zorgt ervoor dat Hitler steeds meer geobsedeerd raakt door de verovering van de stad die de naam van zijn tegenstander draagt. Ondanks het advies van diverse topmilitairen om Stalingrad letterlijk links te laten liggen en zich te concentreren op de Kaukasus, verliezen hij en de bevelhebber van het 6de Leger, kolonel-generaal Paulus, meer en meer het oorspronkelijke doel van het offensief uit het oog en dirigeren ze steeds meer versterkingen naar Stalingrad, dit ten koste van de opmars naar de olievelden. Luitenant-generaal Tsjoekov, de bevelhebber van het Russische 62ste Leger dat de stad verdedigde, verklaart op 18 oktober 1942: "Het lijkt alsof Hitler bereid is heel Duitsland te vernietigen voor deze éne stad!"

Hardnekkige gevechten nabij het fabriekscomplex aan de graansilo

Duitse hardnekkigheid en verdeeldheid

Terwijl het 6de Leger zich uitput om de stad te veroveren, wordt de gestage opbouw van sterke Russische troepenconcentraties op de flanken van dit leger door de Duitse inlichtingendiensten volledig over het hoofd gezien. De derde fase is dan ook "Operatie Uranus", het Russische tegenoffensief dat op 19 november losbarst en in enkele dagen tijd het volledige Duitse 6de Leger en delen van het Duitse 4de Pantserleger omsingelt. Hitler verbiedt Paulus om uit te breken en verklaart Stalingrad tot "Festung".

De vijf ingesloten legerkorpsbevelhebbers adviseren Paulus om toch uit te breken, maar Paulus weigert. Als generaal Jaenicke er Paulus op wijst dat de vorige bevelhebber van het 6de Leger, veldmaarschalk von Reichenau beslist zou uitgebroken zijn, antwoordt Paulus bits: *"Ich bin kein von Reichenau!"*, waarmee hij het lot van zijn leger bezegelt. Tenslotte worden in fase vier de omsingelde Duitse troepen volledig vernietigd.

De Duitsers in de Kaukasus worden gedwongen zich terug te trekken en zijn niet bij machte om Stalingrad te ontzetten. In januari 1943 lanceren de Russen een offensief om het ingesloten gebied op te rollen. Nadat de bevoorradingsvliegvelden in handen van de Russen vallen, geeft Paulus zich op 31 januari over en wordt op 2 februari de strijd volledig gestaakt. Daarmee valt het doek over het roemrijke en eens oppermachtige Duitse 6de Leger.

Historisch evocatiemoment

Aan de overgave van het 6de Leger in de winter van 1942-43 ging een onmenselijk lijden van de in de kou en sneeuw vluchtende Duitse soldaten en krijgsgevangenen vooraf, dat fel contrasteerde met de tegenzin van Duitse officieren om zich over te geven.

Deze onmenselijkheid werd tastbaar gemaakt door de vier getuigenissen, die door de acteurs met overtuigende inleving in het echte personage werden gebracht. Waarachtig dacht je te doen te hebben met beroepsacteurs.

Daarom een meer dan verdiende pluim voor Ivan, die de dramatische onmacht van de eenzaam in de sneeuwvlakte

achtergelaten soldaat zonder armen uitbeelde en voor Freddy die als veldprediker het tragische verhaal vertelde van generaal Stempel die zelfmoord pleegde, in de overtuiging dat ook zijn zoon gesneuveld was...

Maar evenzeer voor Luc die optrad als de vastberaden Duitse majoor von Below die door generaal Paulus was gestuurd om een einde te maken aan het waanzinnig optreden van de generaals Hartmann, Pfeffer en Wulz, die wild in het rond begonnen te schieten op alles wat bewoog aan Russische zijde en tenslotte voor Geert, de Duitse soldaat bij de wachtpost, die het noodlottige verhaal bracht van Wachtmeister Nieweg en de zwervende groep.

Epiloog

Als slotact wilden we het Russische volk en leger eren voor hun opoffering, hun moed, de onnoemelijke verliezen en het ondraaglijke lijden. Op de meeslepende muziek van Görecki's "Symphony of the Sorrowful Songs" brachten Russische vrouwen een bezinnende choreografie; het werd stil bij het spelen van het Russische volkslied.

Maar ook de tragiek van de arme willoze Duitse soldaat werd opgeroepen met het Duitse treurlied "Ich hatte einen Kameraden..."

Thema-avond 2020

Afspraak op vrijdag 9 oktober 2020 om 19.00 uur
in de Cultuurfabriek in Sijsele

Tsaritsyn Night – De Crew

Acteurs

Georgette De Lille
 Marianne Neyt
 Carine Dusautoir Loncke
 Katia Vermeersch Callewaert

Geert Callewaert
 Luc De Lille
 Ivan Loncke
 Freddy Vervaeet

Grime

Georgette De Lille
Techniek Pieter-Jan

Spreker

Philip Demunter

Regie

Ronny Vermeersch

Muziek - Fragment met fluitspeler uit Petrouschka | I.Stravinsky
 - Fragment uit Symphony N° 3, Op 36 | Görecki

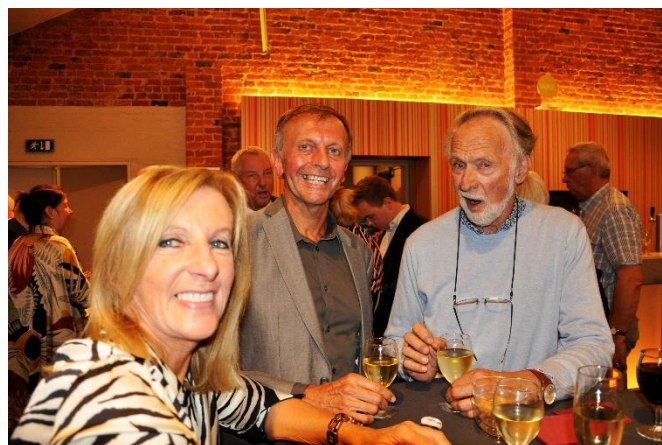
BCDS bvba | Herstvelde-West 11, 8200 Sint-Andries
 050/33.88.70 | 0473/58.98.64 | info@bcds.be | www.bcds.be

Professionele hulp aan particulieren
 (regio Brugge) bij :

renovaties, keuze materialen,
 premie-aanvragen, prijsaanvragen en
 onderhandelingen met aannemers,
 bemiddeling bij bouwgeschillen
 tussen bouwheer-aannemer-
 architect, advies vóór aankoop pand
 (raming te verwachten kost bij
 renovatie, gebreken controleren, ...)
 coördinatie renovaties,
 zolderinrichtingen, ...

0473/58.98.64 – info@bcds.be

Uit onze fototheek

Avondconferentie “DAB VLOOT”

Rederij van de overheid

**Vorbije
activiteit**

Groot Seminarie Brugge – 14 november om 19.30 uur

Verslag door Jan De Vos, voorzitter

De spreker

Johan Onraedt is Directeur Administratie en Organisatie bij DAB Vloot en lid van M&M Brugge West/Vlaanderen. Hij is ere reservekapitein-commandant van het Vliegwezen en diende o.a in het Air Traffic Control Center ATCC van de Aircomponent in Semmersake.

De voordracht

Als inleiding stelde de spreker de *Dienst met Afzonderlijk Beheer VLOOT* voor als een rederij die gespecialiseerd is in overheidsvaartuigen en die als onderdeel van het *Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust* behoort tot de Vlaamse Overheid. Dit agentschap is verantwoordelijk voor het kustgebied en de toegang tot de havens. Het garandeert de structurele en functionele veiligheid van het maritiem gebied en de optimale werking van de nautische keten; het draagt bij tot de economische ontwikkeling van het kustgebied en de havens in Vlaanderen en het organiseert de watergebonden mobiliteit van personen in Vlaanderen. Deze taken worden uitgevoerd door de *Afdeling Kust*, de *Afdeling Scheepvaartbegeleiding* en het *Loodswezen*. VLOOT verzekert het technisch, operationeel en nieuwbouwmanagement van de schepen die hiervoor ingezet worden.

Met een bedrijfsfilm maakten we kennis met alle aspecten van de maritieme dienstverlening door de overheid, waarbij duidelijk werd dat de diversiteit aan taken naast specifieke vaartuigen ook gespecialiseerde bemanningen vergt. Binnen VLOOT werken daarvoor 565 mensen, die samen 45 vaartuigen operationeel houden. De organisatie wordt gestuurd door een Algemene Directie met een zes man sterke staf, met daaronder een *Operations en Technische Dienst* en een *Dienst Administratie en Organisatie*. Alle onderliggende entiteiten zijn in hun werking geheel gericht op de vaartuigen.

Het statuut van *Dienst met Afzonderlijk Beheer* geeft VLOOT een financiële autonomie, maar tegelijk een financiële verantwoordelijkheid, waarbij alle uitgaven moeten gedekt zijn door inkomsten. VLOOT voert daarom een economische boekhouding.

In zijn bedrijfsvoering zet VLOOT sterk in op efficiëntiewinst door aangepaste bemanningsmethodieken; door nieuwe methoden voor de bouw van schepen; door te streven naar multifunctionele vaartuigen; door een onderhoudsfilosofie die steunt op preventieve en predictieve systematieken; door het beperken van de voorraden tot kritische onderdelen; door moderne scanning- en communicatietechnologie te gebruiken voor het beheer van de vaartuigen; door focus op de corebusiness en door het aanhouden van een beleid van interne zuinigheid. Het budget schommelt rond de 70 miljoen

euro per jaar en wordt voor 40 % gespijsd door dotaties en 60 % door inkomsten uit contracten.

De grote diversiteit aan klanten brengt een even grote diversiteit aan vaartuigen mee, o.m. voor beloodsing, transport over water, hydrografie, federale dienstverlening, Search and Rescue en onderhoud. Van de 565 personeelsleden is 78 % STWC-gecertificeerd voor dienst aan boord en behoort 5 % tot de technische en 17 % tot de administratieve waldiensten.

Een grote diversiteit aan vaartuigen (foto's VLOOT)

De gemiddelde leeftijd van de vaartuigen is sedert 2005 geëvolueerd van 23,5 naar 15 jaar. Door gebruik van nieuwe operationele en logistieke concepten wordt gestreefd naar economische en ecologische efficiëntie, met hoge beschikbaarheid - voor loodsboten een uitval van amper 0,1 % - en belangrijke besparingen op brandstof als gevolg. VLOOT mikt op de ontwikkeling van zusterschepen en multifunctionaliteit, naast gebruik van innovatieve technieken als alternatieve energie, varende en vliegende drones, robots, autonoom varen, virtuele realiteit, big data, performante ICT-systemen en veralgemeende digitalisering. Een centralisatie van VLOOT op een vernieuwde site in de voorhaven in Oostende moet de efficiëntie verder verhogen. ISO 9001 en ISO 14001, alsook ESM certificatie borgt de inspanningen. Niet te verwonderen dus dat VLOOT de Duurzaamheidsprijs 2015 won.

VLOOT is sterk verankerd in de maritieme wereld, niet enkel op vlak opleiding en onderwijs, maar ook in de Kustwacht, in join technical forces, in het zeewetenschappelijk onderzoek, in de redersvereniging en in de havengemeenschap en werkt nauw samen met federale, regionale en private partners.

Een overheidsdienst dus waar klantgerichtheid, efficiëntie en innovatie centraal staan en die volle kracht de toekomst tegemoet vaart.

Academische Zitting

Provinciaal Hof, Markt Brugge

Zaterdag 30 november 2019 om 11.00 uur

De toekomst van Frontex, het Europese Grens- en Kustwachtagentschap. Een visie vanuit de praktijk.

Lezing door Dirk Vande Ryse

Illegale migratie en grensoverschrijdende criminaliteit staan al een tijd op het voorplan binnen de Europese Unie en haar lidstaten. Binnenkort krijgt Frontex, het Europese Grens- en Kustwachtagentschap, een nieuwe toekomst. De verwachtingen zijn hoog, maar kan Frontex hieraan beantwoorden? Dirk Vande Ryse, Director Situational Awareness and Monitoring bij Frontex, schetst een realistisch toekomstperspectief vanuit zijn praktijkervaring.

De Situational Awareness and Monitoring Division van Frontex levert een betrouwbaar en volledig beeld van de situatie aan de Europese buitengrenzen. Als directeur ziet Dirk Vande Ryse toe op het gebruik en de integratie van een uitgebreid scala aan informatiebronnen en op de aanwending van innovatieve methodes voor het verzamelen en analyseren van inlichtingen, met als doel de kwetsbaarheid van de Europese buitengrenzen te verminderen.

Hij startte zijn loopbaan bij de Belgische Gerechtelijke Politie in 1988, waar hij zich specialiseerde in de bestrijding van financiële en zware criminaliteit. Hij werkte daarna bij Europol, EU Agency for Law Enforcement Cooperation, waar hij state-of-the-art informatie- en change management initiatieven ontwikkelde. Sedert twaalf jaar werkt hij bij Frontex, waar hij het Frontex Situation Centre opbouwde en leidde en commando en controle verzekerde bij realtime surveillance en crisisbeheersing.

Dirk Vande Ryse is Bachelor Sociaal Werk en Master in de Criminologie. Hij kwalificeerde zich verder op Master niveau in business administration, change management en senior leadership. Hij publiceerde meerdere wetenschappelijke artikels met betrekking tot zijn werkveld.

Er werd een afzonderlijke persoonlijke uitnodiging gestuurd

Zien is geloven

De gevaren van beeldmanipulatie

**Komende
activiteit**

Groot Seminarie Brugge – 20 januari 2020 om 19.30 uur

Net zoals de voorgaande jaren zetten we het nieuwe jaar in met een voordracht over een iets luchtiger onderwerp. We maken de avond rond met een nieuwjaarsdrink, die we graag aan alle aanwezigen aanbieden

“Leren lezen en schrijven is wereldwijd een logische eerste stap in het onderwijs. Zonder taal is communicatie onbestaande. Vandaag is communicatie heel dikwijls audiovisueel en dus niet uitsluitend literair. (...) De gram-matica, de structuur, het schrijven, het inzicht in het creëren van de beeldtaal is essentieel om beeldtaal zo juist mogelijk te kunnen lezen of interpreteren. De manipulatie door de media én de moeilijkheid om het beeld dat ons over de samenleving wordt voorgeschoteld zo juist mogelijk te plaatsen, neemt elke dag toe”

(Stijn Coninx, filmmaker)

De spreker

Met meer dan 20 jaar ervaring in het onderwijs en als zelfstandig lesgever filmeducatie kent Gerrit Vosters het klappen van de zweep. Als germanist en geaggregeerde voor het secundair onderwijs is hij sinds januari 1995 leraar Nederlands en Engels aan het Heilig Pius X-Instituut te Antwerpen. Zijn groeiende filmpassie leidt in 2006 tot een master Film & Visuele Cultuur; een studie die hij in 2008 met grote onderscheiding afrondt.

In januari 2009 schiet het project **FilmStof** uit de startblokken waarmee Gerrit Vosters de kennis van film- en beeldcultuur bij jongeren in het bijzonder en bij het brede publiek in het algemeen wil aanscherpen. En met succes. Zo werkt hij onder andere in 2013 en 2014 samen het *Film Fest Gent* een educatief project uit rond respectievelijk Martin Scorese en Federico Fellini. Samen met de *Vlaamse Dienst voor Filmcultuur* ontwikkelt hij *Oog op film*, een nascholingsproject voor leraren. Daarnaast volgt hij in Londen seminars bij scenariogoeroe Rober McKeeb en in Antwerpen bij David Bordwell.

Ondertussen focust hij vooral op specifieke filmleerlijnen op maat voor Vlaamse Scholen en de sessie *Zien is Geloven* die de gevaren van beeldmanipulatie aan de kaak stelt. In 2018 volgt dan een groot project met een inleidende sessie op het werk van Tim Burton, naar aanleiding van een grote tentoonstelling in C-mine in Genk.

De voordracht “Zien is geloven”

Een mediawijze zoektocht naar de kern en de gevaren van onze kijkdrang.

Dat we in een beeldcultuur leven is vandaag een understatement: we worden overspoeld door beelden. Een schijnbaar onweerstaanbare kijkdrang zuigt als het ware miljoenen slachtoffers naar televisie-, computer- en andere schermen. Waar komt die kijkdrang toch vandaan? Wat zijn de gevolgen daarvan? En zijn de gevolgen meteen ook de gevaren?

Onze zoektocht naar een antwoord op die vragen brengt ons via zeer uiteenlopend beeldmateriaal bij een Nobelprijswinnaar voor economie, bij Susan Boyle en bij spraakmakende filmmakers zoals Alfred Hitchcock en Werner Herzog. Zullen zij ons kunnen behoeden voor de valkuilen van de beeldcultuur?

Komende activiteit

Avondconferentie Biomimetica

Wat kunnen we leren van de natuur?

Groot Seminarie Brugge – 06 februari om 19.30 uur

Biomimicry of biomimetica imiteert modellen, systemen en elementen van de natuur om complexe menselijke problemen op te lossen.

De spreker

Bram Vanthournout (*15/07/1985, Torhout) is bioloog en onderzoeker aan de UGent. Hij bestudeert spinnen om evolutionaire vragen op te lossen. Hij startte zijn opleiding tot Master in de Biologie aan diezelfde UGent en voerde er ook zijn doctoraat uit, waarin hij onderzocht waarom een soort dwergspin meer vrouwtjes dan mannetjes heeft, waar dit bij de mens is dit ongeveer 50/50. Spoiler: bacteriën die mannetjes doden maar vrouwtjes ongemoeid laten zijn de oorzaak. Na zijn doctoraat werkte hij aan de Universiteit van Aarhus, Denemarken op sociale spinnen. Dit zijn uitzonderlijke spinnen die net zoals mieren samenleven in één nest en zo, in tegenstelling tot heel wat andere spinnen, niet agressief zijn tegenover elkaar. Na een intermezzo op het Vlaams beleidsniveau in het Departement Economie, Wetenschappen en Innovatie, met als focus de financiering van fundamentele wetenschap en de omkadering van internationale mobiliteit van wetenschappers, is hij opnieuw werkzaam als doctor-assistent aan UGent binnen de Onderzoeksgroep *Evolution and Optics of Nanostructures*. Dit labo bestudeert alle mogelijke aspecten van kleur, zowel het *hoe* (het mechanistisch aspect) als het *waarom* (de functie) dieren bepaalde kleuren hebben. Momenteel onderzoekt hij hoe spinnen zich aan het stadsleven kunnen aanpassen door middel van kleur in het SPIN-CITY project (www.spinnenspotter.be).

De voordracht

Biomimicry, wat kunnen we leren van de natuur?

Mensen worden al eeuwenlang geïnspireerd door voorbeelden uit de natuur om eigen, complexe problemen op te lossen. Binnen deze presentatie wordt een overzicht gegeven aan de hand van bekende en iets minder bekende voorbeelden hoe *biomimicry* een enorme impact heeft gehad en nog steeds heeft binnen materiaalkunde, optica, architectuur, robotica,... en specifiek wat dit veld kan betekenen voor militaire toepassingen. We focussen onder andere op de zijde van spinnen, een uniek biomateriaal door de combinatie van uitzonderlijke kracht en rekbaarheid.

Drijvende plant als inspiratie voor efficiëntere schepen. Duitse onderzoekers ontwikkelen een zelfklevende folie die droog blijft onder water. Deze bionische laag op scheepsrompen vermindert de wrijving en bespaart daarmee brandstof. Foto: eoswetenschap

Statutaire Algemene Vergadering

Gevolgd door lentelunch en dans

**Komende
activiteit**

Kasteel van Moerke – 14 maart vanaf 10.30 uur

Deze statutaire algemene vergadering zal in het teken staan van de toekomst van onze club, maar biedt ook een gelegenheid bij uitstek om de vriendschapsbanden verder te versterken. Naar goede traditie trekken we hiervoor naar het Kasteel van Moerkerke.

Agenda van de vergadering

Naast de gebruikelijke wettelijk voorziene agendapunten als het goedkeuren van de rekeningen en het verlenen van kwijting aan de bestuurders, moeten we dit jaar ook de Raad van Bestuur gedeeltelijk vernieuwen. Het is uiteraard de algemene vergadering die de bestuursleden ontslaat en benoemt.

Verder zullen we terugkijken op de realisaties en projecten van het voorbije jaar en geven we ook een beeld van de plannen voor het komende jaar en de manier waarop we onze vereniging verder willen wapenen voor de toekomst.

De partners van de leden en de leden-sympathisanten zijn eveneens hartelijk welkom. Voor hen is een koffie uurtje voorzien, terwijl de leden de vergadering bijwonen.

Na de Statutaire Algemene Vergadering kan deelgenomen worden aan het aperitief en de lentelunch, gevolgd door een paar uurtjes muziek met dans.

Een formele uitnodiging met de gedetailleerde agenda, het menu en de inschrijvings- en betalingsmodaliteiten wordt aan elk lid individueel toegestuurd.

Komende activiteit

Diner-causerie “Joden en Moslims”

Van nabijheid tot verwijdering

Groot Seminarie Brugge – 02 april om 10.00 uur

Vanaf de opkomst van de Islam zijn moslims en joden in hun lot nauw verbonden, maar amper één eeuw van conflict is voldoende om een donkere schaduw te werpen over dertien eeuwen rijke gemeenschappelijke geschiedenis.

Voordracht

Met een ruim gedocumenteerde en visueel ondersteunde voordracht belicht voorzitter Jan De Vos vier episodes van deze geschiedenis.

610-721 : het ontstaan van de Islam, de uitbreiding van het islamitisch rijk tot in Perzië en Andalusie en de positie daarin van niet-moslims. Joden en christenen krijgen als Dhimmi een sterk inferieure positie die echter wel bescherming biedt en toelaat de eigen religie te beleven.

721-1789 : de Islam wordt de officiële godsdienst en de positie van joden en christenen wordt moeilijk. Het Gouden Tijdperk zorgt voor sterke culturele uitwisseling maar kan de onderdrukking van de joodse en christelijke minderheden niet voorkomen. De ontluikende Europese identiteit leidt tot de Reconquista en verdrijft moslims en joden uit Al Andalus, zodat ze verplicht worden een nieuwe bestemming te kiezen.

1789-1945: met de Franse Revolutie en het ontstaan van de natiestaten krijgen joden in Europa burgerrechten. Ze dringen door tot de nationale elites en nemen de bescherming van joden in de moslimwereld op zich. Zionisme en Arabisch nationalisme, maar ook de kwestie Palestina komen op de religieuze en politieke agenda's.

1945-2016: de gruwel van de nazi-kampen wordt ontdekt. De oprichting van de staat Israël in 1948 zorgt voor bitterheid bij Arabieren en moslims, maar voor vreugde bij Joden. Honderdduizenden Palestijnen vluchten, in de hoop ooit te kunnen terugkeren en de overgrote meerderheid van Joden in de moslimwereld trekt naar Israël. Het Arabisch-Israëliësch conflict laait op. Maar vandaag lijkt het een vergeten oorlog.

Lunch

Na de voordracht wordt een aperitief genomen in de polyvalente zaal, waarna een lunch volgt in de historische refter van het Groot Seminarie binnen de Abdij Ten Duinen.

Bezoek aan Kerk en Hospitaalmuseum Onze-Lieve-Vrouw ter Potterie

Dit hospitaal gaat terug tot de 13de eeuw, toen zusters er pelgrims, reizigers en zieken verzorgden. Het hospitaal evolueerde vanaf de 15de eeuw tot het moderne bejaardentehuis dat we vandaag kennen. De ziekenzalen werden tot museum omgevormd en zijn nu gevuld met een rijke collectie kunstwerken, klooster- en eredienstrelieken en tal van ziekenzorgvoorwerpen.

Het Museum Onze-Lieve-Vrouw ter Potterie verwierf in de loop der tijden een rijke collectie. Het wordt ook wel eens het museum van de drieluiken genoemd, door het grote aantal triptieken waar ook kloosterzusters worden op afgebeeld. Topstuk is een 15de-eeuws paneel waarin de Aartsengel Michael duivels bevecht.

Een uitnodiging met gedetailleerd programma en de inschrijvings- en betalingsmodaliteiten volgt later.

Amerikaanse helikopters in Zeebrugge

Host Nation Support via Provinciecommando

**M&M
en Defensie**

Jan De Vos, voorzitter

In Zeebrugge zijn op 15 oktober 48 Amerikaanse militaire helikopters aangekomen per schip. Vervolgens vlogen ze naar Chièvres en verder naar hun Europese ontplooiingsbasis in het kader van de missie Atlantic Resolve.

Uitdagende opdracht voor Militair Commando

De Chinooks, Apaches en Black Hawks kwamen per schip vanuit Georgia aan en werden gelost aan de Zweedse Kaai. Ze maken deel uit van een contingent van tachtig helikopters dat in het Oost-Europa ingezet wordt tijdens de missie *Atlantic Resolve*.

Het is al de vijfde keer dat het Amerikaanse leger een beroep doet op de Belgische Defensie om materieel te ontvangen in Europa. De commandant van de provincie West-Vlaanderen, fregatkapitein Philippe De Cock, coördineerde het project en benadrukte dat dergelijke operatie altijd grote uitdagingen met zich meebrengt.

De 48 helikopters kwamen per schip naar Zeebrugge

Tientallen militairen gingen aan het werk, waaronder het personeel van de 2 Tactische Wing in Florennes, maar ook reservisten van het militair commando. "Het is een grote coördinatioefening met de Amerikanen van de 3rd Combat Aviation Brigade, maar ook met andere spelers zoals de federale politie, de brandweer en de scheepvaartpolitie", aldus Philippe de Cock. Er moest niet enkel ingespeeld worden op Amerikaanse vragen, maar er moest in de Marinebasis ook gezorgd worden voor logement en transport, voor een beveiligde zone en voor een beveiligingsdetachement

Host Nation Support

De steun aan het Amerikaans leger kadert in de *Host Nation Support* tussen de NAVO-landen. België engageert zich om logistieke steun te leveren aan de geallieerde troepen die het Belgische territorium doorkruisen. Langs Amerikaanse kant wordt enthousiast gereageerd op de uitstekende Belgische steun en de uitstekende relatie tussen beide legers.

Naast beveiliging moest ook voor bevoorrading gezorgd worden

Amerikanen verkiezen Zeebrugge

Dit was de vijfde luchtmachtaflossing in het kader van *Atlantic Resolve*. Tijdens die operatie versterkt het Amerikaans leger zijn banden met zijn Europese partners. De brigades worden om de negen maanden vervangen. 1.700 militairen van de 3rd Combat Aviation Brigade van de 3rd Infantry Division uit Fort Stewart in Georgia losten de 1st Combat Aviation Brigade van de 1st Infantry Division uit Fort Riley in Kansas af.

De week daarop vertrokken de helikopters vanuit Zeebrugge in formatie door de lucht naar de luchtbasis van Chièvres. Daarna vervoegden ze hun Europese ontplooiingsbasis in Duitsland, Polen, Griekenland, Letland en Roemenië.

Dat het Amerikaans leger daarbij voor de vijfde keer op rij kiest voor Zeebrugge is een pluim op de hoed van het Militair Commando West-Vlaanderen.

Geraadpleegde bron: www.mil.be

Foto's: Defensie

Op 4 april 1949 werd de NAVO opgericht. De Noord-Atlantische Verdragsorganisatie zou een groot defensief bondgenootschap worden, waarvan de lidstaten bescherming zochten bij elkaar voor het geval er een Derde Wereldoorlog zou uitbreken. Zeventig jaar alliantiegeschiedenis in een notendop.

De voorlopers van de NAVO

Reeds tijdens de Tweede Wereldoorlog bestonden intensieve contacten tussen de geallieerden om de wereld na de oorlog opnieuw in te richten. Op de conferenties van *Jalta* en *Potsdam* tekenden Groot-Brittannië, de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie een blauwdruk voor het toekomstige Europa. Veel Europese landen wilden echter een sterkere militaire en economische samenwerking. In 1947 sloten Groot-Brittannië en Frankrijk het *Verdrag van Duinkerken*, waarin ze elkaar militair steun toezegden bij een aanval van Duitsland. In 1948 werd dit verdrag met het *Pact van Brussel* uitgebreid en sloten de Benelux-landen zich aan.

Conferentie van Jalta - Churchill, Roosevelt en Stalin verdelen Europa
Foto: Public Domain via Wikimedia Commons

De Verenigde Staten waren daar niet bij betrokken, hoewel ze tijdens de Tweede Wereldoorlog een bepalende rol speelden bij de bevrijding van West-Europa. De wetten van de VS verboden het land immers militaire bondgenootschappen aan te gaan in vreedstijd. Daarin kwam in 1948 verandering, toen in Tsjecho-Slowakije de communistische partij de macht greep en de Sovjet-Unie de toegang tot West-Berlijn blokkeerde. De schok die dat teweeg bracht, maakte de weg vrij voor sterkere Amerikaanse militaire en financiële engagementen in Europa.

De Trumandoctrine

Dergelijk bondgenootschap paste perfect binnen de Truman-doctrine. Hiermee wilde de Amerikaanse president Truman een geografische dam tegen het communisme opwerpen. De

vrees was groot dat in Europa - dat na zes jaar oorlog in puin lag en financieel aan de grond zat - het communisme gemakkelijk voet aan de grond zou krijgen. Met een militair bondgenootschap en met financiële hulp binnen het *Marshallplan* konden de VS de West-Europese landen, die volgens de conferenties van Jalta en Potsdam binnen de westerse invloedssfeer vielen, aan zich binden. De onderhandelingen resulteerden op 4 april 1949 in een verbond van twaalf westerse landen. Het artikel 5, waarin een aanval op één van die twaalf lidstaten wordt gezien als een aanval op alle lidstaten, vormde daarin de hoeksteen.

President Truman tekent het NAVO-verdrag in 1949
Foto: Public Domain via Wikimedia Commons

Een organisatie om binnen dit militaire bondgenootschap de coördinatie te verzekeren was er niet en landen konden naar eigen inzicht voldoen aan artikel 5. Pas met de Korea-oorlog kwam er een NAVO-hoofdkwartier, dat eventuele acties van het verbond coördineerde. Hoewel de NAVO niet als bondgenootschap deelnam aan de Korea-oorlog, werd in die periode wel duidelijk dat het bondgenootschap zich beter moest organiseren, wilde het daadwerkelijk optreden bij een aanval vanuit de Sovjet-Unie. Tijdens de Korea-oorlog sloten meerdere nieuwe landen zich aan bij de NAVO.

Moeilijkheden voor de NAVO

Toch was er ook onenigheid binnen de NAVO, die al snel begon toen de eventuele herbewapening van West-Duitsland op de agenda kwam te staan. Binnen West-Duitsland, maar ook binnen de NAVO bestond veel argwaan tegen een nieuw sterk Duits leger. Na lang onderhandelen en wikken en wegen

werd schoorvoetend besloten dat het voor een effectieve verdediging tegen een aanval vanuit het Oostblok noodzakelijk was dat West-Duitsland een eigen leger bezat. Daarbij werd afgedwongen dat de Duitsers openbaar verklaarden dat zij zelf zouden afzien van de productie van nucleaire, biologische en chemische wapens. In 1955 was de weg voor de Bondsrepubliek vrij om zich aan te sluiten bij de NAVO. Uiteindelijk leverde West-Duitsland zelfs één van de grootste troepenmachten aan de NAVO. Dat had echter wel gevolgen. Bevreesd door de groei van de NAVO, besloot de Sovjet-Unie het Warschaupact op te richten.

In 1966 verliet Frankrijk grotendeels de NAVO. De Franse president Charles de Gaulle wilde meer vrijheid en invloed voor Frankrijk binnen de internationale verdragen. Toen die ruimte er niet kwam, trok Frankrijk zich terug uit de commandostructuur van de alliantie. Alle buitenlandse militairen en wapens die zich in Frankrijk bevonden, moesten het land verlaten. Inclusief het NAVO-hoofdkwartier, dat even buiten Parijs gevestigd was. In het diepste geheim sloten Franse en Amerikaanse diplomaten wel verdragen, die er voor zorgden dat Frankrijk militaire steun zou leveren en krijgen als er toch een grote oorlog tussen de NAVO en het Warschaupact zou uitbreken.

Hoe reageren op de ontwikkelingen in de wereld

Een andere moeilijkheid was hoe de NAVO moest reageren op gebeurtenissen in de wereld. Bij de Korea-oorlog werd de NAVO niet militair ingezet en ook tijdens de Suez-crisis opereerden NAVO-lidstaten buiten het bondgenootschap om. Zelfs bij de Cubacrisis bleef de NAVO buiten spel en toen de Sovjet-Unie in 1968 Tsjechoslowakije binnenviel om de anticommunistische opstand daar de kop in te drukken, deed de NAVO eveneens weinig, al wel werd overwogen om kernwapens in te zetten indien de dreiging groter werd. Ook tijdens de Vietnamoorlog werd er niet in NAVO-verband tussengekomen.

Dat heeft meer dan eens tot discussies geleid. Doctrines wisselden elkaar af. Van *massive retaliation* waarbij elke aanval door de NAVO beantwoord zou worden met een totale aanval met alle beschikbare middelen, waaronder nucleaire wapens, ging het naar *détente*, een meer ontspannen situatie, tot in de jaren 80 spanningen opnieuw de kop opstaken. Hoewel de NAVO daardoor vaak het mikpunt van kritiek was, heeft volgens velen de NAVO daarmee bewezen zich flexibel te kunnen opstellen.

Bijeenkomst van ministers van de NAVO-lidstaten in Brussel
Foto Jerry Morisson – Public Domain via Wikimedia Commons

Toekomst van de NAVO

Na de val van de Sovjet-Unie verloor de NAVO haar grootste tegenstander. Met de Sovjet-Unie viel immers ook het Warschaupact uiteen en voor de NAVO was het zaak om zichzelf opnieuw uit te vinden. De organisatie richtte zich daarbij vooral op vredesmissies, zoals in voormalig Joegoslavië. Maar ook buiten Europa kwam de organisatie in actie, zoals in Afghanistan en Libië. Opmerkelijk genoeg was het pas tien jaar na de val van de Sovjet-Unie dat voor het eerst beroep werd gedaan op dit artikel 5. Na de aanslagen in New York op 11 september 2001 beriepen de VS zich op dat artikel. Op verschillende plaatsen stegen vliegtuigen op die in het luchtruim patrouilleerden om een eventuele nieuwe aanslag te voorkomen.

Na de val van het IJzeren Gordijn breidde de NAVO zich zeer snel in oostelijke richting uit, zodat het bondgenootschap vandaag 28 lidstaten telt. Onder die nieuwe lidstaten zijn ook landen die ooit behoorden tot het Warschaupact. Dat levert nieuwe spanningen op, zowel binnen de NAVO als erbuiten. Onder anderen Rusland bekijkt de groei van de NAVO met argusogen en organiseert met regelmaat oefeningen en missies waarmee de alertheid van de NAVO-eenheden wordt getest. Anderzijds zijn er binnen de NAVO ook strubbelingen.

Met zo veel deelstaten is er vaak onenigheid over de belangen van de NAVO. In het conflict in Syrië staan Turkse belangen haaks op die van de Verenigde Staten. Ook is er onenigheid over de financiering van de organisatie. In het Witte Huis is ontevredenheid over de bijdrage, of het gebrek daaraan, van sommige deelstaten in zowel militaire als financiële zin. Recente uitspraken van de Franse president Macron maken er de zaken niet eenvoudiger op. Daarom duikt de vraag op "of de NAVO nog wel van deze tijd is".

Turkse inval in Syrië stelt de zaken op scherp voor de NAVO
Foto epa-epe/afp ©

De combinatie van interne en externe spanningen, zeker met de ontwikkelingen door de recente Turkse inval in Syrië, zullen de NAVO verplichten goed na te denken over haar functie en toekomst.

Geraadpleegde bron: www.ISGeschiedenis.nl

Meer weten over NAVO

[De artikelen van het NAVO-verdrag](#)

[Duitslands toetreding tot de NAVO: 50 jaar verder](#)

[Verhalen uit het verleden, lessen voor de toekomst](#)

[A short history](#)

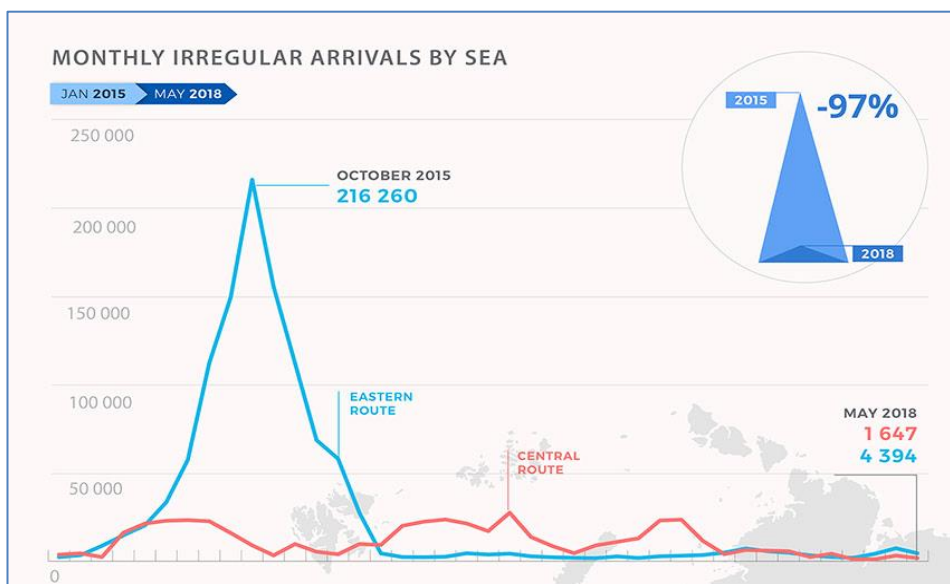
Het migratiebeleid van de Europese Unie

Jan De Vos, voorzitter

De onrust in meerdere conflictgebieden in de wereld heeft ongeziene migratiestromen richting West-Europa op gang gebracht en criminele organisaties schrikken er niet voor terug om daar gewetenloos grof munt uit te slaan. De Europese Unie staat voor de uitdaging om in haar migratiebeleid haar veiligheidsbeleid te verzoenen met een gefundeerde solidariteit. Sedert 2015 werken de Raad van de EU en de Europese Raad aan een aangepast beleid.

Inleiding

Sinds het hoogtepunt van de migratiecrisis in 2015 heeft de EU maatregelen genomen om de buitengrenzen en de migratiestromen beter te controleren. Dit heeft sindsdien geleid tot een daling van het aantal irreguliere binnenkomsten in de EU van meer dan 90%.

Aantal irreguliere binnenkomsten met 90 % gedaald sedert 2015 (Infoaraphic EU)

De EU en haar lidstaten wilden tot een effectief, humanitair en veilig Europees migratiebeleid komen. De *Europese Raad* speelde daarbij een belangrijke rol en bepaalde de strategische prioriteiten. Op basis hiervan stelde de *Raad van de EU* de actielijnen vast en verleende de mandaten voor onderhandelingen met derde landen. De Raad nam ook wetgeving aan en stelde specifieke programma's op.

Een strakke kalender

De afgelopen jaren hebben de Raad van de EU en de Europese Raad dan ook werk gemaakt van maatregelen om de migratiedruk aan te pakken.

Na de tragische gebeurtenissen in de Middellandse Zee in april 2015 vroegen de staats- en regeringsleiders op de bijzondere Europese Raad van 23 april 2015 inspanningen om te voorkomen dat nog meer mensen de dood zouden vinden op zee en om de grondoorzaken van migratie aan te pakken. Vier beleidslijnen werden uitgetekend: vooreerst de *aanwezigheid op zee versterken*, vervolgens de *mensenmokkel bestrijden*, daarnaast *illegale migratiestromen voorkomen* en tenslotte de *internationale solidariteit en verantwoorde-*

woordelijkheid versterken. Ze wilden snel een agenda daarvoor, formuleerden een oproep om op de top van Valetta de kwestie te bespreken met de Afrikaanse en andere sleutel-landen en vroegen om de operaties Triton en Poseidon te versterken en de financiering daarvan te verdrievoudigen.

Op 13 mei reeds werd de Europese agenda voor migratie bepaald en werden concrete acties vastgelegd in vier domeinen: de oorzaken voor irreguliere migratie terugdringen; levens redden en de buitengrenzen beveiligen; een sterke asielpolitiek voeren en een nieuwe politiek voor legale migratie formuleren. In de rand daarvan werd de civiele missie EUCAP Sahel Niger versterkt, om Niger te steunen in de preventie van irreguliere migratie en de bestrijding van de daarmee verbonden criminaliteit.

Op 18 mei werd de maritieme operatie EUNAVFOR MED in de Middellandse Zee aangekondigd om het businessmodel van de mensensmokkelaars te breken. Daarop besliste de Raad Buitenlandse Zaken op 26 mei om de focus te leggen op de band tussen migratie en ontwikkeling, zonder daarbij de mensenrechtenschendingen en conflictoplossing in de landen van herkomst uit het oog te verliezen.

Reeds op 27 mei was een eerste pakket maatregelen klaar. In eerste instantie de dringende verdeling vanuit Italië en Griekenland naar andere lidstaten van 40.000 mensen die in aanmerking kwamen voor internationale bescherming. Daarnaast de vraag om 20.000 mensen van buiten de EU, die internationale bescherming nodig hadden, te hervestigen. En tot slot een actieplan tegen smokkel van migranten, richtlijnen voor het nemen van vingerafdrukken en consultatie over de toekomst van de *blue card directive*.

De Raad Justitie en Binnenlandse Zaken onderschreef alle maatregelen op 16 juni en riep op om steun te verlenen aan de frontlijnstaten die onder zware migratiedruk stonden.

Op 22 juni startte de operatie EUNAVFORMED tegen mensensmokkel en netwerken van trafikanten in de Middellandse Zee. In een eerste fase lag het accent op *surveillance and assessment*.

Op de Europese Raad van 26 juni werden maatregelen op het vlak van herverdeling en hervestiging, terugkeer en vernieuwde toegang, alsook samenwerking met derde landen goedgekeurd. De Raad Justitie en Binnenlandse Zaken bereikte een akkoord voor de hervestiging van 54.760 personen en over het aanduiden van derde landen die als veilig beschouwd werden.

Op 9 september volgde dan een tweede pakket voorstellen. Een noodplan voor relocatie van 120.000 personen vanuit de frontlijnstaten; een permanent relocatiemechanisme voor alle lidstaten; een gemeenschappelijke Europese lijst van veilige staten van herkomst; een meer effectieve terugzendpolitiek; internationale regels voor aankoop van steun voor vluchtelingen; regels om de externe dimensie van de crisis te beheersen en oprichting van een trust fonds voor Afrika.

Op 14 september besliste de Europese Raad dat aan de voorwaarden voldaan was om naar fase 2 van de operatie EUNAVFOR Med te gaan en militaire middelen in te zetten in volle zee om het praaieren, doorzoeken, inbeslagname en opbrengen van verdachte vaartuigen mogelijk te maken.

Op 14 en 22 september zette de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken het licht op groen voor relocatiemechanismen voor 40.000 en 120.000 personen vanuit respectievelijk Italië en Griekenland. De dag erop legden de Europese staat- en regeringsleiders een reeks prioriteiten vast en bekeken ze de lange termijn uitdagingen op het vlak van migratie.

Op beslissing van het Politiek- en Veiligheidscomité ging fase 2 van de operatie EUNAVFOR Med op 7 oktober effectief van start en werd ze omgedoopt tot Operatie Sophia. De dagen daarop overlegden de EU ministers van binnenlandse en buitenlandse zaken met hun ambtsgenoten uit Turkije, Libanon, Libië en de West-Balkan om door betere samenwerking tot een ordentelijk beheer van vluchtelingen- en migrantenstromen te komen.

De Raad Justitie en Binnenlandse Zaken en de Raad Buitenlandse Zaken bereidden ondertussen het werk voor over de terugzendpolitiek. Daarmee legde de Europese Raad op 15 oktober 3 prioriteiten vast: ten eerste de samenwerking met de landen van herkomst en transit, in het bijzonder het Turks-Europees akkoord; vervolgens het versterken van de Europese buitengrenzen, met inbegrip van een geïntegreerd grensheersysteem dat verder gaat dan het Frontex-mandaat en het toewijzen van bijkomende grenswachten aan de hotspot areas in Griekenland en Italië; en tot slot een sluitende toepassing van het terugzend- en wedertoelatingsbeleid. In het verlengde daarvan legden de Balkanlanden een 17-punten actieplan vast om de vluchtelingencrisis in hun regio aan te pakken en boog de Raad Buitenlandse Zaken zich over ontwikkelingssamenwerking.

Op 9 november sprak de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken verdere maatregelen af om het relocatieproces te versnellen, de buitengrenzen te versterken, mensensmokkel en -handel tegen te gaan en het terugzend- en wedertoelatingsbeleid te verbeteren. Op 12 november bespraken de Europese staats- en regeringsleiders in Valetta oplossingen om de maatregelen sneller uit te voeren, de buitengrenzen te versterken en tot een effectieve registratie van migranten te komen.

Dezelfde dag ontmoetten de staats- en regeringsleiders hun Afrikaanse ambtsgenoten en werd een actieplan in vijf prioritaire domeinen overeengekomen: aanpakken van de grondoorzaken van irreguliere migratie en gedwongen verplaatsingen; organiseren van legale migratiekanalen; verbeteren van de bescherming van migranten en asielzoekers; tegengaan van uitbuiting en handel in migranten en verbeteren van de samenwerking voor terugzending en re-integratie.

De Raad Onderwijs, Jeugd, Cultuur en Sport verwerkte de resultaten van de top in Valetta binnen het jeugdbeleid, binnen onderwijs en training en in de interculturele dialoog, teneinde wederzijds begrip tussen migranten en gastlanden te verbeteren, en tot slot in de sport als springplank voor kansarme jongeren.

Op 29 november ontmoetten de staats- en regeringsleiders de Turkse regering om de toestand in Syrië te bespreken. Er werd € 3 miljard bijkomende steun toegezegd om de toestand van de Syrische vluchtelingen in Turkije te verbeteren. Het akkoord moest tegen juni 2016 in werking treden en een soepele visaregeling voor afreis van Turkse inwoners naar de Schengenzone moest ingaan in oktober 2016.

Vluchtelingenkamp in Turkije. Foto www.Turksemedia.nl

Op 15 december formuleerde de Europese Commissie een pakket voorstellen om de veiligheid van de Europese buitengrenzen te versterken. Deze vormden een veelbelovend kader voor de ontwikkeling van een Europese Grens- en Kustwacht.

2016

Op 18 januari stelde de Raad Buitenlandse Zaken vast dat alle voorwaarden voldaan waren om binnen EUNAVFOR MED operatie Sophia de Resolutie 2240 van de VN Veiligheidsraad toe te passen, wat het mandaat versterkte om in volle zee op te treden tegen smokkel van migranten en mensenhandel. Op 3 en 4 februari werd de financiering van de € 3 miljard steun voor humanitaire hulp aan vluchtelingen in Turkije en € 3 miljard steun in 2016 voor Syrische vluchtelingen toegezegd op de donorconferentie in Londen.

Datzelfde voorjaar werden mechanismen voor noodbijstand binnen de EU, met inbegrip van de financiering ervan, opgezet om hulp te kunnen bieden aan Griekenland en andere lidstaten die door de migratiecrisis met humanitaire problemen geconfronteerd werden.

Op 6 april gaf de Europese Raad het startschot voor onderhandelingen met het parlement over een politiek akkoord voor een Europese grenswacht, die het geïntegreerd beheer van de buitengrenzen als een gedeelde Europese verantwoordelijkheid moet implementeren en verzekeren. Op 4 mei formuleerde de Europese Commissie een reeks voorstellen om het gemeenschappelijk Europees asielstelsel op een duurzame en rechtvaardige leest te schoeien. Tegelijk werd voorgesteld om in uitzonderlijke omstandigheden tijdelijk interne grenscontroles toe te staan, wat op 12 mei door de Europese Raad werd aanvaard.

Op 20 juni verlengde de Europese Raad het mandaat van EUNAVFOR MED Operatie Sophia met één jaar en werden twee ondersteunende taken toegevoegd, die sloegen op training van de Libische kustwacht en op de implementatie van het VN-wapenembargo voor de Libische kust.

Op 22 juni werd de compromistekst over de Europese grens- en kustwacht bevestigd. Deze zal bestaan uit een Europees agentschap, zijnde Frontex met een ruimer takenpakket, en de nationale autoriteiten van de Schengenlanden die instaan voor het grensbeheer. Een formeel akkoord hiervoor volgde op 14 september en op 6 oktober werd het *European Border and Coast Guard Agency* officieel geactiveerd aan de Kapitan Andreevo Grenscontrole aan de Bulgaars-Turkse grens.

Dit agentschap moet instaan voor de nabije monitoring van de Europese buitengrenzen en moet samenwerken met de lidstaten om snel potentiële bedreigingen van de veiligheid aan de Europese buitengrenzen te onderkennen en aan te pakken. Op 7 december werd een 1.500 man sterke *rapid reaction pool* opgericht, die binnen de vijf dagen ter beschikking van Frontex kan gesteld worden en waarvan het personeel door de Schengenlanden geleverd wordt.

2017

Het jaar werd ingezet met de beslissing om de samenwerking met Libië uit te breiden en om de interne grenscontroles drie maanden te verlengen, waarna op 11 mei nog een verlenging met 6 maanden volgde.

Omdat het aandeel van kinderen in de migratiestromen zorgwekkend toenam, bevestigde de Raad op 8 juni dat kinderen genieten van bijzondere bescherming onder de relevante EU-wetgeving, het EU Charter van Fundamentele Rechten en de internationale wetgeving over de rechten van het kind.

Tijdens het Maltees voorzitterschap werd op 29 juni een akkoord met het Europees parlement bereikt over het EU Agentschap voor Asiel. Daarnaast werd ook een akkoord bereikt over het Inreis-Uitreis Stelsel dat alle informatie over *entry, exit and refusal of entry* registreert voor alle niet EU-ingezetenen die de Europese buitengrenzen overschrijden.

Op 25 juli werd het mandaat van EUNAVFOR MED Operatie Sophia verlengd tot 31 december 2018 en werd het mandaat aangevuld met het opzetten van monitoring mechanismen voor de training van de Libische kustwacht, een bewakingsopdracht voor illegale export van olie vanuit Libië en een versterking van de mogelijkheden om informatie over mensenhandel te delen met politieke diensten van de

lidstaten, met Frontex en met Europol. In het najaar werd de samenwerking van Italië met Libië verder gesteund en werd financiering voorzien voor migratie gerelateerde projecten in Noord-Afrika. Ook van het EU-raamwerk voor hervestiging van asielzoekers werd verder werk gemaakt.

Het jaar werd op 14-15 december afgesloten met een grondige doorlichting van de gevoerde EU migratiepolitiek door de EU-leiders. Daarbij werd een diepgaande aanpassing van het Dublinsysteem voorzien tegen juni 2018.

2018

Op 14 juni sanctioneerde de EU 6 mensensmokkelaars die in Libië opereerden op basis van VN-sancties die in EU-wetgeving werden omgezet. Op die manier sanctioneerde de VN voor de eerste maal mensensmokkelaars. In de loop van het jaar werden aanvullende maatregelen uitgevaardigd om de strijd tegen mensensmokkelaars en illegale migratie op te voeren. Daarbij hoorde het concept van regionale ontschepings-platforms voor mensen die op zee gered werden tijdens *search and rescue* operaties.

De Raad besprak op 12 oktober een voorstel van de Commissie om het mandaat van het Europees Grens- en Kustwacht Agentschap (EBCG) uit te breiden en zijn getalsterkte op te voeren tot 10.000 man tegen 2020. Ook de samenwerking met derde landen kwam daarin aan bod. Er werd een visie geformuleerd op de omvang, de samenstelling, de taken en de getalsterkte van het *EBCG standing corps*.

In het najaar werden maatregelen getroffen om de strijd tegen netwerken voor mensensmokkel verder op te voeren en om de EBCG toe te laten de lidstaten te steunen bij terugkeeroperaties en samen te werken met derde landen. Op 21 december werd het mandaat van EUNAVFOR MED Operatie Sophie verlengd tot 31 maart 2019.

2019

Op 20 februari bevestigde de Raad zijn positie over het *European Border and Coast Guard Agency Frontex*, die een versterking in personeel en uitrusting en een breder mandaat voorziet voor steun aan lidstaten bij grensbescherming, terugkeeroperaties en samenwerking met derde landen. De onderhandelingen met het parlement werden in die zin aangetrokken.

Het mandaat voor Operatie Sophia werd op 29 maart verlengd tot 30 september 2019, maar met tijdelijke opgeschorting van de ontplooiing van de deelnemende schepen. Ondertussen moesten de lidstaten het probleem van de ontschepingen oplossen in lijn met vroegere commissiebeslissingen.

Op 20 juni gaven de EU-leiders in de nieuwe strategische agenda 2019-2024 een plaats aan de EU migratiepolitiek. Het verdiepen van de samenwerking met landen van oorsprong en transitlanden om illegale migratie en mensenhandel te bestrijden en effectieve terugkeeroperaties toe te laten, alsook het bereiken van een intern akkoord over een effectieve migratie- en asielpolitiek. Deel daarvan is een aangepaste Dublinregeling met een evenwicht tussen verantwoordelijkheid en solidariteit in het licht van ontschepingen van personen na *search and rescue* operaties.

Op 26 september werd het mandaat van Operatie Sophia verlengd tot 31 maart 2020.

De route door de centrale Middellandse Zee

De route door het centrale Middellandse Zeegebied is de voorbije jaren de meest gebruikte route geworden om de EU op irreguliere wijze binnen te komen. Het gevolg hiervan is dat de meeste migranten uit Noord-Afrika en Afrika bezuiden de Sahara op hun reis naar Europa door Libië trekken. Dit heeft in dat land de ontwikkeling van netwerken van mensensmokkelaars en -handelaars gestimuleerd.

De EU ondernam concrete stappen om de migratiesituatie in Libië te verbeteren en de diepere oorzaken van migratie in Afrika aan te pakken. Vanaf februari 2017 werd nauwer samengewerkt met Libië en in november 2017 werd samen met de Afrikaanse Unie en de VN een gezamenlijke taskforce inzake migratie opgezet.

Maatregelen om de situatie in Libië aan te pakken.

De EU-acties in Libië zijn van vierderlei aard: de kustwacht opleiden; migranten en vluchtelingen beschermen en bijstaan; lokale gemeenschappen ondersteunen en het grensbeheer verbeteren. Tot dusver werd hiervoor € 237 miljoen vastgelegd.

De opleiding van de Libische kustwacht.

Dit startte in 2016 en gebeurt in het kader van Operatie Sophia. Doel is de veiligheid in de Libische territoriale wateren te verbeteren en levens te redden op zee. In maart 2019 waren al 400 leden van de Libische kustwacht opgeleid. Deze kunnen de mensensmokkel en mensenhandel in Libië ontwrichten en opsporings- en reddingsactiviteiten uitvoeren.

Bescherming en bijstand voor migranten en asielzoekers

De EU werkt nauw samen met internationale organisaties in Libië om humanitaire hulp te verlenen en de levensomstandigheden te verbeteren; migranten in staat te stellen vrijwillig naar huis terug te keren en mensen die internationale bescherming nodig hebben, te hervestigen.

Steun voor lokale gemeenschappen

In maart 2018 keurde de EU een programma goed ten belope van € 50 miljoen voor de verbetering van de levensomstandigheden van migranten in Libië en hun gastgemeenschappen. Het moet toegang verlenen tot basisdiensten en sociale voorzieningen voor kwetsbare mensen en moet lokale gemeenschappen ondersteunen die bijzonder veel met migratiestromen te maken krijgen.

Het programma is toegespitst op plaatsen met een hoge concentratie van migranten en gemeenschappen die hard worden getroffen door het conflict in Libië. Het wordt uitgevoerd in partnerschap met de Italiaanse ontwikkelings-samenwerking, met het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP) en met het Kinderfonds van de Verenigde Naties (UNICEF).

In juli 2018 kondigde de EU een nieuw programma van € 29 miljoen aan om de bescherming te verhogen van vluchtelingen en migranten in Libië op ontschepingsplaatsen,

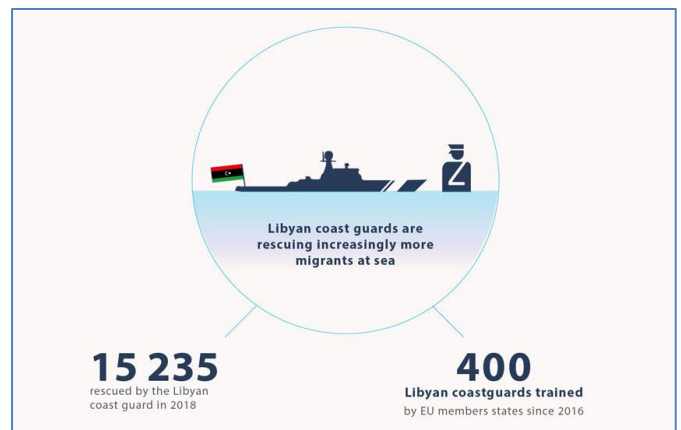
in detentiecentra, in afgelegen woestijngebieden in het zuiden en in stedelijke gebieden. Dit programma wordt uitgevoerd in samenwerking met de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) en het VN-Bureau voor de Vluchtelingen (UNHCR).

Verbeterd grensbeheer in Libië

In juli 2017 keurde de EU een programma van € 42 miljoen goed om de Libische grens- en kustwacht te helpen de grenzen van het land beter te beheren. Dit omvat onder meer: grenstoezicht en grensbewaking; het aanpakken van mensensmokkel en mensenhandel alsook zoek- en reddingsoperaties op zee en in de woestijn.

Het programma is toegespitst op de zuidelijke regio's van het land. Het wordt uitgevoerd door het Italiaanse Ministerie van Binnenlandse Zaken.

In december 2018 verhoogde de EU haar steun voor grens- en migratiebeheer met een programma van € 45 miljoen als steun voor capaciteitsontwikkeling en institutionele opbouw bij de Libische kustwachten, als bijdrage aan de oprichting van het coördinatiecentrum voor redding op zee en als stimulans voor de ontwikkeling van het geïntegreerd grensbeheer in het zuiden van Libië.

Grafiek www.consilium.europa.eu

Maatregelen om de diepere oorzaken van migratie in Afrika aan te pakken

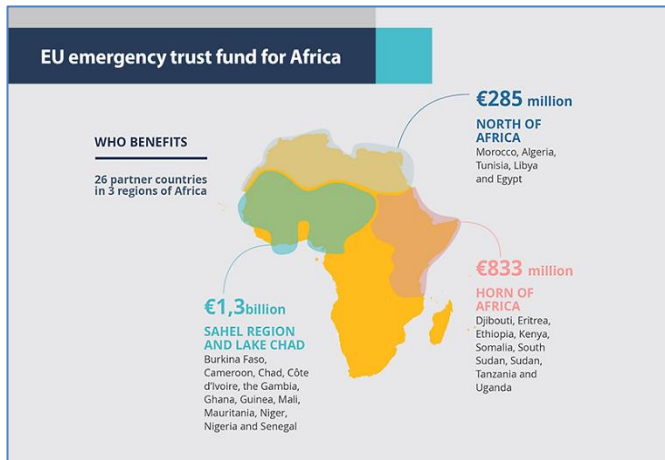
De EU werkt nauw met Afrikaanse landen samen om de diepere oorzaken van migratie aan te pakken, namelijk via ontwikkelingssamenwerking met het EU-noodtrustfonds voor Afrika en het Europees plan voor externe investeringen; via conflictpreventie en staatsopbouw en via een partnerschap inzake migratie.

Ontwikkelingssamenwerking.

Het EU-Noodtrustfonds voor Afrika is een concreet initiatief dat in november 2015 van start ging om de economische ontwikkeling te stimuleren en banen te scheppen; een betere toegang te bieden tot sociale basisvoorzieningen en de diepere oorzaken van migratie aan te pakken. Dit initiatief hangt nauw samen met het actieplan van Valletta, dat eveneens van november 2015 dateert.

Het Europees plan voor externe investeringen (EIP) moet investeringen en het scheppen van banen bevorderen in

Afrika en in buurlanden van de EU. Het investeringsplan zal naar verwachting publieke en particuliere investeringen aantrekken ten belope van € 44 miljard, met een initiële investering van € 4,1 miljard.

Grafiek www.consilium.europa.eu

Conflictpreventie

De EU onderneemt diplomatieke stappen en neemt het voortouw bij vredeshandhaving en conflictpreventie door middel van haar missies in het kader van het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid (GVDB). De Raad zet deze missies op en omschrijft de doelstellingen, reikwijdte en uitvoeringsvoorwaarden ervan. Momenteel lopen er 10 civiele en 6 militaire missies.

Tijdens de top van Valletta in november 2015 benadrukten de Europese en Afrikaanse leiders dat er maatregelen moeten worden genomen met betrekking tot conflicten en schendingen van en inbreuken op de mensenrechten. Dat omvat conflictpreventie, steun voor staatsopbouw en de rechtsstaat, en de versterking van de overheids capaciteit voor het waarborgen van de veiligheid en het bestrijden van terrorisme.

Partnerschapskader inzake migratie

In juni 2016 heeft de Europese Raad een nieuw partnerschapskader inzake migratie ingevoerd om irreguliere migratie en de diepere oorzaken ervan in samenwerking met belangrijke landen van herkomst en doorreis aan te pakken. Dit kader wordt uitgevoerd in 5 prioritaire landen: Niger, Nigeria, Senegal, Mali en Ethiopië. De samenwerking met andere relevante landen, zoals Afghanistan en Egypte, is versterkt.

Het partnerschapskader hangt nauw samen met het actieplan van Valletta, dat in november 2015 werd aangenomen. Het bevat 5 prioriteiten voor het aanpakken van de massale toestroom van migranten in Europa: het aanpakken van de onderliggende oorzaken van irreguliere migratie en gedwongen verplaatsing; het verbeteren van voorlichting over en organisatie van legale migratiekanalen; het verbeteren van de bescherming van migranten en asielzoekers; het bestrijden van uitbuiting en smokkel van migranten en het verbeteren van de samenwerking inzake terugkeer, overname en re-integratie.

De route door de oostelijke Middellandse Zee

Met de route door het oostelijke Middellandse Zeegebied wordt oversteek over zee van Turkije naar Griekenland bedoeld. In 2015 kwamen grote aantallen vluchtelingen die bescherming zochten tegen de oorlog in Syrië via deze route naar de EU. Dankzij de nauwe samenwerking tussen de EU en Turkije is het aantal irreguliere binnenkomsten via deze route sindsdien sterk gedaald.

De uitvoering van de overeenkomst tussen de EU en Turkije van maart 2016 heeft een belangrijke rol gespeeld bij het terugdringen van irreguliere binnenkomsten via Turkije. In 2017 kwamen 41.720 migranten via de oostelijke Middellandse Zeeroute de EU binnen. Dat is een daling van 77% ten opzichte van 2016.

De overeenkomst heeft ook geholpen om het verlies van mensenlevens op zee terug te dringen en om mensen-smokkelaars aan te pakken. In 2017 zijn 62 mensen op zee om het leven gekomen, tegen 434 in 2016.

Vluchtelingen in Turkije ontvangen steun van de EU om hun levensomstandigheden te verbeteren. De EU heeft hiervoor € 3 miljard toegezegd. In juni 2018 zijn de EU-lidstaten overeengekomen hoe zij € 3 miljard extra kunnen vrijmaken voor steun aan de Syrische vluchtelingen in Turkije.

Verklaring EU-Turkije

Gezien het enorme aantal migranten dat door Turkije reisde, kwamen de leiders van de EU en Turkije in maart 2016 overeen om de irreguliere migratie aan te pakken.

In de verklaring worden de volgende twee beginselen beschreven. Alle nieuwe irreguliere migranten die op de Griekse eilanden aankomen, zullen naar Turkije worden teruggestuurd indien zij geen asielerzoek indienen of indien hun asielerzoek wordt afgewezen. Voor elke Syriër die vanaf de Griekse eilanden naar Turkije wordt teruggestuurd, zal een andere Syriër vanuit Turkije in de EU worden hervestigd.

De overeenkomst trad op 20 maart 2016 in werking. Dit zijn tijdelijke en buitengewone maatregelen om een einde te maken aan het menselijk leed en om de openbare orde te herstellen. Zij worden toegepast in volledige overeenstemming met het EU-recht en het internationaal recht. Elke vorm van collectieve uitzetting is uitgesloten.

Turkije zal strengere maatregelen nemen om te voorkomen dat nieuwe routes voor irreguliere migratie over land of over zee van Turkije naar de EU ontstaan. In ruil daarvoor zal de EU meer vaart zetten achter de uitbetaling van de € 3 miljard die in november 2015 is toegezegd om in de behoeften van vluchtelingen in Turkije te voorzien. De EU heeft ook toegezegd om uiterlijk eind 2018 maximaal € 3 miljard aan aanvullende financiering vrij te maken.

Gezamenlijk actieplan EU-Turkije

De verklaring EU-Turkije bouwt voort op het gezamenlijk actieplan EU-Turkije. Het actieplan werd in november 2015 aangenomen om de respons op de door de Syrische oorlog ontstane vluchtelingencrisis beter te coördineren. Beide partijen kwamen overeen om hun samenwerking met

betrekking tot migranten die geen internationale bescherming behoeven, te intensiveren door reizen naar Turkije en de EU te voorkomen; door te zorgen voor de uitvoering van de vastgestelde bilaterale bepalingen betreffende overname en door die migranten snel naar hun landen van herkomst terug te sturen

De EU zegde Turkije een initieel bedrag van € 3 miljard aan extra middelen toe om de sociaaleconomische situatie van de Syrische vluchtelingen in het land te verbeteren.

EU-faciliteit voor vluchtelingen in Turkije

De EU-faciliteit voor vluchtelingen is een coördinatie-mechanisme dat ervoor zorgt dat EU-steun bij vluchtelingen in Turkije terechtkomt. De Europese Commissie heeft de faciliteit op 24 november 2015 in het leven geroepen naar aanleiding van een oproep van de lidstaten om meer geld voor de ondersteuning van vluchtelingen in Turkije uit te trekken. De Europese Raad zegde op 29 november 2015 een eerste schijf van € 3 miljard aan de faciliteit toe.

De leefomstandigheden van de vluchtelingen in Turkije zijn verbeterd dankzij door de faciliteit gefinancierde projecten. 500.000 Syrische kinderen hebben toegang tot onderwijs; 760.000 Syriërs hebben medische consultaties gehad; bijna 220.000 kinderen zijn gevaccineerd en 1,2 miljoen mensen ontvangen maandelijkse geldoverschrijvingen.

In maart 2018 heeft de Commissie voorgesteld de financiering van de faciliteit met nog eens € 3 miljard te versterken, gezien de oorspronkelijke begroting volledig opgebruikt is. De vrijmaking van de tweede schijf van € 3 miljard is in gang gezet.

Levens op zee redden en criminelen aanpakken

Migrant en vluchtelingen die Europa proberen te bereiken, beginnen aan een levensgevaarlijke reis, want smokkelaars gebruiken steeds gevaarlijker methoden om de Middellandse Zee over te steken. Meer dan 11.000 mensen zijn al omgekomen op zee. De EU heeft in de Middellandse Zee 3 operaties opgezet om migranten in nood te redden en mensensmokkel te bestrijden en heeft in 2016 het Europees Centrum tegen migrantensmokkel opgericht om de lidstaten te helpen de migrantensmokkel aan te pakken.

Levens redden op zee

De operationele patrouilles van de EU in de Middellandse Zee hebben ten doel de EU-grenzen te beveiligen, de migrantensmokkelaars te bestrijden en de migranten in nood te redden. Dankzij die operaties zijn sinds 2015 meer dan 470.000 mensenlevens gered in de Middellandse Zee.

Er zijn **3 EU-operaties** in de Middellandse Zee. Momenteel loopt ook de missie in Niger om de lokale autoriteiten te helpen de irreguliere migratie te beheersen.

Operatie Sophia

De militaire operatie Sophia werd in mei 2015 opgezet door de Raad. Deze operatie moet het bedrijfsmodel van smokkelaars en mensenhandelaars in het Middellandse Zeegebied ontwrichten. De operatie leidde tot dusver tot de

arrestatie van 143 vermoedelijke smokkelaars en de vernietiging van 545 boten.

Fregat F930 Leopold I nam deel aan Operatie Sophia

De Raad breidde in de voorbije jaren ook het mandaat uit met het opleiden van de Libische kustwacht en marine; met een harde aanpak van wapensmokkel op volle zee voor de kust van Libië en met het toezicht op de illegale handel van olie vanuit Libië. De Raad heeft het mandaat van de operatie al meermaals verlengd. Het loopt nu tot en 31 maart 2020.

Operatie Themis

Operatie Themis ging in februari 2018 van start en vervangt Operatie Triton, die in 2014 werd opgezet. Deze operatie ondersteunt Italië met grenstoezicht in het centrale Middellandse Zeegebied. Ze moet ook beletten dat buitenlandse terroristische strijders de EU binnenkomen. Zoek- en reddingswerk blijft een cruciaal onderdeel van de operatie.

Operatie Poseidon

Operatie Poseidon bestrijkt sinds 2006 het oostelijke Middellandse Zeegebied. Deze operatie ziet voornamelijk toe op de zeegrenzen van Griekenland met Turkije. Tijdens hun bijeenkomst op 23 april 2015 riepen de EU-leiders op tot een snelle versterking van de operaties Triton en Poseidon, met ten minste een verdrievoudiging van de financiële middelen voor 2015 en 2016.

EUCAP Sahel Niger

EUCAP Sahel Niger is een civiele missie die in 2012 werd opgezet om de Nigeriaanse autoriteiten te helpen hun beveiligingsvermogens te versterken. De geografische locatie van Niger is van kritiek belang voor de migratiestromen naar Europa. 90 % van de migranten uit West-Afrika reist door Niger naar Libië.

In mei 2015 besloot de Raad deze missie te versterken door het budget ervan te verdubbelen. De EU zal de Nigeriaanse autoriteiten steunen bij het voorkomen van irreguliere migratie en bij het bestrijden van gerelateerde misdrijven. In juli 2016 verlengde de Raad het mandaat van de missie tot juli 2018. Het mandaat van de operatie werd ook verbreed met het oog op een betere beheersing en bestrijding van irreguliere migratie.

Het mandaat werd voor het laatst verlengd in september 2018 en loopt tot en met 30 september 2020. De Raad heeft het mandaat van de missie ook geactualiseerd ter ondersteuning van de capaciteitsopbouw van de Nigeriaanse veiligheidsactoren in de strijd tegen terrorisme en georganiseerde misdaad.

De strijd tegen migrantensmokkelaars

De migrantensmokkel is aanzienlijk toegenomen sinds de migratiecrisis van 2015. Meer dan 90 % van de migranten betaalde volgens Europol en Interpol smokkelaars in een poging om Europa te bereiken. Dit is een zeer lucratieve bezigheid voor criminele netwerken, met een kleine pakkans. Naar schatting leverde migrantensmokkel in 2015 een omzet van € 3 tot 6 miljard op.

De EU heeft doortastende maatregelen genomen ter bestrijding van criminele netwerken die kwetsbare migranten uitbuiten. Op 6 december 2018 kwam de Raad concrete maatregelen overeen om de strijd tegen migrantensmokkelnetwerken op te voeren. Daartoe hadden de EU-leiders in oktober opgeroepen.

De concrete acties zijn gebaseerd op het verbeteren van de interinstitutionele aanpak op EU- en nationaal niveau; op het optimaal benutten van synergie tussen beschikbare operationele instrumenten en op het maximaal gebruiken van de externe instanties van de EU.

In februari 2016 zette de EU het Europees Centrum tegen migrantensmokkel op om de lidstaten te helpen in de strijd tegen migrantensmokkel. 45 deskundigen op het gebied van migrantensmokkel verlenen steun aan de Europese politie- en grensbewakingsautoriteiten. Zij coördineren mee de grensoverschrijdende operaties ter bestrijding van smokkel.

In maart 2016 nam de Raad de conclusies over migrantensmokkel aan, waarin hij de betrokken actoren opriep tot een betere samenwerking en gegevensuitwisseling; tot analyse van het gebruik van sociale media voor migrantensmokkel; tot beter samenwerking met de particuliere sector en met de landen van herkomst en doorreis.

Hoe pakt de EU de migratiestromen aan?

De EU heeft verschillende regels en kaders uitgewerkt voor het beheer van legale migratiestromen van asielzoekers, hooggekwalificeerde werknemers, studenten en onderzoekers, seizoenarbeiders en van gezinshereniging.

Voor andere migratiestromen beschikt de EU over gemeenschappelijke regels voor het verwerken van asielaanvragen. De Raad heeft in 2015 een besluit aangenomen om duizenden asielzoekers vanuit Griekenland en Italië te herplaatsen. De EU stelt ook overnameovereenkomsten vast voor de terugkeer van irreguliere migranten.

Legale migratiestromen

Hervestiging.

Dankzij hervestiging kunnen vluchtelingen die bescherming nodig hebben op legale en veilige wijze de EU binnenkomen zonder dat zij onderweg hun leven hoeven te riskeren.

Momenteel zijn er in de EU verschillende ad-hocprogramma's voor hervestiging.

De *Europese hervestigingsregeling* startte in juli 2015, een maand nadat de EU-leiders hadden afgesproken om in 2 jaar 22.504 vluchtelingen te hervestigen. In juli 2015 nam de Raad conclusies aan met de details van deze hervestiging. In maart 2019 waren meer dan 24.000 mensen hervestigd.

De hervestigingsregeling voor *Syrische vluchtelingen in Turkije* is tot stand gekomen naar aanleiding van de overeenkomst tussen de EU en Turkije van maart 2016. De overeenkomst bepaalt dat voor elke Syriër die vanuit Griekenland naar Turkije terugkeert, één Syriër vanuit Turkije in de EU wordt hervestigd. In maart 2019 waren bijna 21.000 Syriërs via deze regeling hervestigd.

In september 2017 nam de Commissie een aanbeveling aan waarin de lidstaten worden opgeroepen hervestigingsplaatsen te creëren voor 50.000 mensen, die voor 31 oktober 2019 zouden moeten worden toegelaten. In juli 2016 stelde de Commissie voor een *permanent EU-hervestigingskader* in te stellen. Dit nieuwe kader zou moeten zorgen voor uniforme procedures en criteria in de hele EU. Het zou de 2 huidige hervestigingsregelingen vervangen.

Hoogopgeleide werknemers.

De blauwekaartrichtlijn is in 2009 aangenomen om de migratie van hoogopgeleide werknemers naar een EU-lidstaat te vergemakkelijken. Doel was de tekorten aan arbeidskrachten en vaardigheden aan te pakken en de EU concurrentiëler te maken door het aantrekken van hoogopgeleide werknemers.

De huidige richtlijn is ontoereikend gebleken. Er is slechts een beperkt aantal arbeidsvergunningen voor hoogopgeleiden afgegeven. In juni 2016 stelde de Commissie voor de blauwekaartrichtlijn te hervormen om meer talenten aan te trekken die nodig zijn voor de Europese economie. De nieuwe regels behelzen de volgende wijzigingen: een lagere salarisdrempel voor toelating; snellere procedures; de mogelijkheid om parallelle beroepsactiviteiten uit te oefenen en meer flexibiliteit voor arbeidsmobiliteit naar andere lidstaten

Studenten en onderzoekers.

In 2016 namen de Raad en het Parlement een richtlijn aan met de voorwaarden voor toegang en verblijf van onderdanen van derde landen met het oog op onderzoek, studie, stages, vrijwilligerswerk, scholierenuitwisseling, educatieve projecten of au-pairactiviteiten.

De Europese en Afrikaanse leiders spraken af de mobiliteit van studenten, onderzoekers en ondernemers tussen de 2 continenten te bevorderen. Deze toezegging werd gedaan tijdens een top in Valletta in november 2015. De leiders kwamen overeen het aantal beurzen voor studenten en wetenschappelijk personeel in 2016 via het Erasmus+-programma te verdubbelen.

Seizoenarbeiders.

Door de toenemende tekorten aan arbeidskrachten is de Europese economie afhankelijk van een groot aantal

seizoenarbeiders van buiten de EU. De Raad en het Parlement namen in 2014 de richtlijn betreffende seizoenarbeiders aan. Deze beschrijft de voorwaarden waaronder onderdanen van derde landen als seizoenarbeider toegang tot de EU kunnen krijgen en er mogen verblijven.

Deze regels helpen: de toelatingsregels in de lidstaten te harmoniseren en te vereenvoudigen; seizoenarbeiders van buiten de EU te beschermen tegen uitbuiting en slechte arbeidsomstandigheden en het probleem van illegaal verblijvende seizoenarbeiders van buiten de EU aan te pakken

Overplaatsingen binnen een onderneming.

In 2014 namen de Raad en het Parlement een richtlijn aan betreffende de voorwaarden voor toegang en verblijf van onderdanen van derde landen in het kader van een overplaatsing binnen een onderneming. Dankzij deze nieuwe regels kunnen onderdanen van derde landen een aanvraag indienen om in het kader van een overplaatsing binnen een onderneming als leidinggevende, specialist of stagiair tot de EU te worden toegelaten.

Gezinshereniging.

Gezinshereniging maakt het mogelijk dat personen die legaal in de EU verblijven met hun gezinsleden worden herenigd. Het helpt onderdanen van derde landen beter te integreren in de samenleving. De EU-regels inzake gezinshereniging zijn vastgelegd in de richtlijn inzake het recht op gezinshereniging.

Andere migratiestromen

Gemeenschappelijk Europees asielstelsel.

Het gemeenschappelijk Europees asielstelsel (CEAS) stelt gemeenschappelijke minimumnormen vast voor de behandeling van asielzoekers. In de praktijk worden asielzoekers niet gelijk behandeld en verschillen de erkenningspercentages van lidstaat tot lidstaat. Als gevolg hiervan gaan veel asielzoekers binnen de EU op zoek naar het beste land om asiel aan te vragen. Dit fenomeen staat bekend als 'asielshoppen'.

De migratiecrisis heeft dit probleem verder verergerd en de noodzaak van een betere harmonisatie van de asielprocedures en -normen aan het licht gebracht. De Raad buigt zich momenteel over 7 wetgevingsvoorstellen die de Europese Commissie in 2016 heeft ingediend om het asielstelsel te hervormen.

Tijdelijke herplaatsing in steun van Griekenland en Italië

Volgens de huidige regels zijn de EU-landen waar migranten eerst aankomen, verplicht om asielaanvragen te behandelen. Dit veroorzaakt een aanzienlijke belasting voor Griekenland en Italië, die tijdens de migratiecrisis in 2015 te kampen hadden met ongekennde migratiestromen.

In juni 2015 kwamen de EU-leiders overeen de daaropvolgende 2 jaar 40.000 asielzoekers uit Griekenland en Italië te herplaatsen. De Raad nam het besluit formeel aan op 14 september 2015, nadat het Europees Parlement advies had uitgebracht.

Registratie van migranten.

De registratie van migranten is een fundamentele stap in de

EU-wetgeving en is noodzakelijk om vast te stellen wie in aanmerking komt voor herplaatsing. In juni 2015 besloot de Europese Raad om *hotspots* op te zetten in de lidstaten in de voorste linie om migranten systematisch te registreren.

Er zijn momenteel 5 operationele *hotspots* in Griekenland en nog eens 4 in Italië. Migrant die aankomen in Griekenland en Italië worden daar geregistreerd en hun vingerafdrukken worden afgenomen.

Terugkeerbeleid en overnameovereenkomsten.

Het terugkeerbeleid van de EU is gebaseerd op de terugkeerrichtlijn. Deze bevat duidelijke, transparante en eerlijke regels voor de terugkeer van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen. De richtlijn onderstreept ook de noodzaak van het sluiten van overnameovereenkomsten met derde landen. Deze overeenkomsten vormen een cruciaal onderdeel van de uitvoering van het EU-terugkeerbeleid. Zij bevatten de regels voor de terugkeer van personen die illegaal in de EU verblijven naar hun land van herkomst.

De EU onderhandelt over en sluit overnameovereenkomsten met derde landen. De Raad machtigt de Commissie om met bepaalde derde landen over dergelijke overeenkomsten te onderhandelen. Tot dusver heeft de EU 17 overnameovereenkomsten gesloten. Naast overnameovereenkomsten heeft de EU met een aantal derde landen terugkeerregelingen afgesproken die hetzelfde doel nastreven.

De Europese Raad en de Raad benadrukken regelmatig dat het EU-beleid inzake terugkeer en overname krachtiger en doeltreffender moet worden, en dit door nieuwe overnameovereenkomsten en terugkeerregelingen te treffen en de reeds bestaande onverkort uit te voeren.

In september 2018 heeft de Commissie een voorstel ingediend om de gemeenschappelijke EU-regels inzake terugkeer te hervormen. De voorgestelde wijzigingen beogen de bestaande regels doeltreffender te maken. De Raad heeft op 7 juni 2019 zijn standpunt bepaald over nieuwe regels om terugkeerprocedures doeltreffender te doen verlopen.

Integratie van onderdanen van derde landen

De herplaatsings- en hervestigingsmaatregelen die naar aanleiding van de vluchtelingen- en migrantencrisis zijn getroffen, hebben duidelijk gemaakt dat lidstaten die minder ervaring hebben met integratie moeten worden ondersteund. De Raad heeft in december 2016 conclusies aangenomen betreffende de integratie van onderdanen van derde landen die legaal in de EU verblijven

In december 2016 namen de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten conclusies aan over de integratie van onderdanen van derde landen die legaal in de EU verblijven. De lidstaten moeten de beste praktijken uitwisselen over de integratie van onderdanen van derde landen; de monitoring en de beoordeling van de integratie verbeteren en werken aan de erkenning van kwalificaties en vaardigheden van onderdanen van derde landen.

Bron:

<https://www.consilium.europa.eu/nl/policies/migratory-pressures/>

De conjunctuur in West-Vlaanderen in 2019

West-Vlaanderen blijft tamelijk goed presteren

Rudolf Leplae, bestuurslid

De economische conjunctuur in West-Vlaanderen blijft het tamelijk goed doen. Dat laat de conjunctuurnota van de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij ons besluiten. Deze werd opgemaakt in oktober 2019 en werd mij toegestuurd door Mw Sabine Traen. In mijn bewerking neem ik alleen de punten over die ons bijzonder interesseren.

De indicatoren

Met de conjunctuurnota worden 13 sociaaleconomische indicatoren gevolgd: werkloosheid, tijdelijke werkloosheid, omzet van grote ondernemingen, omzet van kleinhandel, investeringen, vergunde nieuwbouwwoningen, vergunde renovatiewoningen, nieuwe personenwagens, tweedehands personenwagens, aantal faillissementen, verloren arbeidsplaatsen, starters en stopzettingen. We lichten daaruit de hiernavolgende indicatoren.

Werkloosheid

Het totaal aantal niet-werkende werkzoekenden klokte einde september 2019 af op 27.653, wat een daling is van 1,5 % op jaarbasis. Voor heel Vlaanderen waren er 190.819 werklozen en bedroeg de daling 4,2 %. In onze provincie nam het aantal werkloze mannen op jaarbasis met 0,5 % toe, terwijl bij vrouwen een daling met 4,0 % werd opgetekend. Inzake jeugdwerkloosheid werden 7.356 werklozen jonger dan 25 jaar geteld, of een daling van 1,8 % op jaarbasis. Ook het aantal werklozen ouder dan 50 jaar nam met 1,2 % af. Wel nam de tijdelijke werkloosheid toe met 16,1 % op jaarbasis.

Werkaanbiedingen

In februari 2019 werden er 4.610 werkaanbiedingen geteld in West-Vlaanderen, wat 17,5 % meer is op jaarbasis. Voor heel het Vlaams Gewest werd hier een stijging van 20,7 % opgetekend. Diezelfde maand waren er 8.879 openstaande vacatures, goed voor een toename van 14,8 % tegenover het jaar voordien. De studentenjobs worden hier niet meegeteld.

De vergunde nieuwbouw- en renovatiewoningen

Deze indicator vertoont grote schommelingen, omdat belangrijke beslissingen inzake regelgeving grote gevolgen in de investeringskosten hebben, zoals de verstrenging van het maximale E-peil voor nieuwe woningen of de vervanging van het K-peil door het S-peil, zodat ze meestal leiden tot een anticipatie-effect, met achteraf een terugval. In juni 2019 werden in onze provincie 710 nieuwbouwwoningen vergund, wat een verhoging op jaarbasis is van ongeveer 6 %. Voor renovatie werden 373 vergunningen toegekend, of een stijging met 14,8 %.

Omzet en investeringen

De omzet van de grote ondernemingen nam in het tweede kwartaal toe met 7,6 % op jaarbasis tot ongeveer 26 miljard Euro en in de kleinhandel eveneens met 7,6 % tot 1,8 miljard

Euro. De omzetstijgingen in het Vlaams Gewest lagen in beduidend lager met respectievelijk 1,9 en 4,2 %.

De investeringen in de grote ondernemingen bedroegen in die periode 12 miljard Euro, of een stijging met 7,2 %, tegenover 3,8 % in het Vlaams Gewest.

Starters – stopzettingen – faillissementen

In juni 2019 waren in West-Vlaanderen 1.366 starters goed voor een stijging van 24,1 % op jaarbasis. Daartegenover stonden 836 stopzettingen, of een stijging met 8,0 %. Met 106 faillissementen werd een spectaculaire stijging van 47,2 % opgetekend. In het Vlaams Gewest was dat respectievelijk 15,6 %, 12,2 % en 34,8 %.

Personenwagens

In september 2019 werden in West-Vlaanderen 2.343 inschrijvingen van nieuwe personenwagens genoteerd, een stijging van 13,5 % op jaarbasis. In het Vlaams Gewest waren dat er 21.600, wat een stijging is van 26,6 % op jaarbasis.

De besluiten

Met uitzondering van de niet-werkende werkzoekende mannen toonden de arbeidsmarktindicatoren de voorbije maanden duidelijk een gunstige evolutie in West-Vlaanderen. Voor de vacatures zijn geen recentere data beschikbaar dan deze van februari 2019. De West-Vlaamse arbeidsmarkt blijft wel gunstig evolueren. Het aantal niet-werkzoekenden per openstaande vacature staat op zijn laagste peil sedert het jaar 2008 met 3,1 niet-werkzoekende per openstaande vacature.

Alle indicatoren van het consumentenvertrouwen vertonen een gunstige evolutie voor West-Vlaanderen, terwijl sommige indicatoren van het producentenvertrouwen ongunstig evolueren. Hier valt voornamelijk de toename van het aantal faillissementen op.

De afgevlakte conjunctuur was van april 2016 tot juli 2017 duidelijk opwaarts gericht. De conjunctuurcurve evolueert sindsdien afwisselend negatief en positief. De bruto waarden evolueerden van mei 2019 tot september 2019 bijna uitsluitend negatief, waardoor de huidige neerwaartse trend vermoedelijk een tijd zal aanhouden.

*Bron: Het verloop van de sociaaleconomische indicatoren en de conjunctuur in West-Vlaanderen. Opmaak oktober 2019
Ter beschikking gesteld door POM West-Vlaanderen*

Zie: www.POMWVL.be

West Flanders, gateway to Europe

West-Vlaanderen brengt zijn troeven in kaart

M&M
en Economie

Rudolf Leplae, bestuurslid

De Provincie West-Vlaanderen presenteert een creatieve tool om buitenlandse bedrijven aan te trekken. Met de acquisitiETOOL "West Flanders, gateway to Europe" legt West-Vlaanderen letterlijk haar troefkaarten op tafel.

De Brexit treft West-Vlaanderen hard

Evoluties zoals de Brexit hebben een grotere impact op West-Vlaanderen dan in de algemene cijfers op Vlaams of Belgisch niveau. Berekeningen van POM West-Vlaanderen leren dat het Verenigd Koninkrijk voor bijna 20% van de West-Vlaamse export staat. De Vlaamse impactcijfers van de Brexit houden rekening met een aandeel van rond de 8%. "Onze open economie en sterk exportgerichte industrie verplicht ons om proactief te handelen", stelt daarom Jean de Bethune, gedeputeerde voor Economie.

Dit voorjaar riep de Provincie een eerste keer de economische krachten van West-Vlaanderen bijeen rond een ontwerp van actieplan. Dit actieplan werd de afgelopen maanden verder uitgewerkt. West-Vlaanderen op de kaart zetten als uitvalsbasis voor internationaal ondernemen, is één van de acties uit het plan.

West-Vlaanderen legt troefkaarten op tafel

De Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen ontwierp hiervoor het kaartspel "West Flanders, gateway to Europe". Met deze acquisitiETOOL mikt West-Vlaanderen op twee doelgroepen. Vooreerst wil West-Vlaanderen zich opwerpen als alternatieve toegang tot een brede Europese markt voor bedrijven die op vandaag het Verenigd Koninkrijk hiervoor als Europees bruggenhoofd gebruiken. Daarnaast kijkt West-Vlaanderen ook naar de eigen industrie en wil het de toelevering van grondstoffen veilig stellen door toeleveranciers aan te trekken.

Het kaartspel toont alle troeven van West-Vlaanderen voor mogelijke investeerders. Daarnaast worden ook enkele "gift cards" opgenomen. "Samen met onze partners, Voka – Kamer van Koophandel West-Vlaanderen, UNIZO West-Vlaanderen en FIT, reiken we buitenlandse ondernemingen de hand om de opportuniteiten van West-Vlaanderen voor hun onderneming concreet uit te werken", verduidelijkt Jean de Bethune.

Carta Mundi, het bedrijf dat eerder al België in kaart bracht voor prinselijke missies, werkte de tool uit in opdracht van de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij. De vertegenwoordigers in het buitenland kunnen nu met deze tool aan de slag.

Foto: POM West-Vlaanderen

"Flanders Investment & Trade (FIT) heeft een wereldwijd netwerk van Vlaamse economische vertegenwoordigers. Met deze tool kunnen onze vertegenwoordigers West-Vlaanderen gericht op de kaart zetten bij die buitenlandse ondernemingen die de West-Vlaamse industrie kunnen versterken", zegt John Verzele, directeur Inward Investment van FIT.

Steun van economische actoren

Ook de werkgeversorganisaties juichen dit initiatief toe. "Dat West-Vlaanderen extra impact ondervindt van evoluties als de Brexit verplicht ons ertoe de krachten te bundelen", stelt Bert Mons, algemeen directeur Voka West-Vlaanderen. Samen met UNIZO-collega, Wouter Blomme, staat hij volop achter dit initiatief. "Onze ondernemingen verdienen een proactieve aanpak. De lancering van de tool is een eerste stap. Morgen gaan we in gesprek met onze ondernemers om, op basis van hun noden, hier mee verder aan de slag te gaan", alsnog Bert Mons.

Bron: Persbericht POM West-Vlaanderen van 29 oktober 2019

Chinese oneerlijke handel en toekomstplannen

Is Westerse bezorgdheid terecht?

Jan De Vos, voorzitter

China wordt er vaak van beschuldigd dat het de regels voor de wereldhandel niet respecteert en meedogenloos streeft naar technologisch leiderschap. Is de Westerse bezorgdheid terecht en hoe reageert de Europese Unie hierop? De Nationale Bank van België publiceerde hierover in haar "Economic Review" van september 2019 een studie van Kristel Buysse en Dennis Essers, die we hieronder samenvatten voor onze leden.

Inleiding

Toen China in 2001 toetrad tot de *Wereldhandelsorganisatie* (WHO) werd verwacht dat dit wereldwijd voordelen zou opleveren. Bijna twintig jaar later is het Westen hierover teleurgesteld en leeft de overtuiging dat China de voorwaarden van het WHO-lidmaatschap onvoldoende naleeft. Het Chinese economische en politieke systeem zou met name niet voldoende geëvolueerd zijn naar een vrijemarkt-economie naar westers model. De VS en de EU zien het Chinees streven naar technologisch leiderschap bovendien als een bedreiging, waardoor de spanningen tussen China en zijn voornaamste handels- en investeringspartners toegenomen zijn.

Amerika beschuldigde China van oneerlijke handelspraktijken, marktverstorende subsidies, diefstal van intellectuele eigendom en gedwongen technologieoverdrachten. Ook binnen de EU bestaat die bezorgdheid en in haar recente *EU-China Strategic Outlook* noemt de Europese Commissie China "een strategische concurrent die nalaat andere landen dezelfde markttoegang te bieden en eerlijke concurrentievoorwaarden te handhaven".

Het toekomstplan "Made in China 2025"

Het Chinese plan voor de modernisering van de economie en de industrie vormt een eerste pijnpunt. In mei 2015 werd het plan *Made in China 2025* gelanceerd, een eerste stap in de ambitie van president Xi Jinping om van China tegen 2049 een leidende mogendheid te maken op vlak van verwerkende industrie en technologische vernieuwing. Het plan moet de afhankelijkheid van buitenlandse technologie verminderen en de Chinese bedrijven wereldwijd concurrentieel maken. Tegen 2025 moet de innovatie in de Chinese verwerkende industrie versterkt worden en moet het land een hogere positie innemen in de waardeketen in tien strategische hightechnologische industrietakken. In sectoren zoals *new energy vehicles*, fotovoltatische cellen en artificiële intelligentie heeft China inderdaad snel aan concurrentievermogen gewonnen. Binnen deze Chinese ontwikkelingsstrategie wordt de economie wel geleidelijk opengesteld voor handel en buitenlandse directe investeringen, maar tegelijk verstoort de omvangrijke en vaak weinig transparante financiering en staatssteun de concurrentieverhoudingen met de Westerse ondernemingen.

Oneerlijke handel

De Chinese invoertarieven zijn gedaald, maar blijven op basis van het inkomensniveau van China hoog in vergelijking met de EU en de VS. De Westerse kritiek gaat voornamelijk over niet-tarifaire handelsbelemmeringen en andere beleidsmaatregelen. De 43 WHO-geschillen sinds de toetreding van China in 2001, waarvan 23 van de VS en 9 van de EU uitgingen, slaan hoofdzakelijk op invoer- en uitvoerbeperkingen, marktverstorende overheidssubsidies en belastingen, beperking van de toegang tot de markt, onvoldoende bescherming van intellectuele eigendomsrechten en gedwongen technologieoverdracht. De meeste geschillen resulteerden in *rulings* in het voordeel van de eisers en tot de intrekking van discriminerende maatregelen door China. Maar deze procedures verliepen traag en verscheidene WHO-akkoorden zijn in wezen ongeschikt om op te treden tegen de marktverstoringen in de zelfverklaarde "socialistische markteconomie" van China.

Belemmering van buitenlandse investeringen

Bovendien tonen cijfers van de *FDI Regulatory Restrictiveness Index* van de OESO aan dat Chinese bedrijven gemakkelijker directe investeringen kunnen doen in de VS en de EU dan omgekeerd. In veel bedrijfstakken handhaaft China wettelijke beperkingen voor buitenlandse participatie in aandelenkapitaal, zodat buitenlandse investeerders aangewezen zijn op *joint ventures* met Chinese partners. Er is een zekere liberalisering aan de gang en de nieuwe Chinese wet op buitenlandse investeringen, die in 2020 in werking treedt, zal de automobiel- en financiële sector zeker ten goede komen. Niettemin wordt zakendoen voor Westerse ondernemingen in China belemmerd en gelden nog steeds voordelen voor lokale bedrijven, vooral dan voor staatsbedrijven, op vlak van overheidssteun, vergunningen, openbare aanbestedingen en naleving van de regels. Voornoemde nieuwe wet biedt wél uitzicht op meer "competitieve neutraliteit" tussen binnenlandse en buitenlandse bedrijven, maar veel zal afhangen van de manier waarop de wet wordt uitgevoerd.

De staatsbedrijven

De staat blijft in China alomtegenwoordig en zijn invloed is groot. Er zijn minder staatsbedrijven dan vroeger, maar ze

controleren bijna 40 % van de industrie en spelen een sleutelrol in sectoren die de Chinese overheid “strategisch” noemt. Niet alléén om politieke redenen, zoals bij de media, de elektriciteitsproductie en -distributie, de telecommunicatie en het bankwezen, maar ook omdat ze het plan *Made in China 2025* schragen, zoals transportmaterieel, de automobielsector, machinebouw en ICT. De banden van staatsbedrijven met de politieke hiërarchie laten voorkeursbehandelingen toe die reiken van leningen, subsidies en belastingvrijstellingen tot overheidscontracten, licenties en toegang tot gronden. Die steun vergemakkelijkt ook de buitenlandse investeringen door Chinese staatsbedrijven.

Technologieoverdracht en industriële spionage

In juni 2018 vroeg de EU aan de WHO overleg over Chinese beleidsmaatregelen betreffende internationale technologieoverdracht en juridische regelingen, die ze strijdig met de WHO-verbintenissen van China noemde. De Chinese wet op de joint ventures schrijft voor dat de technologie en de uitrusting die door een buitenlandse partner in een *joint venture* worden ingebracht, voldoende geavanceerd moet zijn en aan de behoeften van China moeten beantwoorden. Gedetailleerde gegevens over de overgedragen technologie moeten aan de Chinese autoriteiten meegedeeld worden tijdens het goedkeuringsproces, wat problemen inzake de bescherming van intellectuele eigendomsrechten oplevert.

Industriële spionage en cyberdiefstal zijn eveneens kanalen om technologische know-how te verwerven. Daar bestaan weinig cijfers over, maar verschillende lopende rechtszaken suggereren dat China dergelijke methoden gebruikt heeft.

De Chinese buitenlandse investeringen in de EU

China wil ook buitenlandse technologie verwerven door investeringen in de EU. Deze versnelden na de lancering van het plan *Made in China 2025* en in de periode 2015-2018 vonden bijna 40 % van de Chinese buitenlandse directe investeringen in de EU plaats in strategische sectoren die door *Made in China 2025* gepromoot worden, waaronder transportmaterieel, de automobielsector en technologie.

In Duitsland lag het aantal door technologie gedreven overnames uit China hoog. De overname van de robotica-onderneming KUKA door het Chinese Midea in 2016 zorgde voor verontwaardiging en zette de Duitse autoriteiten ertoe aan elk Chinees overnamebod voortaan grondig te onderzoeken. De Chinese investeringen in België bleven beperkt tot akkoorden in de logistiek zoals de oprichting van een diensten- en distributiekamp in de haven van Zeebrugge door de Shanghai Lingang-groep en in de financiële sector.

De EU-strategie tegenover China

Voor de EU biedt het huidige multilateraal en op regels gebaseerd handelssysteem de beste garantie voor een vrije en eerlijke handel, maar de EU erkent ook dat het systeem moet aangepast worden. Niet zozeer het expliciet overtreden van regels, maar de aparte en niet-transparante economische structuur van China, die leidt tot praktijken buiten de huidige regels en grondbeginselen van de WHO, zijn de grootste zorg.

De EU heeft hervormingsvoorstellen geformuleerd, waaronder een beter onderbouwd gebruik van de status van “ontwikkelingsland”, waarachter belangrijke handelsstaties, met inbegrip van China, zich verschuilen. Daarnaast wil de EU de eerder beperkte regels inzake staatsbedrijven, overheids-subsidies en gedwongen technologieoverdrachten grondig bijwerken. Ook wil ze een betere naleving van de kennisgevingsverplichtingen, zoals rapportage over nieuwe subsidies. Tot slot zoekt ze uitwegen uit de crisis waarin de Beroepsinstantie of *Appellate Body* van de WHO zich bevindt.

De EU heeft ook regulerende initiatieven genomen in het domein van inkomende investeringen. Sedert april 2019 is een gemeenschappelijk EU-raamwerk voor de screening van buitenlandse investeringen van kracht, dat de informatie-uitwisseling over investeringen met mogelijks negatieve invloed op de veiligheid of de openbare orde in een of meerdere EU-lidstaten regelt. De lidstaten hebben wel het laatste woord over het al dan niet screenen en uiteindelijk tegenhouden van een investering op hun grondgebied. De EU onderhandelt sinds 2013 met China over een *Comprehensive Agreement on Investment*, dat waarschijnlijk een elegante manier zou bieden om de bestaande lacunes op het gebied van wederkerigheid aan te pakken, maar dat wellicht niet snel tot stand zal komen gezien de vele resterende knelpunten.

Besluiten

Diverse bezorgdheden van de westerse beleidsmakers en ondernemingen over China's handel- en investeringspraktijken zijn dus terecht en worden gestaafd door feitelijke gegevens. De VS kiezen voor een unilaterale confrontatie-politiek met China, maar de EU verkiest de weg van het multilateralisme. Om succes te boeken in de hervorming van de WHO moeten de EU-voorstellen ook door andere belangrijke handelsstaties gedragen worden en is het dus belangrijk de dialoog met de VS en China in stand te houden.

Verder is een goede samenwerking met China belangrijk omdat het land een markt vertegenwoordigt die niet kan genegeerd worden; reeds is ingebed in een groot aantal multinationale waardeketens en een onmisbare partner zal worden bij het oplossen van mondiale uitdagingen.

Aangezien China niet langer als ontwikkelingsland kan worden beschouwd, is het redelijk dat de EU en andere geavanceerde economieën in hun handels- en investeringsrelaties meer wederkerigheid van China eisen. Tegelijkertijd mag het beleid van China niet enkel in een ongunstig daglicht worden geplaatst. Op voorwaarde dat China's strategieën aangepast worden om beter aan te sluiten bij het economische en politieke bestel van Europa, kan de EU zeker van China leren, bijvoorbeeld wat betreft de ontwikkeling van een duidelijke langetermijnvisie en de uitbreiding van zijn industriële basis en innovatieve capaciteit.

Geraadpleegde en in bewerkte vorm overgenomen bron:
<https://www.nbb.be/doc/ts/publications/economicreview/2019/ecorevi2019.pdf>

Digest in Nederlands
<https://www.nbb.be/nl/artikels/cheating-tiger-tech-savvy-dragon-de-westerse-bezorgdheid-over-oneerlijke-handel-en-made>

Plechtigheden

Herdenking ontmiijningsongeval

Zeven marineduikers-ontmiijners overleden

Oostduinkerke – 10 juni 2019

Verslag André Billiet

Bij de Sint-Niklaaskerk in Oostduinkerke vond op een hulde plaats voor zeven ontmiijners die 50 jaar geleden op 10 juni 1969 omkwamen toen een vliegtuigbom ontplofte tijdens een ontmiijningsopdracht. Dat gebeurde tijdens werken bij het vakantiedomein Westhinder in Oostduinkerke.

In aanwezigheid van Provinciegouverneur Carl Decaluwé, Divisieadmiraal Wim Robberecht, Provinciecommandant Fregatkapitein Staffbrevethouder Philippe De Cock, vele gewezen personeelsleden van de Marine en een delegatie van Mars & Mercurius Brugge/West-Vlaanderen werd hulde gebracht aan de zeven marine duikers-ontmiijners die tijdens de uitvoering van een ontmiijningsopdracht de dood vonden. De Koninklijke Muziekkapel van de Marine luisterde de plechtigheid op.

Burgemeester van Koksijde Marc Vanden Bussche lichtte toe wat er zich 50 jaar geleden afspeelde. "Maandagmorgen 9 juni 1969 waren Antwerpse werklieden van de firma Vos uit Deurne een put aan het delven voor de bouw van paviljoenen

voor het vakantiecentrum Zon en Zee. Dat leunde aan tegen camping Westhinder in Oostduinkerke. Ze stootten plots op een bom en verwittigden de politie die op zijn beurt de Ontmiijningsdienst van de Zeemacht Oostende contacteerde. De ontmiijningsdienst kwam de dag erop langs met drie mensen, begeleid door vier anciens die zo'n karweien al deden van na de Tweede Wereldoorlog. De bom, een Engelse 500 pounder, woog 125 kilo. Om 15.10 uur daverde Oostduinkerke op zijn grondvesten. Tot in Veurne voelden ze het. De ontploffing zorgde voor 7 slachtoffers. Heel wat mensen van binnen en buiten de Marine leefden mee met de families van de zeven gesneuvelden. Ook wijlen koning Boudewijn kwam de stoffelijke resten van de slachtoffers groeten in het militair hospitaal van Oostende."

Herinnering aan het ontmiijningsongeval
bij vakantiecentrum Vissershuis

10 juni 1969 – 10 juni 2019

Herdenking oorlogsslachtoffers Royal Navy Section Belge

Oostende – 08 september 2019

Verslag André Billiet

Op 8 september had de jaarlijkse herdenking plaats voor de Belgische zeelui die tijdens WOII dienden bij de Belgische Sectie van de Britse Royal Navy, en de dood vonden op zee. Deze is een initiatief van het Herdenkingscomité LTZ Victor Billet, onder de auspiciën van M&M Brugge/West-Vlaanderen, en de Verbroedering van de Royal Navy Section Belge en Veteranen van de Marine.

De plechtigheid aan de gedenkplaat aan de Marinekazerne Bootsman Jonsen te Oostende werd bijgewoond door Bart Tommelein, Burgemeester van Oostende, Divisieadmiraal Wim Robberecht, Commandant van de Marine, Provinciecommandant Fregatkapitein Stafbrevehouder Phillippe Decock, een vertegenwoordiger van de commandant van Eguermin, het Marinecadettenkorps, talrijke veteranen en oudgedienden van de Marine en leden van M&M Brugge/West-Vlaanderen.

Tijdens de plechtigheid werd een redevoering gehouden door Erefregatkapitein Ludo baron de Vleeschouwer, voorzitter van de Verbroedering van de Royal Navy Section Belge en de Erefregatkapitein Ronny Vermeersch, ondervoorzitter van M&M Brugge/ West-Vlaanderen.

*Toespraak door Ronny Vermeersch
ondervoorzitter M&M Brugge/West-Vlaanderen*

De herdenkingsplaat voor de slachtoffers werd op zaterdag 3 juni 1961, bijna 60 jaar geleden, in aanwezigheid van de heer Piers, toenmalig burgemeester van Oostende; van Commandant Geirnaert, voorzitter van de Oostendse afdeling van de Royal Navy Section Belge; van Kapitein ter Zee Delforge, Regionaal Maritiem Commandant en van Fregatkapitein Tanghe, commandant van de Groepering Logistiek van de Zeemacht, ingehuldigd door Mevrouw Laure Billet, weduwe van Luitenant ter Zee Victor Billet en stichter van de RNSB. De herdenkingsplaat is het werk van Atelier Carlo Debaets, destijds gevestigd in de Vuurtorenwijk in Oostende, beter bekend als OPEX.

Met het verhuizen van het overgrote deel van het marinepersoneel en hun activiteiten in de jaren '70 van vorige eeuw naar Zeebrugge en het ouder worden van de leden van de RNSB verslapte de aandacht voor dit monument.

*Herdenkingsplaat gesneuvelden Royal Navy Section Belge
Marinekazerne Bootsman Jonssen, Oostende*

In januari 2016 werd tijdens de Algemene vergadering van het Herdenkingscomité LTZ Victor Billet in overleg met de aangesloten Marine verenigingen besloten om opnieuw een jaarlijkse plechtigheid te organiseren aan deze herdenkingsplaat. De vijf oorlogsslachtoffers die op deze plaat vermeld staan, hebben tijdens de Tweede Wereldoorlog op zee hun land tot het uiterste gediend. Het is daarom de bekommernis van het Comité en de Marine verenigingen om de bewaring van deze herdenkingsplaat in de toekomst te verzekeren.

Foto's: Suzanne Neys ©

[Video over Royal Navy Section Belge](#)

Herdenking Luitenant-ter-zee Victor Billet

Sint-Kruis – 25 september 2019

Verslag door Jan De Vos, voorzitter

De jaarlijkse herdenkingsplechtigheid voor Luitenant-ter-zee Victor Billet in de Marinekazerne te Sint Kruis vond ook dit jaar plaats rond de symbolische datum van 27 september, waarop in 1940 Victor Billet van de Belgische regering in Londen de opdracht kreeg om binnen de Royal Navy een Belgische Afdeling op te richten. De plechtigheid werd voorgezeten door Kapitein-ter-zee Raf De Bode en Georges Billet. Burgemeester Dirk Defauw van de Stad Brugge, leden van de familie Billet en vertegenwoordigers van diverse maritieme verenigingen woonden de plechtigheid bij.

Ook dit jaar werkten het Competentiecentrum Marine en het Herdenkingscomité LTZ Victor Billet nauw samen om de plechtigheid in goede banen te leiden. Sedert zijn oprichting fungeert het herdenkingscomité onder auspiciën van Mars & Mercurius Brugge/West-Vlaanderen. Ook dit jaar deed onze club een duik in het zakje om aan de plechtigheid een herinneringseducatieve dimensie te geven, door met het levensverhaal van Victor Billet een boodschap te richten aan de jongeren.

Het programma startte voor de jongeren om 9 uur in Basisschool Mozaiek in Sint-Kruis, waar 38 leerlingen van het vijfde leerjaar kennis maakten met de Marine en met Victor Billet. Een ruim geïllustreerde voorstelling loodste hen door alle aspecten van de wereld van de zeevaart en bracht hen uitvoerig het levensverhaal van Victor Billet en zijn familie.

Fregatkapitein Peter Ramboer verwelkomde de jongeren om 10.30 uur in de kazerne, waarna Vaandrig-ter-zee Justine Goudeseune ze in de Nautische School op een speelse en boeiende manier liet kennis maken met navigatietechnieken en kaartwerk. Na een fel gesmaakt middagmaal in de all-ranks mess volgde nog een initiatie schiemanwerk, waarna het tijd was om op te stappen naar het monument van Victor Billet.

Stipt om 14.00 uur nam Fregatkapitein Peter Ramboer het bevel over de troepen en verwelkomde hij na Provinciecommandant Fregatkapitein Philippe De Cock en Georges Billet ook Kapitein-ter-zee Raf De Bode en Burgemeester Dirk Defauw. In diverse gelegenheidstoespraken werd gewezen op de verdienste en de uitzonderlijke kwaliteiten van Victor Billet. In zijn wederwoord dankte Georges Billet in naam van zijn familie de Marine voor de eer die elk jaar bewezen wordt aan hun vader.

De aanwezige autoriteiten en vertegenwoordigers van verenigingen legden bloemen aan het monument en werden daarbij vergezeld door de jongeren, die op hun beurt elk individueel een bloem legden, waarna de Last Post en het Belgisch Volkslied werden uitgevoerd.

Na de plechtigheid werd aan alle genodigden en aan de jongeren taart en koffie aangeboden. Verschillende kinderen maakten nog een hartelijke babbel met de familie Billet en vertegenwoordigers van de vaderlandslievende verenigingen.

Een videoreportage van de Marine is te bekijken met deze Facebooklink

<https://www.facebook.com/TheBelgianNavy/videos/2288485374796587/>

Herdenking aankomst mijnenvegers te Oostende

Belgische zeelui zetten voet aan wal in het bevrijde België

Oostende – 06 oktober 2019

Verslag Jan De Vos, voorzitter

Kort na de bevrijding van België 75 jaar geleden, liepen op 6 oktober 1944 drie mijnenvegers van het Britse 118th Motor Minesweeper Squadron de haven van Oostende binnen. Dit smaldeel opereerde vanuit Harwich, UK en de drie schepen waren bemand door Belgische oorlogsvrijwilligers. Op die dag zetten de eerste leden van de Royal Navy Section België voet aan wal in hun bevrijde vaderland.

Belgen onderscheiden zich bij evacuatie Duinkerke

In de vroege ochtenduren van 10 mei 1940 begon Nazi-Duitsland het westelijk offensief tegen België, Nederland, Luxemburg en Frankrijk. Pantsertroepen rukten op door de Ardennen en bereikten Sedan op 14 mei. Adolf Hitler vaardigde na de inname van Gravelines op 24 mei een *Haltbefehl* uit. Door de snelle opmars van de Duitse troepen vreesden hij en zijn commando immers dat de bevoorrading niet tijdig zou volgen.

Het Britse Expeditieleger zat in de val op de stranden van Duinkerke en de Britse regering onder Premier Churchill gebruikte de opportuniteit van het *Haltebefehl* om de Britse samen met Franse en Belgische troepen te evacueren. De Operatie Dynamo ging van start. Tal van militaire en burger-vaartuigen, waaronder 56 Belgische sleep- en vissersboten die waren opgevorderd door de Britse Admiraliteit, reddden samen meer dan 250.000 man. 243 schepen gingen verloren.

Het Franse oorlogskruis met zilveren ster werd toegekend aan veertien schepen van de Antwerpse Unie van Redding en Sleepdienst en ook de Britse regering reikte verschillende eervolle onderscheidingen uit. Die evacuatie bracht een handvol onverzettelijke Belgische zeelui in Groot-Brittannië, waar ze de strijd aan de zijde van de geallieerden wilden verder zetten. Na de capitulatie van België trokken naar schatting 1.400 Belgische vissers Groot-Brittannië.

De oprichting van de Royal Navy Sectio Belge

In september 1940 werden de eerste Belgische zeelui onder impuls van Luitenant Victor Billet van de Belgische Staatsmarine verzameld in de Section Belge in de Royal Navy of RNSB. Deze officieren en zeelui bemanden twee korvetten, de *Buttercup* en de *Godetia*, het 118de Flottielje Mijnenvegers en de drie patrouillevaartuigen *Phrontis*, *Elektra* en *Kernot*. Op 16 april 1941, amper vijftien dagen na de oprichting van de Section Belge, werd Victor Billet overgeplaatst naar de torpedojager *HMS Briljant*. Op 19 augustus 1942 verloor hij het leven tijdens de raid van Dieppe, aan boord van het landingsvaartuig LCTI 59.

De RNSB was ondertussen onder het bevel van luitenant Georges Timmermans, oud-gezagvoerder van de pakketboot *Princess Marie-José* geplaatst. Hij werd later de eerste Commodore van de Zeemacht, die op 1 februari 1946 met het decreet van Prins Karel, Regent van België, werd opgericht.

Belgen ontmijnen routes naar Walcheren en Antwerpen

De 118de Flottielje Mijnenvegers keerde terug naar Oostende op 5 oktober 1944 en vatte onmiddellijk mijnenveegoperaties op de vaarroutes voor onze kust aan, om de landing op het eiland Walcheren en de bevrijding van het Scheldegebied voor te bereiden. Nadien hielpen deze mijnenvegers de Schelde vrijmaken. Op 28 november 1944 voeren ze aan het hoofd van het eerste geallieerde bevoorradingskonvooi de Antwerpse haven binnen.

Hoewel het merendeel van de Belgische zeelui behoorde tot de Belgische Sectie van de Royal Navy, dienden een groot aantal officieren, onderofficieren en matrozen ook op schepen van de Royal Navy zelf. Eens terug in eigen land werkten ze mee aan de oprichting van een Belgische marine.

Nu België zijn soevereiniteit herwonnen had, was zijn Marine zelf verantwoordelijk om de vaarroutes in de territoriale wateren te ontmijnen. Ook moest ze koopvaardischepen, die onze havens aandeden, demagnetiseren. Anderzijds waren de vooroorlogse opdrachten van de Administratie van de Marine onmiddellijk weer aan de orde: visserijwacht, kustbewaking, redding op zee en beteugeling van overtredingen. Dankzij die handvol onverzettelijken werden wij bevrijd van het nazi-juk. De heropbouw kon beginnen.

Foto: Belgian Navy ©

Van de Belgian Section Royal Navy zijn vandaag nog drie leden in leven: Pieter Coussaert, André Vantorre en Ludo de Vleeshauwer. Allen waren aanwezig op de plechtigheid en werden in de bloemetjes gezet door het Oostendse stadsbestuur.

Geraadpleegde bron: Navy News Channel Oktober 2019

Historicum

Vredeskwesties voor en tijdens de Eerste Wereldoorlog

François Crepain, past voorzitter

Vrede, vrede op aarde aan alle mensen die van goede wille zijn

Deel IV – De vredesinitiatieven vóór de oorlog

Inleiding

In de eerste afleveringen hebben we een korte beschrijving gegeven van de “Belle Epoque”, met pracht en praal op het voorste toneel en zwarte miserie in de coulisses. In de daaropvolgende artikels hebben we getracht een summier beeld te schetsen van het heersende klimaat bij de voornaamste protagonisten in de komende wereldbrand. De industriële revolutie ontworptte de samenleving en bracht in de naties die een hoofdrol speelden in de westerse wereld vluchtige regeringen voort met machthebbers die hun macht langzaam zagen afbrokkelen ten voordele van traditionele oligarchieën en duistere krachten. De morrende massa’s bleven verstoken van de vruchten van de economische vooruitgang en deze scheef gegroeide sociale situatie zorgde samen met het opkomend nationalisme voor agitatie en oproer. De internationale barometer neigde naar onweer, maar de wijzer zou terug naar mooi weer, rust en vrede moeten gaan

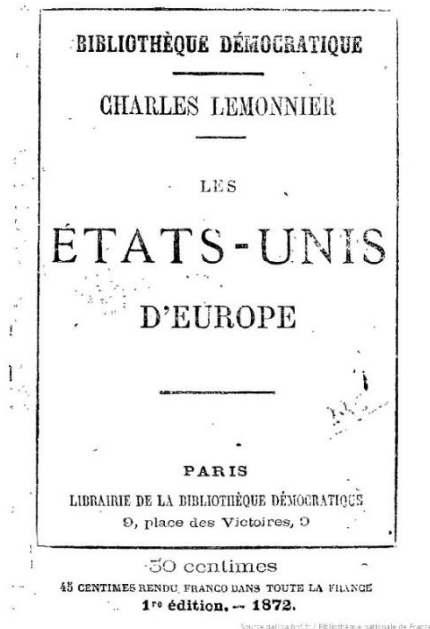
Vrede is een begrip dat ten pas en ten onpas in menig gesprek, conversatie en discussie geciteerd wordt. Maar de inhoud van dit begrip is moeilijk te vatten en in woorden te beschrijven. Een alles omsluitende definitie is moeilijk te vinden. Het kan een gemoedstoestand zijn van één persoon, maar net zowel een aanvoelen van een gehele gemeenschap of natie. Wanneer er vrede heerst, weet men nauwelijks wat vrede is, en in oorlogstijd beseft men pas wat vrede betekent. Het is een toestand van rust, evenwicht en harmonie, zorgeloosheid, geen miserie, een zalige rust. Daardoor is het ook een relatief gevoel, want wat voor de ene rust is, is dat niet noodzakelijk voor zijn buur. De definitie wordt dan ook meestal verwoord met een negatieve benadering: vrede is een toestand die gekenmerkt is door afwezigheid van stoornis, twist of strijd. In de sociologie, en zeker op geopolitiek domein, is vrede gedefinieerd als de antipool van oorlog. Het is ook deze zeer grove beschrijving van vrede die we in dit artikel verder zullen hanteren. In de irenologie, de tak van de sociale wetenschappen die de vrede bestudeert, wordt een onderscheid gemaakt tussen de processen die de vrede bestendigen en deze die tot vrede leiden. In beide gevallen zijn er in de loop der tijden acties en bewegingen geweest om die vrede te behouden of om een einde te stellen aan gewelddadige toestanden.

Pogingen op de vrede te bestendigen

De Verenigde Staten van Europa (1867) - Charles Lemonnier

Na de vele zeer bloedige oorlogen van de eerste helft van de negentiende eeuw ontwikkelde zich in de tweede helft een nieuwe richting in de vredesbeweging, die tot op dat ogenblik hoofdzakelijk religieus “pax vobiscum, vrede zij met u” van aard was. Men hoopte nu langs politieke weg de vrede te bevorderen door te streven naar internationale samenwerking en ontwapening.

De eerste pogingen om de vrede te bevorderen dateren van de jaren 1830-1860 en bestaan uit congressen, meestal individuele initiatieven, zoals deze van Graaf Jean-Jacques de Sellon. Ook het idee van een arbitrage in conflicten door een derde of een internationale instantie rijpte in de geesten. Een eerste poging om die gedachte ingang te doen vinden bij twistende partijen werd beschreven in het eindrapport van het *Internationaal Congres van Parijs* in 1856. Dit congres was ingericht na de slachting tijdens de Krimoorlog en nam in zijn eindrapport, onder druk van het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten, een clausule op waarin aangenomen werd een geschil voor arbitrage voor te leggen, vooraleer het met de wapens te beslechten. Om die gedachte verder uit te werken in de richting van vrede, dacht **Charles Lemonnier** – pacifist, socialist en aanhanger van het Saint-Simonisme – dat een goeie manier om geschillen te vermijden en de vrede te vrijwaren erin bestaat een Europese federatie met één enkele grondwet te stichten.

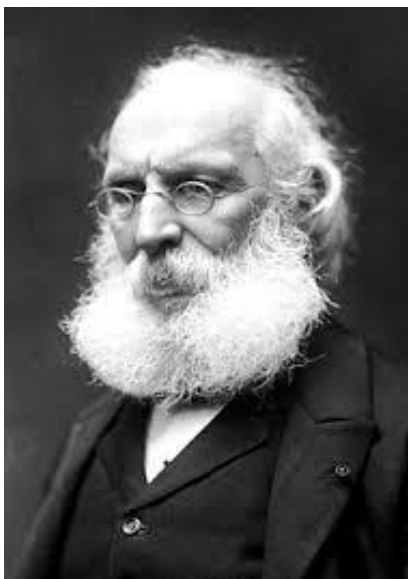
De Verenigde Staten van Europa 1872
Bron: Internet

In 1867 richtte Lemonnier in Genève de *Ligue de la Paix et de la Liberté* op. Die Ligue bepleitte het idee van een Europese democratie door de *Verenigde Staten van Europa* op te richten, met als onderliggende logica dat, indien alle landen verenigd zijn, mogelijks geen oorlog meer tussen hen kan ontstaan. Zeer overtuigd verklaarde hij dat we noch thuis noch op school onze kinderen goed kunnen opvoeden zonder hen te leren over de Verenigde Staten van Europa. Tegen de nationalistische behoudsgezinde kritiek stelt hij: *"Pour fonder les Etats Unis d'Europe il n'est point question de détruire les nationalités, d'affaiblir le patriotisme. Au contraire la conception même de la Fédération enveloppe et suppose une pluralité de nations, une distinction entre les Etats, une diversité: la patrie, par conséquent voire même le clocher"*.

Het idee was lovenswaardig, maar wanneer een ad-hoc comité de opdracht kreeg om het werkprogramma uit te stippelen, bemoeilijkten al vlug breuken en geschillen tussen de deelnemers de taak. Het bleef bij een idee, dat vermoedelijk te vooruitstrevend was voor die tijd.

De geschiedenis leerde ons later dat deze gedachte veel tijd nodig had om tot de politici en beleidsmakers door te dringen. Het heeft inderdaad veel bloed, tranen en miserie gekost vooraleer het idee van een verenigd Europa in de geesten was gerijpt en een revolutie in het politiek denken had teweeg gebracht, om uiteindelijk in 1950 een schuchter begin van verwezenlijking te krijgen.

Ligue Internationale et Permanente de la Paix (1867) - Frédéric Passy

Frédéric Passy (Wikipedia)

In datzelfde jaar stichtte **Frédéric Passy**, "de apostel van de vrede", in Parijs de *Ligue Internationale et Permanente de la Paix* om een eeuwigdurende wereldvrede te bewerkstelligen door internationale samenwerking en arbitrage. Tijdens het tweede congres van de Ligue in Bern in 1868 werd voornamelijk gedebatteerd over het verzoenen van de economische en sociale aspecten van de samenleving enerzijds met deze van vrede en vrijheid anderzijds, want die zijn meer dan eens tegenstrijdig.

De pacifist en idealist Frédéric Passy wil de oorlog verbieden. Een utopie misschien? Hij schrijft: *Le monde est fait d'utopies réalisées. L'Utopie d'aujourd'hui est la réalité de demain*".

Spijtig genoeg kon de Ligue, ondanks alle politieke pogingen, de Frans-Pruisische oorlog van 1870 niet vermijden en werd ze ontbonden. Als idealistische en zeer bewogen pacifist liet Passy zich niet ontmoedigen en richtte hij de *Société française des Amis de la Paix* op. Deze vereniging zou later in 1889 de *Société française pour l'Arbitrage entre Nations* worden. Frédéric Passy kreeg samen met Henri Dunant, stichter van het Rode Kruis, de eerste Nobelprijs voor de Vrede uitgereikt in 1901. "Frédéric Passy n'était pas de ces pacifistes antimilitaristes et antipatriotiques qui excluent la guerre au nom d'un fatalisme mystérieux prêché par des lâches résignés à tout, pourvu que la sécurité du jour leur soit laissée". (tekst Internet)

De International Arbitration and Peace Association (IAPA) (1880) – Lewis Appleton & Hodgson Pratt

Een paar jaren later, in 1880, richtte de Engelsman **Lewis Appleton** de *International Arbitration and Peace Association* op. De hoofdgedachte bestond erin dat de Europese volkeren elkaar beter moeten leren kennen, zodat een bemiddeling van nationale conflicten beter zal aanvaard worden en dus ook vlotter kan verlopen. *"We hold that the first and most urgent duty of Peace Societies in different countries is, by close interchange of facts and opinions, to enable their respective countries to know and*

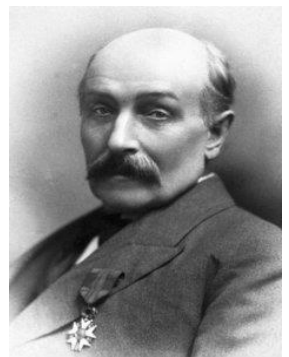
Hodgson Pratt
(National Portrait Gallery)

appreciate each other better". Dit schreef de voorzitter Hodgson Pratt, een pacifist en vermogend Engelsman in een brief aan de Franse vredesbewegingen. Pratt bereisde heel het Europese vasteland en stichtte in vele landen regionale afdelingen van het IAPA. Het idee om vrede te bekomen door over de grenzen heen samen te werken werd meer en meer internationaal aanvaard en er volgde een algemene tendens om dit nog verder in de geesten te laten rijpen door samenkomsten en conferenties te organiseren. Wat dient opgemerkt is het feit dat de IAPA voor vrede ijverde, maar toch de defensieve oorlog aanvaardde. Verder werd de klemtoon gelegd op het feit dat het zich niet alleen richtte naar de christelijke, maar naar alle samenlevingen over de gehele wereld. Ook was ze voor die tijd zeer vooruitstrevend door vrouwen toe te laten in haar uitvoerend comité. Tenslotte was de vereniging ook van plan op termijn naar een soort tribunaal te evolueren, dat al haar bevindingen over geschillen tussen twee naties wenste te publiceren. Tot op vandaag geeft de IAPA een maandelijks journaal "Concord" uit.

De Inter-Parliamentary Conference/Union Interparlementaire UIP (1889) - Frédéric Passy & Randal Cremer

In 1888 kwamen parlementariërs van de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Frankrijk samen om te debatteren over de vredesproblematiek en over een manier om via arbitrage geschillen bij te leggen. Om de op gang gebrachte beweging meer internationale politieke draagkracht te geven, werd er beslist het jaar daarop een nieuwe internationale conferentie in te richten. **Frédéric Passy**, de bedenker van arbitrageverdragen tussen naties, was de meest geschikte persoon om die conferentie op poten te zetten. Samen met het Engels liberaal parlamentslid en pacifist **Sir William Randal Cremer** organiseerde hij de eerste *Inter-Parliamentary Conference* of de *Union Interparlementaire* in Parijs in 1889. Het tijdstip en de plaats waren ideaal gekozen, want in Parijs, de wieg van de Verlichting, ging ter gelegenheid van de honderdste verjaardag van de Franse revolutie, de wereldtentoonstelling – met de Eiffeltoren – door. Ook van Engelse zijde was er belangstelling voor dergelijk initiatief, want na de goedkeuring van een nieuw militair scheepbouwprogramma door de Britse regering wordt gevreesd voor een opflakking van de wapenwedloop. Met dergelijke conferenties hoopten de pacifisten de Europese volkeren te verenigen om zich samen met kracht te verzetten tegen reactionaire tendensen.

De uitnodiging voor deze conferentie was uitdrukkelijk gericht naar *"alle vredelievende parlementariërs"*. Parlementsleden van negen naties gaan in op deze invitatie, waaronder ook Belgisch volksvertegenwoordiger Armand Anspach-Puissant. Terloops dient ook gezegd dat ook het Afrikaanse land Liberia aanwezig was. In de openingstoespraak werden de aanwezigen uitdrukkelijk verwelkomd als *"les représentants autorisés des amis de la paix"*. De vergadering stelde vast dat de toenmalige toestand in Europa voor alle naties oorzaak was van onzekerheid, angst, leed en gevaar, waaraan voor ieders bestwil moest verholpen worden. Bijgevolg raadden de deelnemers in hun eerste resolutie nogmaals en met klem de *gouvernements civilisés* aan verdragen te sluiten waarbij ze zich verbinden al hun geschillen aan arbitrage voor te leggen. Er werden zelfs voorstellen van dergelijke conventies of protocols tussen Frankrijk en de Verenigde Staten en ook tussen Groot-Brittannië en de Verenigde Staten opgesteld, die later aan de desbetreffende regeringen ter goedkeuring voorgelegd zouden worden. Deze protocols waren voornamelijk het werk van Hodgson Pratt.

William Randal Cremer
(Wikipedia)

Officiële opening Wereldtentoonstelling Parijs 1900

Onmiddellijk daarna kwamen ook de nationale vredesbewegingen samen in een *Universal Peace Congress*, dat naast de politieke *Inter-Parliamentary Conference* jaarlijks bijeenkomt. In 1892 werd de *Conference/Union* geïstitutionaliseerd en werd een permanent Internationaal Bureau in Bern opgericht. Terloops moet vermeld worden dat deze *Union Interparlementaire* als oudste internationale politieke instelling tot op vandaag nog altijd als waarnemer in de Verenigde Naties zetelt.

Misschien is het belangrijk nog even terug te komen op de gebruikte woordenschat: *Gouvernements civilisés* of beschaafde regeringen. De deelnemers waren vredelievende parlementsleden. Deze die niet aanwezig waren, waren dus niet vredelievenden? Of kregen ze geen uitreispass van de machthebbers? En dit kan verwijzen naar het woord *"autorisés"* in het welkomstwoord. En hadden die afwezige naties dan geen *"gouvernements civilisés"*? Waren er dan geen vredesgezinde

parlementariërs of doodgewone pacifisten in de andere Europese naties en meer bepaald in Duitsland, Oostenrijk of Rusland? Natuurlijk waren die er! Die komen nu aan bod, maar aangezien hun natie onder een autoritair regime gebukt gaat, gaan ze hun pacifisme langs een andere weg aan de man brengen. De ene via een oorlogsroman en de andere door een diepe analyse van de gevolgen van een toekomstige oorlog te publiceren.

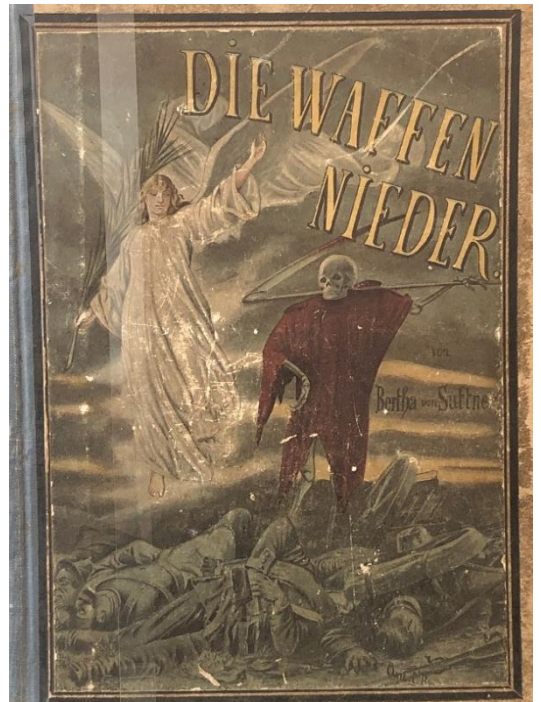
Bertha von Suttner : “Die Waffen nieder” (1889)

In 1889 verscheen de wereldberoemde anti-oorlogsroman “*Die Waffen nieder*” van de Oostenrijkse barones **Bertha von Suttner**. Bertha werd geboren in 1843 als gravin Kinsky von Wchinitz und Tettau, dochter van een generaal uit een Boheemse adellijke familie. Deze laatste stierf echter alvorens ze ter wereld kwam. Ze werd opgevoed door haar moeder, die door haar gokverslaving het fortuin van haar vader grotendeels aan de speeltafels verloor. Bertha was verplicht in 1873 de kost te gaan verdienen in Wenen als gouvernante van de kinderen van Baron von Suttner. Na een tijdje werd ze verliefd op de zoon Arthur, wat niet naar de zin van de familie von Suttner was, waardoor ze werd ontslagen. Daarop reisde ze naar Parijs waar ze secretaresse werd van een zekere Alfred Nobel, de Noorse uitvinder van het dynamiet.

Bertha von Suttner (1906) wikipedia

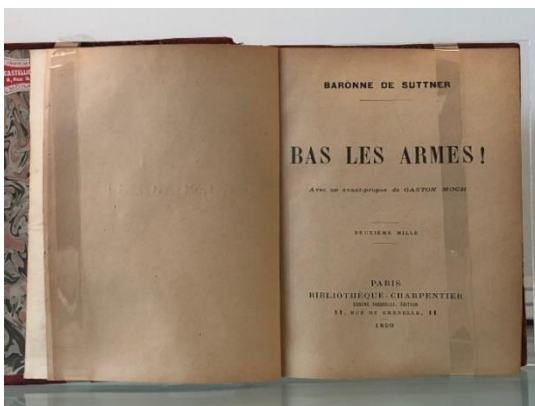
Maar ze kon Arthur niet vergeten en keerde terug naar Wenen, waar ze in het geheim in 1876 met hem huwde tegen de wil van haar schoonfamilie. Samen vertrokken ze naar een buitenverblijf van een oude vriendin van haar moeder ergens in Georgië, diep in de Kaukasus. Om brood op de plank te brengen gaven ze les, schreven artikels in de lokale tijdschriften en Bertha waagde zich ook aan damesromannekes, die wel wat succes kennen. Maar in 1877 kwamen bange tijden, want de Turks-Russische oorlog brak uit en het echtpaar zat wel middenin het oorlogsgewoel. Ze beleefden er de gruwelen van de oorlog en hun journalistiek werd levensechte oorlogscorrespondentie. Terug in Wenen in 1885, verzoenden ze zich met de familie en namen hun intrek in het familiekasteel niet ver van Wenen. Tot nu toe een normaal verhaal van een echtpaar in woelige getourmenteerde omstandigheden zou men zeggen, maar door het meemaken van de verschrikkingen van de oorlog had Bertha een felle

Die Waffen nieder (eerste uitgave 1889 (eigen foto))

afkeer gekregen van geweld en was ze voorvechter in hart en ziel geworden van de vrede. Ze zette zich aan de schrijftafel en in het boek dat uit haar hart en haar pen vloeide, kon ze die afkeer kwijt door de oorlogstaferelen die ze met eigen ogen gezien en beleefd had zo realistisch mogelijk te beschrijven. Haar boek “*Die Waffen nieder*” werd een ongelooflijk succes, werd in maar liefst twaalf talen vertaald en kende niet minder dan zevenendertig herdrukken. Die oorlogsroman is een luide anti-oorlogskreet en sloeg in als een bom in het Europa van toen, waarin expansionistische ideeën, gevoed door nationalisme en militarisme, aan bod waren. Het boek werd dan ook niet door iedereen geapprecieerd, want “*pacifisme is toch maar een utopisch hersenspinsel van idealisten*” en het was daarbij ook nog geschreven door een vrouw! Bertha is echter niet uit zacht hout gesneden en liet zich door die kritiek niet van haar stuk brengen. Ze ging integendeel als voorvechtster van de vredesbeweging dit anti-oorlogsboek bij uitstek promoten bij

journalisten, auteurs, politiciërs en hooggeplaatste personaliteiten. Ze kwam in contact met de Engelse pacifist en voorzitter van de Esperantisten **Felix Moscheles**, die haar introduceerde in de kringen van het internationaal pacifisme. Zodoende werd de vrouwelijke schrijver van een anti-oorlogsboek nu een pacifiste van woord en daad. Zo stuurt ze een exemplaar naar Alfred Nobel en prijst het bij hem aan met de woorden: “*niet als literair werk, maar als politieke, redelijke en menslievende daad beveel ik dit boek van harte bij u aan. Niet omwille van mijzelf, maar omwille van de vrede.*” Ze richtte de Oostenrijkse afdeling van de Internationale vredesbeweging op. Samen met Alfred Hermann Fried richtten ze ook pacifistische bewegingen op in Duitsland en Hongarije, gaven het maandblad “*Die Waffen nieder*” uit en werkten aan het opstellen van het tijdschrift “*Die Friedens-Warte*”. Dit oudste tijdschrift in het Duits taalgebied handelt over de Vredeswetenschappen en hun inter-

Die Waffen nieder – “*Bas les armes*” Franse editie (1899)

Eigen foto

disciplinaire schappen en hun interdisciplinaire kenmerken. Het verschijnt thans nog bijwijken.

Als enige vrouw was ze aanwezig op de Internationale Vredesconferentie in Rome in 1892. Dankzij de nauwe banden die ze onderhield met Alfred Nobel kreeg ze van hem de nodige centen om Europa te doorkruisen en de vredesboodschap ook tot in de VS uit te dragen. In de VS ontmoette ze in 1900 de steenrijke staalmagnaat Andrew Carnegie, die ook een voorstander van een arbitrageregeling van geschillen was. Van hem kreeg ze de nodige fondsen om later het Vredespaleis in Den Haag op te trekken waar het Internationale Hof van Arbitrage gehuisvest werd. Tijdens één van de onderhouden die ze had met Carnegie zei ze: *"Het grootste obstakel is de militaire geest onder de machthebbers in Midden-Europa en de onwetendheid en apathie onder de mensen."*

De Nobelprijs voor de Vrede (1901)

Barones Bertha von Suttner, de onvermoeibare voorvechtster voor de vrede bleef verder ijveren voor haar idealen, door deel te nemen aan congressen, zelf de vrede te gaan prediken, en door haar intense correspondentie om haar belangrijke contacten te onderhouden. Wanneer de ongehuwde en kinderloze Alfred Nobel stierf in 1896, liet hij dankzij de grote invloed die Bertha op hem had in zijn testament een som van 35 miljoen Noorse Kronen na, bestemd voor een fonds dat jaarlijks vijf prijzen zal toekennen, waaronder één aan een persoon die heeft bijgedragen tot verbroedering onder de mensheid, vermindering van oorlogsmaterieel en totstandkoming van Vredesconferenties. De Nobelprijs voor de Vrede was geboren! Voor al haar initiatieven, inspanningen en activiteiten zou ze als eerste vrouw in 1905 deze Nobelprijs toegewezen krijgen. Tijdens de plechtigheid in Oslo zei ze: *"Het is een waarheid van alle tijden dat geluk in vrede tot bloei komt en dat ieder individu recht op leven heeft."*

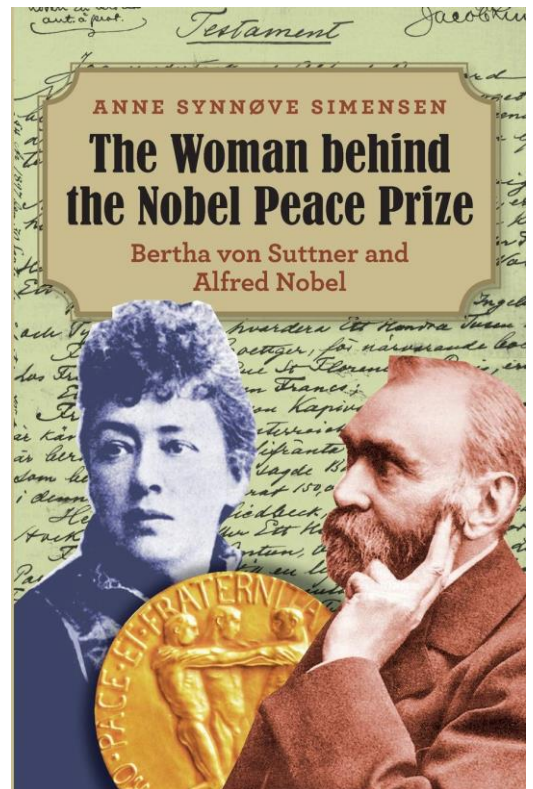
Maar ondanks haar vurig pacifisme en haar afkeer voor de vreselijke en onmenselijke kanten van de oorlog sloot ze, zoals vele andere pacifisten van toen, de oorlog niet volledig uit. Oorlog was volgens haar alleen te begrijpen indien het ging om een louter defensieve daad. Dit is het zwakke in de redenering van vele pacifisten, want later zal blijken dat dit begrip zeer rekbaar is en de deur openlaat voor alle mogelijke interpretaties, vermits iedere natie zich op een bepaald ogenblik bedreigd kan voelen.

Bertha von Suttner zal gelukkig voor haar, de gruwelen van de Eerste Wereld Oorlog niet beleven en het enorme verdriet voor haar vruchteloze pogingen om de vrede te bewaren niet ervaren, want ze stierf op 21 juni 1914, een week voor de fatale schoten in Sarajevo!

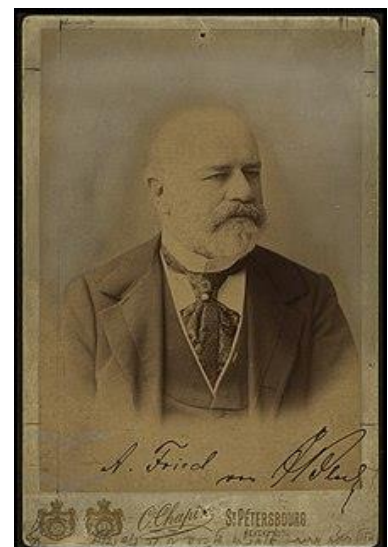
Ze is ondanks alles onmiskenbaar een groot figuur geweest in de geschiedenis van de internationale vredesbeweging. *"De betekenis van haar boek was te vergelijken met de betekenis van Uncle Tom's Cabin, dat essentieel was in de afschaffing van de slavernij. Zo was Die Waffen nieder essentieel voor de ontwikkeling van de wereldwijde vredesbeweging"* (Wikipedia)

Johann (Ivan) von Bloch "Der zukünftige Krieg in technischer, ökonomischer und politischer Bedeutung" (1898)

Tot nu toe werd het vredesvraagstuk benaderd vanuit een humaan standpunt, met de nadruk op het menselijk lijden. Ook een materialistische en economische benadering, die moet aantonen dat oorlog absurd is en nooit loont, komt uitvoerig aan bod in het zesdelig werk van Iwan Bloch. Iwan kwam ter wereld in 1836 als zevende kind in een arm Pools- joods gezin. Op zijn veertiende verlaat hij het ouderlijk huis richting Warschau waar, hij begint als loopjongen in een bank. Als autodidact werkt hij zich op in het bankwezen en is reeds na een zestal jaren zelf bankier en grootondernemer. Na de desastreuze Krimoorlog gaat Rusland veel leningen aan bij de banken om o.a. zijn spoorwegennet uit te breiden en te moderniseren. Iwan verhuist in 1856 naar Sint-Petersburg om er als spoorwegfinancier het project van de spoorlijn Warschau-Sint Petersburg te leiden. In die tijd is Polen niet zelfstandig, maar maakt het deel uit van Rusland. Die spoorlijn is voltooid in 1862, maar Bloch werkt verder aan de uitbreiding van het Russisch spoornet en krijgt de verantwoordelijkheid voor het organiseren van het transport per trein van de Russische troepen tijdens de Turks-Russische oorlog in 1877. Hij komt uit dit "avontuur" zoals Bertha von Suttner, totaal gedegouteerd van de beelden en mensonwaardige toestanden die hij daar heeft gezien en beleefd. Daardoor beseft hij zeer goed welke desastreuze invloed de industrialisering op de oorlogsvoering heeft en zal hebben in de toekomst. Iwan Bloch

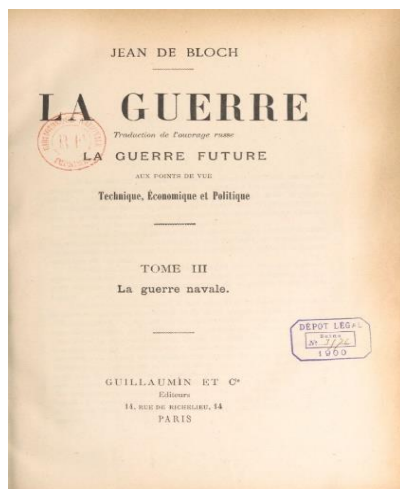
Bertha von Suttner & Alfred Nobel
(foto www.womanscape.com)

Johann von Bloch (Wikipedia)

bestudeert deze problematiek en publiceert wetenschappelijke artikels over de manier waarop de oorlog zal beïnvloed worden door de steeds verdere industrialisering. Hij is zodanig ingenomen door zijn analyse en overtuigd van de ernst van zijn vooruitzichten, dat hij een actieve pacifist wordt. Voor alle verdiensten wordt hij in 1883 door de tsaar geadeld en mag zich nu Johann von Bloch noemen. Hij wordt wat spottend *Der Eisenbahnbarone*, de Spoorwegbaron, genoemd).

Der zukünftige Krieg – La Guerre future – Is War Impossible?

*La guerre future '3de deel
Oorlog op Zee (Wikipedia)*

Na acht jaar studie brengt Johann Baron von Bloch in 1898 een wetenschappelijk gefundeerd zes delen tellend boek in het Russisch uit. Bijna gelijktijdig verschijnt een Franse versie. Het wordt een jaar later in het Duits vertaald met als titel *“Der zukünftige Krieg in seiner technischen, volkswirtschaftlichen und politischen Bedeutung”*. In het Engels zal het nooit in zijn volledige versie verschijnen, maar slechts een samenvatting, *“an abridgment”* van de vijf eerste delen, samen met het laatste boekdeel (Boekdeel VI: “Het oorlogsmechanisme en zijn uitwerkingen. De noodzaak voor een Internationaal Arbitragehof.”) onder de titel: *“Is war impossible?”* Ook rolt een verkorte versie in het Nederlands in 1899 van de pers. Dus mag men ervan uit gaan dat het kon gelezen worden door de intelligentia van Europa en erbuiten en dat het hen waarschijnlijk ook had kunnen beroeren en aanzetten tot nadenken!

De eerste boekdelen zijn in essentie een antwoord op twee vragen. Ten eerste: hoe zal de toekomstige oorlog, rekening houdend met de nieuwe actuele gevechtsmiddelen eruitzien en zal men in staat zijn de miljoenen legers wederzijds te vernietigen? En ten tweede: zal het mogelijk zijn die massa mensen te blijven overtuigen de vreselijke effecten van deze moderne wapens en hun verschrikkelijke explosieven te aanvaarden?

“Si, à ces questions, on se voyait forcé de répondre : Non, dans ces conditions, la guerre est invraisemblable; les masses armées ne pourront soutenir les tueries qui se produiront nécessairement au cours des batailles futures; les nations ne pourront supporter la faim et la suspension de toute la productivité qui entretient leur existence. ?” Wanneer men aanneemt dat dit inderdaad het correcte en enige juiste antwoord op die vragen is, dan volgt de laatste vraag: *“Pourquoi les peuples épuisent-ils de plus en plus leurs forces à accumuler les moyens de destruction dont ils ne pourront se servir ?”*³³

En Von Bloch gaat verder en komt uit op een profetische conclusie en vraag tegelijkertijd *« Pourquoi l’humanité travaille-t-elle sans cesse à la confection d’un explosif dont l’effet pourra être plus puissant que celui de la dynamite, d’une force capable de faire sauter non seulement des forteresses, des villes, mais la société elle-même ? »* Profetische woorden: de atoombom reeds voorspeld in 1898!

*Tekening uit 'Der zukünftige Krieg'
Karabinier-wielrijder. (Wikipedia.com)*

Met de technische kennis van de ingenieur, de wetenschap van de econoom en de gevoeligheid van de socioloog analyseert Von Bloch in dit zeer levendig boek de huidige stand van zaken, extrapoleert ze naar de toekomst en gaat zelfs verder tot in een onbekende futuristische wereld. Zo spreekt hij in het tweede deel “De landoorlog” o.a. over het repetitiegeweer; gepantserde tuigen (‘Panzerlafetten’- gepantserde affuiten); gifgassen en massavernietigingswapens; loopgrachtenoorlogen die jaren zullen duren en over luchtvaartuigen die als forten de legers vanuit de lucht zullen bestoken. In het derde deel “De zeeoorlog” heeft hij het onder meer over boten die onder de zee varen. In het vierde deel behandelt hij de economische gevolgen van een komende oorlog, de grote materiële schade aan de staatshuishouding en de diep aangrijpende ontredde van ervan. Als voorbeeld voorspelt von Bloch, uitgaande van de sociale toestand in Rusland, zelfs een sociale revolutie en een totale ontwijking van de Russische maatschappij. Een voorspelling die kan tellen.

Von Bloch was werkelijk een visionair. “De oorlogen zullen in de toekomst minder slachtoffers eisen, omdat ze nu reeds zeer moorddadig zijn, maar zolang de mensheid niet ondervindt hoe groot vernietigingskracht is, zullen de bloedige moordpartijen blijven duren We zullen niemand doden wanneer we overtuigd zijn dat we riskeren de gehele wereld te vernietigen” (*vrije vertaling*). Nog een ongelooflijke voorspelling van de komende twee vreselijke wereldoorlogen en van het verloop van de “Koude Oorlog”!

Dit alles maakt een toekomstige oorlog onwaarschijnlijk en waarom moeten nog grote happen uit het nationaal budget gaan naar wapenuitrusting die toch niet zal gebruikt worden? Men moet een oorlog voeren tegen de oorlog door

³³ Uit het voorwoord van de Franse vertaling van het boek van von Bloch *“La Guerre future”*

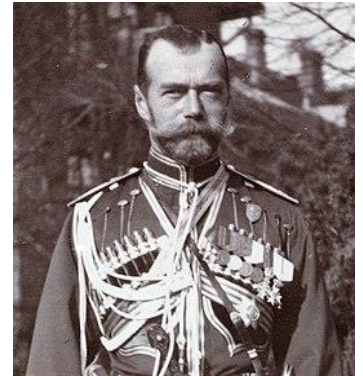
o.a. alle twisten en geschillen voor een geschillencommissie te brengen, een internationale arbitrage instelling. Deze stellingname is onderwerp van het zesde deel van zijn boek.

Het manifest van de tsaar (1898)

Dit boek, geschreven in het Russisch door een lid van de Russische Staatsraad, komt in eerste instantie op de leestafel van de tsaar, die er zijn goedkeuring tot publicatie aan geeft. *"Es war erst vor kurzem, nachdem der Verfasser eine Audienz beim Zaren hatte, freigegeben worden."*

³⁴. De denkbeelden die erin uitgewerkt en beschreven worden, hebben een diepe indruk op hem gemaakt *"Später habe ich erfahren, dass besonders das Werk Blochs einen tiefen Eindruck auf den Zaren gemacht"* en in plaats van in te gaan op een uitnodiging van Keizer Wilhelm II om te werken aan een niet-aanvalspact stuurt hij op 24 augustus 1898 een voorstel tot het houden van een internationale conferentie de wereld in, waarin zal moeten gehandeld worden over de beperking van de bewapening en over maatregelen om een wereldbedreigende catastrofe af te wenden. Zoals we gezien hebben in vorige artikels, was de tsaar einde 19de eeuw nog de machtige expansionistische autocraat, waardoor dit initiatief bij de Europese beleids mensen aankomt als een donderslag bij heldere hemel. Tot

zover dat zelfs de pacifisten, die zelden of nooit gehoor kregen bij hem, verrast waren door dit "manifest van Tsaar Nikolaas II waarin hij alle naties oproept tot een conferentie over de beperking van de bewapening"! Ongelooflijk, dit hadden de pacifistische bewegingen al jaren gevraagd, maar nooit hebben ze een reactie van hem gezien! Dit strekte wel bij velen tot een zeker ongelooft. De verrassing was zo groot dat het voorstel door sommigen toegejuicht werd als "het begin van een nieuw tijdperk", maar dat het ook met wantrouwen door anderen bekeken werd. *"De tsaar met een olijftak? Dit is iets nieuws in de geschiedenis!"* werd geblokletterd, vergezeld van de nodige spottende cartoons in dagbladen en tijdschriften.

Tsaar Nicholas II (Wikipedia)

Ook de Europese politici hadden zo hun twijfels over zijn vredesbedoelingen, zeker in de algemene wantrouwige atmosfeer ten aanzien van elkaars wil tot vrede. In dit tijdperk van imperialisme en opkomende nationalisme was het voor bijna alle regeringen en politici een vanzelfsprekende zaak dat elke natie zich voorbereidde op mogelijke buitenlandse agressie en zich daartoe ook bewapende. Feitelijk was het niet de bedoeling van de tsaar de vrede te promoten, maar was het meer een middel om een halt toe te roepen aan de steeds verder doorgedreven wapenwedloop waarin Rusland achterop liep door zijn krappe in ademnood verkerende financiën. Wilhelm Liebknecht, Marxistisch theoreticus en medeoprichter van de Duitse Sociaaldemocratische partij, zegt *"Der jetzige Abrüstungsvoorschlag des zarischen Russlands ist Schwindel"* of *"Het huidige ontwapeningsvoorstel van de Russische Tsaar is bedrog"*. Wat er ook van zij, en hoe men het ook bekeek, door een oproep van dergelijk leidend autoritair machtig figuur konden de andere gezagsdragers niets anders doen dan erop ingaan.

Eerste Haagse Vredesconferentie (1899)

Uiteindelijk moest, na al die goed menende ideeën voor een definitieve vrede - die meestal uitgingen van personen, groepen van individuen, gemeenschappen of verenigingen - en nu zeker met het manifest van de tsaar, een belangrijk initiatief genomen worden door de politici en regeringshoofden zelf om het momentum van de rijpende vredesgedachte nog meer kracht bij te zetten. Het duurt wel nog een tijdje vooraleer von Bloch, aangeduid door de tsaar, de conferentie kan organiseren in Den Haag, de stad waar zich toen reeds een embryo van instantie voor arbitrage bevond.

Op 18 mei 1899, de verjaardag van de tsaar, heeft de plechtige opening van de Eerste Haagse Vredesconferentie in Huis ten Bosch plaats in aanwezigheid van de koninginnen Emma en Wilhelmina. Officiële delegaties, diplomaten en regeringsleiders van 26 landen nemen eraan deel. Een waarnemer spreekt van een "society gebeurtenis van de eerste orde". Zou dit een kwinkslag zijn naar het fameuze Congres van Wenen in 1814, na de nederlaag van Napoleon *"Le Congrès s'amuse!"*? Natuurlijk is Bertha von Suttner ook aanwezig op de conferentie waarvoor ze zes jaar had geijverd en ze schrijft in haar *"Memoiren"* over de ontvangst van de deelnemers: *"Het ene hoffte na het andere; de lange*

Franse spotprent. De Haagse Conferentie. "Een goede kleermaker! Alleen daar waren ze het over eens!" In het midden Bertha von Suttner begroet door Koningin Wilhelmina (Eigen foto)

³⁴ von SUTTNER Bertha *'Memoiren'* p362 Edition Lebensbilder ISBN:978-3-96337-016-8

file die het hekken van het paleis binnenrijdt, het brede, met bloemen getooide trappenhuis, waar de gegalonneerde bedienden in haag staan opgesteld en zwigend de weg wijzen, de hoge zalen met gouden versieringen en spiegelende parketvloeren, de talloze uniformen en galakostuums van de mannende mannen, de slepende lichte damesjaponnen van de met diamanten, bloemen en reigerveren getooide vrouwen, de sfeer van spanning en gewichtigheid.”³⁵

Maar ze kan er niet actief aan deelnemen, daar de vredesbewegingen en activisten alleen als “toeschouwer” worden toegelaten en ze daarbij als vrouw de beraadslagingen zelfs kan niet volgen! Maar dat deert haar niet, want ze neemt de gelegenheid te baat om in het nabijgelegen “Kurhaus” samenkomsten en conferenties voor de internationale politici, pacifisten en journalisten te beleggen.

In haar memoires schrijft ze uitvoerig over haar contacten en gesprekken met de deelnemers. “De heer von Staal voert met mij en de heer von Descamps een gesprek over Johann von Bloch en zijn boek. ‘C’est un homme remarquable’ merkt hij op, ‘hij wil bewijzen dat de vrede niet langer een utopie is, maar dat met de huidige bewapening en de huidige legers het voeren van een oorlog tussen cultuurvolkeren tot een utopie is geworden’”. “En” voegde de Russische diplomaat eraan toe “misschien heeft hij wel gelijk.”³⁶ Ze ontmoet er ook Lu Tseng-Tsiang³⁷, secretaris van de Chinese ambassade in Sint Petersburg, die haar tijdens

een lang onderhoud verklaart “Zeker voor ons is het organiseren van deze conferentie meer dan wenselijk want uiteindelijk dreigen de grootste gevaren van de Europese agressieve politiek voor ons”.³⁸ De Russische minister van buitenlandse zaken en voorzitter van de conferentie Von Staal spreekt in zijn openingsrede de conferentie toe: “De Vredesconferentie, mag de haar toevertrouwde opdracht niet verloochenen, ze moet een tastbaar resultaat voortbrengen dat door de ganse wereld vertrouwensvol van haar verwacht wordt.” (vrije vertaling). Alle aanwezigen zijn ogenschijnlijk zeer enthousiast, de agenda ziet er beloftevol uit, met als voornaamste punt de beperking van de bewapening. Maar welke opdracht hebben die politici van hun leiders meegekregen? Velen wilden dat die wapenwedloop zou stoppen, maar niet iedereen kwam met deze goede bedoeling naar Den Haag. Het belangrijkste punt, namelijk “de beperkte bewapening of de ontwapening” werd immers al meteen van de agenda afgevoerd.

De Eerste Haagse Conferentie op de trappen van Huis Ten Bosch (eigen foto)

Er werd dus rond de hete brij gedraaid. Commissies worden opgericht om specifieke domeinen van oorlog, bewapening of oplossen van geschillen te behandelen. Er komen veel sprekers aan de beurt en er wordt gedialogeed over oorlog, oorlogstuig, bewapening, enz... De verslagen van de *Commissie 1 over Oorlogsrecht en Bewapening*), over hoe een oorlog moet gevoerd worden, krijgen geen verhaal in de ‘memoiren’. Want zo schrijft ze met reden: “Die Sicherung und Organisation des Friedens hat mit der Regelung des Krieges nichts, gar nichts zu tun, im Gegenteil!”³⁹

Alhoewel Johann von Bloch geen deel uitmaakte van een officiële delegatie, zal hij een reeks lezingen houden, die een beschrijving geven van een toekomstige oorlog en het daaruit volgend besluit over de utopie van de oorlog. Bertha heeft zo haar bedenkingen over de manier waarop von Bloch zijn boodschap brengt: “zijn lezingen zijn zeer objectief, hij geeft cijfers en data, maakt geen beschuldigende opmerkingen en laat de conclusies over aan het verstand en het geweten van de toehoorder.”⁴⁰ Ondanks dit pessimisme zal de conferentie zich toch buigen over bepaalde van zijn akelige vooruitzichten over het verloop van een oorlog en komt o.a. overeen over een verbod van het gebruik van gifgassen of van het schieten en werpen van explosieven en springstoffen vanuit luchtvaartuigen. De conferentie, die een maand duurt, wordt een teleurstelling voor velen. De berg heeft een muis gebaard.

Dom Pierre Célestin Tseng Tsiang (Wikipedia)

³⁵ von Suttner Bertha, *op.cit.* p417 (vrije vertaling)

³⁶ von Suttner Bertha, *op.cit.* p419

³⁷ Lou Tseng-Tsiang, Chinees diplomaat (° 1871-†1949) start als secretaris/vertaler in het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Huwt met Berthe Bovy, dochter van een Belgisch majoor. Neemt deel als Chinees ambassadeur in België aan de Eerste Haagse Vredesconferentie en als ambassadeur van Rusland aan de Tweede. Zal later Eerste Minister en Minister van Buitenlandse Zaken worden. Leidt de Chinese delegatie tijdens de Vredesconferentie in Parijs/Versailles in 1919. Trekt zich uit het actieve leven terug na dood van echtgenote in 1927 en treedt in als Dom Pierre-Célestin in de Benedictijnenabdij van Sint Andries (Zevenkerke). Titulair abt van Sint Pietersabdij van Gent. Sterft te Brugge in 1949 en wordt begraven op kerkhof van de Broeders in Zevenkerke.

³⁸ von Suttner Bertha, *op.cit.* p419 (vrije vertaling)

³⁹ von Suttner Bertha, *op.cit.* p432

⁴⁰ von Suttner Bertha, *op.cit.* p430 (vrije vertaling)

De ontwapening – het hoofddoel – wordt uit de agenda gehaald en komt uiteraard niet ter sprake. Er wordt integendeel gepalaverd over de manier van oorlog voeren en hoe men het oorlogsvoeren kan verzachten, zodat de eindconclusie slechts enkele verklaringen bevat over het gebruik van o.a. gifgas, dum-dum kogels enz. Een observator merkt cynisch op *“Überflüssig zu erwähnen, das im kommenden Krieg niemand auf diese Beschränkungen Rücksicht sollte nehmen.”* (overbodig te vermelden dat niemand in de volgende oorlog met deze beperkingen rekening zal houden). De Duitse pers was reeds vanaf den beginne zeer kritisch over de Vredesconferentie en schrijft over *“Das widerwärtige Schauspiel im Haag”* of *“Die Konferenz der Absurditäten”* of nog *“Hoe lang zullen de Auguren het nog uithouden, vooraleer ze in een Homerische schaterlach uitbarsten en onder het honend gelach van de ganse wereld uiteengaan”*.

Internationaal Arbitrage Hof in Den Haag.

Het enige punt waarover een consensus bestaat, is de beslissing een Permanent Hof van Arbitrage op te richten. Dit was het werk van de *Commissie III voor Vreedzame Bemiddeling van Internationale Conflicten*, dat zeer uitvoerig en grondig was voorbereid door de Amerikaanse delegatie. We hadden reeds gezien in één van vorige paragrafen over de *Inter-Parliamentary Conference* dat de Verenigde Staten samen met Groot-Brittannië zeer gewonnen waren voor arbitrage in geschillen en reeds verdragen over een arbitrageverplichting hadden ondertekend. Bij het begin van de zitting wordt door de Britse delegatie verwezen naar de “Nota voor regeringen” die was opgemaakt tijdens voornoemde Interparlementaire Unie van 1894 en waarin werd aangedrongen op een oprichting van een orgaan ter bemiddeling bij conflicten. Tot ieders verbazing heeft ook de Russische delegatie een plan voor de oprichting van een permanent arbitragehof. Voor de allereerste keer zien we staatsmannen die het zeer ernstig menen, schrijft Bertha von Suttner. Tenslotte zijn vier regeringen akkoord met dergelijke oprichting *“Wie schade, dass nicht auch aus Österreich, Deutschland und Frankreich solche Initiativen gekommen!”*⁴¹ Inderdaad, hoe komt dit? In Frankrijk is een zeer nationalistische perscampagne bezig en duiken er politieke problemen op. Vanuit Parijs komt het (vals?) bericht dat de regering zou gevallen zijn. Dus zou de heer Léon Bourgeois, hoofd van de Franse delegatie naar Parijs teruggeroepen zijn. Er rijst plots ook in de commissie een heftig verzet vanuit de Duitse delegatie. *“Het principe van een arbitragegerecht is tegen het principe van de Staatssoevereiniteit, wat Duitsland onder geen beding zal kunnen aanvaarden”*. De Duitse keizer had blijkbaar het boek van von Bloch niet gelezen of was het misschien nog niet in zijn Duitse versie verschenen? Ondanks die tegenslagen komt de Commissie toch tot het besluit een internationaal arbitrage hof op te richten, waar geschillen zouden kunnen – dus niet verplicht – voor minnelijke schikking voorgelegd worden. Daarbij zou er ook geen verplichting zijn zich aan de uitspraak van het Hof te houden. Dus een zeer bescheiden resultaat.

De teleurstelling

De Haagse Conferentie is afgelopen en het Huis ten Bosch ligt er verlaten bij. De lege zalen kunnen zich nu spiegelen in de parketvloeren. De taak is volbracht. Alle politici verlaten Den Haag met vermoedelijk, een gerust gevoel. Ze hebben hun taak volbracht, wat die ook mocht zijn. De genomen besluiten zullen later in het Internationaal Recht worden opgenomen onder de naam “De Conventie van Den Haag”. De vredesbewegingen hebben hun grote verwachtingen mogen opbergen en zijn

uitermate teleurgesteld. En met reden, want de “volbrachte taak” van de officiële vertegenwoordigers en politici was slechts een “kasteel in Spanje” en de bewijzen waren er bijna onmiddellijk. Een paar maanden nadien breken de Boerenoorlog en daarna de Russisch-Japanse oorlog en de eerste Marokko crisis uit. Het zijn conflicten die voor arbitrage aan het Hof hadden kunnen voorgelegd worden. De nationalistische imperialistische belangen hadden klaarblijkelijk een hogere prioriteit.

Arbitrage Hof-Den Haag- 1905
Wikipedia

Het gezelschap rond Bertha von Suttner en von Bloch blijft nog een tijdje in Den Haag om nog wat verder van gedachten te wisselen over de conferentie en om wat rond te toeren. Zo bezoeken ze een diamantslijperij in Amsterdam. Een diamantbewerker verklaart het gezelschap dat sinds er zoveel diamanten in Transvaal gevonden worden, ze met moeite het werk nog aankunnen en eraan toevoegend *“er zijn nochtans meer dan duizend slijpers hier”*. Daarop maakt von Bloch, verwijzend naar zijn voorspelde economische gevolgen van een oorlog, volgende opmerking: *“zie je hoe de wereld samenhangt, moest een oorlog in Transvaal uitbreken, dan komen duizenden arbeidersgezinnen in Amsterdam in armoede”*. En dit zal gebeuren, want het goud en de diamanten hebben begerige burens – Groot-Brittannië in Zuid-Afrika – gemaakt in Transvaal!

Hoe is het in feite vergaan met de twee boegbeelden van de vredesbeweging tijdens de conferentie? Bertha von Suttner, ook de *generaal van de vredesbewegingen* genoemd, die slechts als toeschouwer mocht toekijken, heeft wel gebruik gemaakt van haar aanwezigheid onder al die staatslieden om in de coulissen in en naast het Huis Ten Bosch veel praat sessies en conferenties te beleggen om haar boodschap aan de man te brengen. Ze ging zelfs op audiëntie bij de koningin. Het ander icoon van de vredesbeweging was precies niet geloofwaardig overgekomen, men zag Johann von Bloch eerder als een dromerige excentrieke miljardair, die hoopte met zijn boek de machtigen der aarde de zinloosheid en de verderfelijke gevolgen van een

⁴¹ Von Suttner Bertha, *op.cit.* p423.

wereldwijde oorlog te overtuigen. Zover kwam het helaas niet, de politiciërs gaven aan zijn ernstige voorspellingen geen gehoor!

De berg heeft ogenschijnlijk een muis gebaard! En daarbij dan nog de verkeerde muis, want in plaats van een ontwapening als belangrijke eerste stap naar de vrede en een verbannen van oorlog, hebben de vertegenwoordigers van de naties de oorlog gehumaniseerd maar tezelfdertijd geïnstitutionaliseerd en een rechtsstatuut gegeven. Dit kan zo geïnterpreteerd worden, want buiten deze over de beslechting van internationale geschillen houden de andere afgesloten verdragen regels in over hoe een oorlog te land mag gevoerd worden en verklaren ze dat de beginselen van het Verdrag van Genève van toepassing zijn tijdens een zeeoorlog.

De reeds vroeger vermelde Franse pacifist Frédéric Passy reageert heel gepast: *“On n’humanise pas le carnage, on le condamne, parce qu’on s’humanise!”* Vrij vertaald: we humaniseren niet de slachting, we veroordelen hem omdat wij meer menselijk worden! Bertha von Suttner zou wat ontgoocheld gezegd hebben *“... dass mich die Frage der Humanisierung des Krieges - namentlich in einer Friedensconferenz - nicht interessieren kann. Es handelt sich ja doch um die Kodifizierung des Friedens. Der heilige Georg ritt aus, den Drachen zu töten, nicht ihm die Klauen zu stutzen.”* Vertaald: ... dat de kwestie van een humaniseren van de oorlog – tijdens een vredesconferentie – mij totaal niet interesseren kan. Sint-Joris reed uit om de draak te doden niet om zijn klauwen te knippen. Waar is het tastbare resultaat dat zo vertrouwensvol verwacht werd in de openingstoespraak?

De pacifisten blijven niet stil zitten.

Bijna onmiddellijk na deze mislukking komt vanuit de vredesbewegingen een oproep voor een nieuwe conferentie om de ontwapeningsvoorstellen terug te bespreken en de arbitrage dwingend te maken. Voornamelijk van Amerikaanse pacifisten wordt een nieuwe conferentie, een soort “herkansing” geëist.

De voortrekkers van het pacifisme zijn niet bij de pakken blijven zitten. Johannes von Bloch richt een stand in op de *Exposition Internationale de Paris* van 1900, waar hij uitbeeldt hoe een slagveld in een toekomstige oorlog er zal uitzien. In dit, wat we nu diorama's noemen, maakt hij een zeer natuurgetrouw loopgrachtencomplex met prikkeldraad, eerste mitrailleurs en andere “futuristische tuigen”. Natuurlijk mogen de doden en zwaargewonden en verminkten niet ontbreken. Volgens getuigenissen was het een afschrikwekkend beeld dat een akelig, eng oorlogstaferaal uitbeeldde. Bertha von Suttner van haar kant reist met veel succes door de Verenigde Staten. Ze wordt er met uitzinnig enthousiasme onthaald en ontmoet zeer belangrijke invloedrijke Amerikanen, zoals de steenrijke Andrew Carnegie. Als eerste vrouw wordt haar de Nobelprijs voor de Vrede toegekend in 1905.

Tweede Haagse Vredesconferentie (1907) – De herkansing of een grote ‘public relations’ oefening?

De Amerikaanse president Theodore Roosevelt neemt uiteindelijk het initiatief om een nieuwe conferentie te laten doorgaan in 1904. Maar door het uitbreken van de Japans-Russische oorlog gaat dit niet door en na jaren uitstel slaagt hij er in politici en juristen van 44 landen terug samen te brengen voor de Tweede Vredesconferentie. Ze zal doorgaan van 15 juni tot 18 oktober 1907 in Den Haag, onder het voorzitterschap van de Russische diplomaat Aleksandr Nelidov.

In feite zijn de regeringen en bewindvoerders van de grote mogendheden niet opgetogen met dergelijk initiatief, maar ze voelen zich moreel verplicht en kunnen niets anders dan eraan deelnemen. Want in werkelijkheid zijn ze geen voorstander van een stop op de bewapening, laat staan van een ontwapening. In Frankrijk is men nog volop in de ban van de “Dreyfus affaire”, een zogezegde Duitse spion, en ontstaat er een belangrijke opflakking van nationalisme. Zie vorig artikel 3. De tsaar ligt in de touwen na de oorlog tegen Japan in 1904 en hoopt met een herbewapening zo vlug mogelijk weer in de ring te staan. De Duitse keizer, volop bezig met zijn oorlogsvlootprogramma is zeker niet enthousiast en geeft het geheim bevel aan zijn delegatie de conferentie te verlaten van zodra over ontwapening gesproken wordt. Zelfs de initiatiefnemer, president Roosevelt, had er ook geen zin in. Het rommelde immers in zijn achtertuin met de spanningen in Zuid-Amerika, Panama, enz... en de Amerikanen

willen terug naar de “Monroe politiek”. Maar Roosevelt wordt door zijn pacifisten zodanig onder druk gezet dat hij bijna verplicht is dit initiatief te nemen. De Engelse liberale regering was wel enthousiast, maar de pragmatische koning Edward VII vond een conferentie maar niks, want niets is bindend en de discussies leiden meer tot twisten dan tot enige toenadering.

Ondanks het feit dat de conferentie groter was en langer duurde, was het resultaat niet navenant. Eens te meer zal de berg een muis baren. Op de belangrijkste essentiële punten nl. arbitrage en ontwapening werd weinig vooruitgang geboekt en over ontwapening wordt met moeite gesproken. De Britse delegatie wou meer zekerheid over een bewapeningsstop, maar veel andere deelnemers onder leiding van Duitsland hadden daar geen boodschap aan. Over de plicht om een conflict in eerste instantie aan het Internationaal Arbitrage Hof voor te leggen en de

Tweede Vredesconferentie in Den Haag in 1907 (eigen foto)

uitvoering van de verdicten na te leven, bleef men steken bij de opsomming van de feiten die in aanmerking konden komen voor arbitrage. Wel werden enkele verdragen gesloten over de wijze van oorlog voeren, voornamelijk dan de oorlog op zee en over de manier waarop de burgers moeten beveiligd worden in geval van oorlog. De deelnemers voelden wel aan dat het weer een maat voor niets was geweest en wilden in 1915 terug samenkomen om verder te praten.

In feite kwam de Tweede Conferentie als herkansing te laat. Het momentum was eruit en de naties waren zich volop aan het voorbereiden op de oorlog, de "alles bevrijdende", de "heilige oorlog", de "onvermijdelijke oorlog". De oorlog die later "la der des ders", de laatste van alle oorlogen zal genoemd worden!

We mogen besluiten dat, ondanks veel goede wil, de twee Haagse conferenties voor ontwapening en vrede niet veel hebben opgebracht. De oorlog werd niet verketterd, maar werd integendeel, mits enkele spelregels, internationaal aangenomen en gezien als middel om eigen belangen te verdedigen, wat die ook mogen zijn. *"De vredesbewegingen waren dromers die te idealistisch en te ver van de politieke werkelijkheid stonden, die politieke wereld waarin ze te veel vertrouwen hadden, want de politici beleden in werkelijkheid de vrede met de mond en voelden zich moreel verplicht mee te doen aan de conferentie, maar niemand was van plan zichzelf een verplichting op te leggen in zijn bewapening en zijn voorbereiding op een eventuele oorlog."*⁴²

In een volgende bijdrage gaan we ook de vredesinspanningen die werden ondernomen vanuit meer ideologisch-politieke invalshoek onder de loupe nemen.

*Jezus op de Vredesconferentie:
"Ik vertegenwoordig de vrede op aarde." - Bediende antwoordt: "Gij vertegenwoordigt dus geen leger. Dan kom je er niet in".*

Vrede in de kast gestopt door zij die de wapenwedloop willen verderzetten

*Twee spotprenten van de hand van Louis Raemaekers
Overgenomen, uit Amsterdamboek Band i*

Klaar om weg te dromen?

U hoeft niet altijd ver van huis te gaan om even uw zinnen te verzetten. Ook in de bioscoop heeft u de krachtigste emoties. Daarom kunt u nu ook bij u in de buurt graag onze steun in de zevende hemel.

BNP Paribas Fortis | Kantoor Brugge Sint-Kruis
Moerkerkse Steenweg 121
8310 Brugge Sint-Kruis
CBFA 25.879.6
Tel.: +32 (0)50 50 23 50
Fax: +32 (0)2 565 03 37
Email: brugge-sint-kruis@bnp-paribasfortis.com

**BNP PARIBAS
FORTIS** | De bank en verzekering voor een wereld in verandering

⁴² GROENEWALD M. Drs. naar 'Duiven van diverse pluimage' p174 '14-18 De Eerste Wereldoorlog' Band i Amsterdamboek.

De kwestie Taiwan in het Trump tijdperk

Historicum

Jan De Vos, voorzitter

In vorig nummer schetsten we het ontstaan van het conflict tussen de Volksrepubliek China en Taiwan. In dit nummer gaan we dieper in op de actuele situatie en we geven daarbij vier uiteenlopende visies van experts weer.

Een weinig gekende en netelige territoriale kwestie

De Volksrepubliek China wil dat het eiland Taiwan, samen met een aantal kleinere eilanden, terug aan het moederland gehecht wordt. In het beste geval verloopt dat vreedzaam en kan een overgangsmoedel "één land, twee systemen", zoals in Hongkong toegepast worden. De economische betrekkingen tussen beide partijen, die beide zijden van de Straat van Taiwan voordelen bieden, kunnen hiervoor een basis vormen. Recente actualiteit toont echter aan dat de inzet verder reikt dan economische betrekkingen, zodat het overgangsmoedel zoals in Hongkong op zijn grenzen botst.

De meerderheid van de VN-lidstaten erkennen de facto dat Taiwan een provincie van China is en nog weinig landen onderhouden diplomatieke betrekkingen met het eiland. Mainstream media en burgers zijn vaak niet op de hoogte van de juiste toedracht en spreken of schrijven over Taiwan als over een onafhankelijk land. Ten onrechte, in de ogen van China, en bedrijven die dit bijvoorbeeld doen in hun reclame, catalogi of informatie, krijgen een scherpe reactie vanuit Beijing.

Grafiek: www.bbc.com/news

Vorig jaar doken regelmatig berichten op dat bedrijven die onzorgvuldig omgaan met deze kwestie boetes of maatregelen te verwerken krijgen. Bijvoorbeeld bij de vermelding van Taiwan als *country of origin*, of het afdrucken van een kaart van China waarop Taiwan niet te zien is, of bij luchtvaartmaatschappijen die Taipei als een bestemming in een onafhankelijk land aanduiden. Omgekeerd prijst China de landen die het Chinese standpunt respecteren.

China voert dus duidelijk een politiek van nultolerantie in deze kwestie en waarschijnlijk is er een verband met de maatregelen van de *Trump administration*, die China laten twifelen aan de oprechtheid van het Amerikaanse beleid ten aanzien van de kwestie Taiwan. Washington noemt de Chinese eisen aan bedrijven dan weer *Orwellian nonsense*.

In maart 2018 tekende President Trump de zogenaamde *Taiwan Travel Act*, die wederzijdse bezoeken tussen *officials* van de VS en Taiwan op alle niveaus aanmoedigt. Niet verwonderlijk dus dat Chinees buitenlandminister Wang Yi tijdens een tussenstop in Washington op 23 mei 2018 tijdens een gezamenlijke persconferentie met zijn VS-ambtsgehoet Pompeo de zaken duidelijk stelde. "Wij zouden graag zien dat de VS vasthoudt aan de één-China politiek ... in het belang van de gezamenlijke belangen van de VS en China en van vrede en stabiliteit in de Straat van Taiwan." aldus Wang. *Secretary of State* Pompeo verzekerde kortweg dat de één-China politiek van de Amerikaanse regering niet verandert.

Minister Wang Yi en staatssecretaris Mike Pompeo (Foto AP ©)

Twee jaar geleden werd Tsai Ing-wen tot leider van Taiwan verkozen. In tegenstelling tot haar voorganger weigert zij samen te werken met het vasteland. Ze beweert de status quo te handhaven, maar gedraagt zich als een president. Sinds Tsai aan de macht kwam, hebben vijf landen hun banden met Taiwan verbroken. In Afrika onderhoudt nu nog enkel het Koninkrijk Swaziland diplomatieke betrekkingen met Taiwan. Daarnaast erkennen nog slechts 18 kleine landen Taiwan. Waarschijnlijk hopen de meesten op economische steun van de VS of Taiwan zelf.

China voerde ondertussen de druk op en de Chinese luchtmacht en marine patrouilleerden nabij Taiwan. Ongetwijfeld wilde Beijing hiermee Taipei waarschuwen voor separatistische acties.

Botsende meningen

Tijdens het seminarie *East Asian Geopolitics and Security* van het *European Institute for Asian Studies EIAS* op 18 december 2018 in Brussel werd een debat gevoerd rond de relaties tussen Taiwan en de Volksrepubliek. Het was duidelijk dat de meningen in het Westen en in Taiwan botsten met deze in de Volksrepubliek China. Vier experts kwamen aan het woord.

Historisch perspectief

Professor Chris Hughes van de *London School of Economics* bekeek de kwestie historisch.

De separatistische *Democratic Popular Party* DPP won de parlementsverkiezingen in 2000 en bleef aan de macht tot 2008. In 2003 was haar populariteit reeds sterk gedaald maar ze won nipt de verkiezingen van 2004 door van de Taiwanese identiteit, in feite de Taiwanese onafhankelijkheid, een kernthema te maken in de verkiezingscampagne. Daarrond werd met succes een referendum gehouden, maar de partij kon de formele onafhankelijkheid niet uitroepen omdat VS president Bush junior geen conflict met China wilde riskeren en de Taiwanese plannen tegenhield.

Van 2008 tot 2016 was de republikeinse *Kuomintang* KMT partij aan de macht. Dit is de vroegere regeringspartij van het unitaire China, die in 1949 naar Taiwan vluchtte. De partij erkent het één-China principe, waardoor tijdens het KMT bewind de politieke relaties verbeterden en de economische relaties een hoge vlucht namen.

Dit kon de versterking van het Taiwanees identiteitsgevoel evenwel niet tegenhouden en in 2016 betoogden jongeren van de Zonnebloembeweging tegen de verregaande economische samenwerking en integratie met het vasteland. De DPP won datzelfde jaar de parlementsverkiezingen en de nieuwe regering weigerde het één-China principe te onderschrijven, zodat de relaties met Beijing verslechterden. Verschillende landen die Taiwan diplomatiek erkenden haakten af en er volgden economische acties van Beijing. Zo daalde bijvoorbeeld het aantal toeristen uit de Volksrepubliek drastisch. De lokale verkiezingen van november 2018 werden dan weer gewonnen door de KMT, maar wat betekent deze overwinning? Volgens Hughes speelden lokale factoren mee, zoals pollutie, een zwakkere economie, werkloosheid, maar ook het populisme bij sommige KMT kandidaten. Hij verwachtte niet dat de bevolking zich gunstiger zal opstellen tegenover Beijing.

Tsai Ing-wen won de presidentsverkiezingen in 2016 (Foto AFP ©)

Hoe moet het verder? De volgende parlementsverkiezingen gaan door in 2020. Gaat de DPP opnieuw de "identiteit" uitspelen en van de verkiezingen een referendum voor of tegen Beijing maken? Er gaan stemmen op om Beijing te blameren voor het gebrek aan samenwerking in de bestrijding van de varkenskoorts die de Chinese veestapel treft.

Het verschil met 2004 is dat de Amerikaanse president Trump, in tegenstelling tot Bush, wel eens geneigd zou kunnen zijn het Taiwanees separatisme een duw in de rug te geven. Anderzijds wordt de KMT nog steeds als een "partij van het vasteland" gezien. Naarmate de invloed van de jongere generatie in de partij toeneemt, zal de steun voor het één-China principe misschien afnemen. Mogelijk ontstaat rond Taiwan een conflict tussen de VS en de Volksrepubliek. Beijing ziet dat economische toenadering geen positieve gevolgen heeft op de mentaliteit van de Taiwanese. Vraag is dus welke strategie de Volksrepubliek zal verder volgen.

Veel vraagtekens

Professor Kerry Brown van het *Kings College* in Londen bekeek de zaak meer algemeen en gaf toe dat hij meer vragen dan antwoorden had.

Tot tien jaar geleden dachten velen dat Taiwan en Hongkong model zouden staan voor de evolutie en modernisering van de Volksrepubliek. Zo zouden ze langzaam naar elkaar toegroeien. Nu is duidelijk dat de Volksrepubliek een eigen ontwikkelingsmodel volgt. Taiwan staat niet langer model voor China en de twee regio's groeien uit elkaar. Daardoor wordt het statuut van Taiwan een geïsoleerd probleem, met weinig invloed op wat in de rest van China gebeurt.

Wat is de strategie van Beijing tegenover Taiwan? Brown vroeg zich af of de Volksrepubliek wel een duidelijke strategie heeft, en waar die dan uitgestippeld wordt.

In het Westen leeft de idee dat China een strategie voor alles heeft. Maar klopt dat wel? Heeft Beijing de fundamentele verschuiving naar *containment*, inperking door de regering van Trump, niet te lang onderschat? Of in eigen voet geschoten door maatregelen tegen Canadese burgers te nemen na de aanhouding van de Huawei directrice in Vancouver? Zijn de hoge investeringen in veiligheid tegen het terrorisme en fundamentalisme in Xinjiang wel effectief geweest en kunnen ze de bevolking aan de kant van Beijing krijgen en houden? Heeft de stille maar onmiskenbare tussenkomst van Beijing in Hongkong niet contraproductief gewerkt? Indien China een strategie heeft, dan zitten er toch gaten in.

Brown trok een parallel tussen de situatie in Europa en in Taiwan. Ook bij ons worden de economische banden steeds sterker. Dat zal ongetwijfeld meer politieke invloed van China meebrengen. Maar moeten we dat als een bedreiging voelen?

Taiwan is ongetwijfeld een belangrijke pion van de VS in de rivaliteit met China. Maar is het land écht politiek belangrijk voor de EU? Moeten de EU zich echt engageren voor Taiwan?

Taiwan sluitstuk van Amerikaans omsingeling

Professor Jiann-Fa Yan is leider van de *Taiwan Foundation of Democracy* en nauw verbonden met de DPP.

Hij stelde dat de VS China ter zee militair omsingelt, en dit vooral sinds 2013, tijdens het presidentschap van Obama. Het keurslijf loopt van Zuid-Korea over Japan, Taiwan, de Filipijnen, Indonesië tot Maleisië en Singapore. Taiwan is het

sluitstuk. Als de Volksrepubliek Taiwan onder controle krijgt, ligt de toegang naar de Stille oceaan voor China open. Daarom moeten de VS en het Westen Taiwan steunen.

*Taiwan gevangen in Amerikaans-Chinees kruisvuur?
Illustratie Kyoko Nemoto, Nikkei Asian Review*

Professor Yan betwiste het één-China principe. Taiwan was een Japanse kolonie die in 1945 door de Amerikanen bevrijd werd en niet door China. Sinds 1999 stelt de DPP dat het een onafhankelijk land is, de *Republic of China*, en Taiwanese voelen zich meer Taiwanese dan Chinees. De overwinning van de KMT in de lokale verkiezingen van november 2018 had te maken met lokale situaties en met populisme, niet met een meer positieve houding tegenover Beijing.

Taiwan is niet naïef. Het is mogelijk dat de VS op termijn geen betrouwbare bondgenoot zijn en in het conflict met China de eigen belangen boven die van Taiwan stellen. Maar Taiwan heeft geen andere keuze dan op de VS te rekenen. Yan zag een fundamentele confrontatie tussen de Volksrepubliek en de VS, die vastbesloten is om door te gaan tot China knock-out is. Taiwan heeft weinig keuze en kan enkel de VS volgen.

De Taiwanese regering kan een aantal concrete dingen doen, zoals de Taiwanese bedrijven ondersteunen die zich uit de Volksrepubliek willen terugtrekken en hen steunen voor investeringen in Zuid-Oost Azië.

Professor Yan zag geen ruimte voor betere betrekkingen met Beijing. De huidige generatie politici in de Volksrepubliek is gesproken uit de Culturele revolutie en daar valt niet mee te praten. Hij hoopte dat de volgende generatie redelijker is. Wanneer China democratisch wordt, verandert de situatie.

Hij riep Europa op om Taiwan in naam van vrijheid en democratie op alle mogelijke manieren te steunen. Meer specifiek probeert Taiwan toegelaten te worden tot een aantal internationale organisaties zoals de Wereldgezondheidsorganisatie WHO en Interpol.

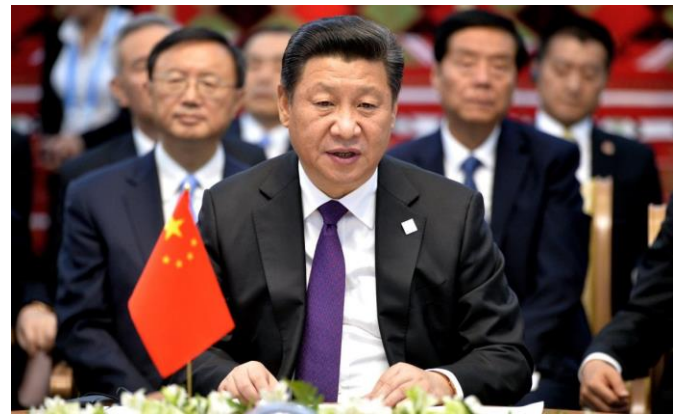
Tijdens de vragenronde kwam het standpunt van Taiwan in de conflicten van de Zuid-Chinese zee, vooral met de Filipijnen en Vietnam, en de Oost-Chinese zee, met Japan, aan bod. Daar heeft Taiwan dezelfde claims als de Volksrepubliek. De professor antwoordde echter ontwijkend dat Taiwan zich houdt aan het internationale recht.

Onafhankelijkheid Taiwan moet vermeden worden

Professor Song Xinning is verbonden aan het *Confucius Instituut* en de *Brussels Academy of Chinese Studies BACES*, die beiden aan de Vrije Universiteit Brussel gevestigd zijn.

Hij weerlegde de historische redenering van professor Yan. Japan gaf zich in 1945 niet over aan de VS maar aan de Chinese KMT. Hij noemde het één-China principe geen utopie van de Chinese communisten, maar een door de Verenigde Naties en bijna alle landen erkend principe. De DPP was van 2000 tot 2008 aan de macht, maar riep de onafhankelijkheid niet uit en van 2008 tot 2016 verbeterden de relaties tussen Taiwan en de Volksrepubliek onder de KMT, maar toch kwam de hereniging niet dichterbij. Voor de Volksrepubliek is duidelijk dat met de KMT aan de macht er geen éénmaking komt en met de DPP aan de macht geen onafhankelijkheid. Blijkbaar aanvaardt iedereen voorlopig deze status quo.

De strategie van de Volksrepubliek op korte en halflange is daarom niet gericht op "éénmaking", maar op "géén onafhankelijkheid". Het plan van de *Chinese Droom* loopt tot 2050 en het zou mooi zijn als tegen dan de hereniging zou waargemaakt zijn; maar een absolute voorwaarde is dat niet. De *Chinese Droom* verwezenlijken op het vasteland is al een voldoende grote uitdaging voor partijleider Xi Jinping.

Xi Jinping wil China op gelijke voet met andere grootmachten

Sinds 2016 zijn de politieke spanningen tussen de twee zijden van de straat van Taiwan toegenomen, maar de economische relaties leden daar niet onder. De wederzijdse handel neemt ieder jaar verder toe en is nu groter dan de handel van China met Duitsland of met heel Afrika. Een groot deel van de Chinese uitvoer wordt gerealiseerd met buitenlands kapitaal, want 70 % van de grote Chinese uitvoerders naar de VS zijn bedrijven met Taiwanese kapitaal. De Amerikaanse handelsoorlog treft dus rechtstreeks Taiwanese bedrijven, met als gevolg dat sommigen er nu al weg trekken. De Volksrepubliek zal het de Taiwanese bedrijven zeker niet moeilijker maken. Dat zou alleen de separatisten van de DPP in de kaart spelen.

De Volksrepubliek wil Taiwan ook niet absoluut uit alle internationale instellingen houden. Maar bijvoorbeeld lidmaatschap van de Wereldgezondheidsorganisatie is statutair alleen voor VN-leden en daar hoort Taiwan niet bij. Het kan wel waarnemer worden bij een nevenorganisatie, maar daar wil de Taiwanese DPP-regering dan weer niet van weten.

Geraadpleegde en in eigen bewerking overgenomen bronnen

www.eias.org

www.chinasquare.be

www.asia.nikkei.com

<https://www.bbc.com/news/world-asia-china-44234270>

Historicum

Bunker Valentin

Een achtste wereldwonder?

Freddy Vervaet, bestuurslid

Tijdens de queeste naar één van mijn niet teruggekeerde grootooms uit WOII kwam ik te weten dat hij als “Häftling” van concentratiekamp Neuengamme overgeplaatst werd naar concentratiekamp Blumenthal bij Bremen, om daar dwangarbeid te verrichten tijdens de bouw van bunker Valentin. Hij arriveerde er rond september 1944 en zou zijn 24ste verjaardag op 6 december 1944 slechts 10 dagen overleven. Nooit eerder had ik van dit bouwwerk gehoord en ik trok op onderzoek.

Inleiding

Langs de oever van de Weser, stroomafwaarts Bremen, wijk Farge, staat wat verscholen in het huidige landschap een gigant van een bunker. “Valentin”. 436 m. lang, 33 m. hoog en 97 m. breed. Oppervlakte 35.375 m² en 520.000 m³ inhoud! Eén van Nazi-Duitslands grootste bouwwerken. Het achtste wereldwonder?

Bunker Valentin vanaf de smalle zijde (Eigen opname F. Vervaet)

De “Planung”

In 1942 gaf de Kriegsmarine de opdracht tot het bouwen van deze bunker, om daarin nieuwe duikboten van het type XXI te assembleren. Dit nieuwe type duikboot was groter, beter gestroomlijnd, en had een vaste schnorkel en veel zwaardere en krachtiger batterijen, waardoor langer en sneller onder water kon worden gevaren.

Het luchtverwicht van de geallieerde vliegtuigen en hun steeds preciezere bombardementen noodzaakten tot deze constructies die beschutting tegen luchtaanvallen moesten bieden. De kolos is monsterlijk en lijkt gebouwd voor de eeuwigheid. De *Marineoberbaureitung* of Marine Hoofd Bouw Werkleider Edo Meiners kreeg de leiding over dit mega-project. Het *U-Weser* of *Unter-Weser* project kon starten. Men plande twee bunkers: de eerste gelegen vlakbij de net voltooide ondergrondse olietanks in Bremen-Achim met

voltooide ondergrondse olietanks in Bremen-Achim met codenaam *Hornisse* of *Horzel*. De tweede, goed 10 km verder stroomafwaarts in Farge met codenaam Valentin. Tussenin lag het concentratiekamp Blumenthal, leverancier van de “arbeidskrachten”.

De bouw start

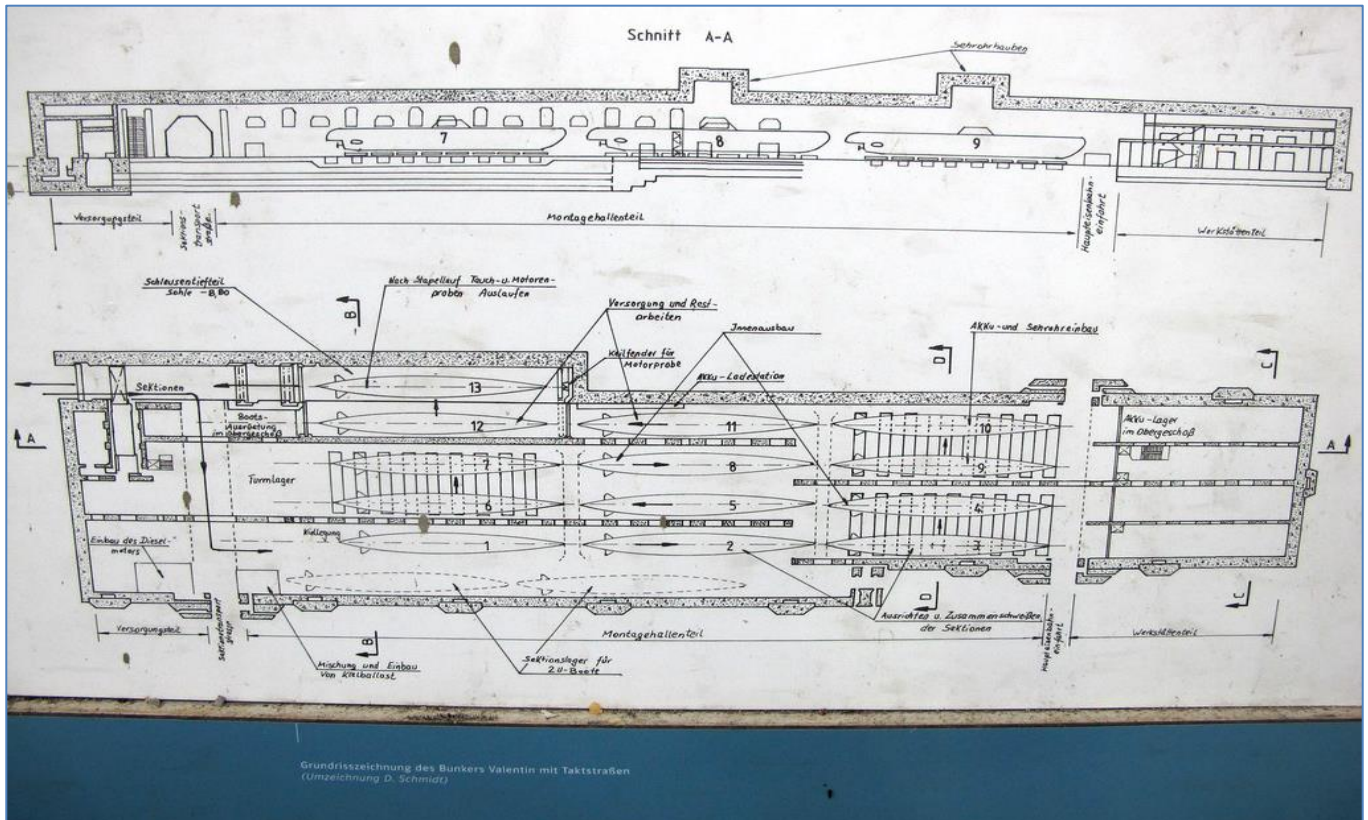
In April 1943 werd de bouw van Valentin effectief aangevat. Met *Hornisse* werd pas gestart begin 1944. Landbouw-bedrijven werden onteigend, huizen gesloopt, zandduinen geëffend. Kortom het hele natuurgebied met heide- en venvegetatie werd opgeofferd om plaats te maken voor Valentin. Reusachtige kranen verschenen aan de Weser-oever om de grondstoffen en bouwmaterialen van de aanvoerschepen te lossen. Duizenden krijgsgevangenen werden aangevoerd vanuit diverse kampen. Bremen Farge werd een bijkamp van Neuengamme.

Grootadmiraal Dönitz, bevelhebber van de U-boot vloot zag in het voorjaar van 1943 reeds de bui hangen. Bij een toespraak naar aanleiding van zijn aanstelling tot opperbevelhebber van de marine preciseerde hij:

“De oorlog op zee is een U-boot oorlog. De eisen die deze strijd stelt zijn onverbiddelijk en maakt al het andere eraan ondergeschikt. Het gaat erom voor de U-boot bouw- en herstel-, werfcapaciteit en arbeidsmiddelen ter beschikking te stellen om betere wapens en de beste bemanningen te hebben. Met het U-boot wapen alléén zal de marine bijdragen tot een beslissende eindzege. Om dit doel te bereiken moeten alle offers gebracht worden!”

In mei 1943 alléén al verloor de Kriegsmarine 42 U-boten van de 110 inzetbare. Verliezen die grotendeels te wijten waren aan de betere opsporingstechnieken en, niet te vergeten, de Enigma code die de geallieerden toen reeds hadden gekraakt. Best te begrijpen dus dat Valentin de hoogste prioriteit kreeg ten nadele van *Hornisse*.

Eind 1943 bestelde de Kriegsmarine 170 nieuwe U-boten type XXI. Drie werven werden aangeduid om de 9 secties van de boot te maken, te weten: *Weser Werft Bremen*, *Blohm und Voss Hamburg* en *Schichau uit Danzig*. Deze secties zouden dan getransporteerd worden naar Valentin om daar

Grondplan van de bunker met traject van de assemblage

geassembleerd te worden. Ondertussen had, kort na de toespraak van Dönitz, de Speer-administratie er zich ook mee gemoeid. Dit leidde tot een betere organisatie van de bouw van de U-boten, geschoeid op...Amerikaanse productiemethoden. Van het bouwproject is veel beeldmateriaal beschikbaar. Films, foto's in diverse archieven in Berlijn, Koblenz, Bremen en Farge. Sommige daarvan zijn ook via Internet te raadplegen.

Enig afgewerkt testexemplaar U-boot type XXI.

Blohm und Voss Werft

Foto: Marinemuseum Bremen

Foto links: de spanbogen. Er is geen bewaker te zien.
Rechtse foto: man met pet links is een burger opzichter.
(Eigen opname F. Vervaeet)

De bedoeling was om, tijdens de inlooperperiode, alle 4 dagen één boot af te leveren en nadien één om de 56 uur. Een jaarproductie van 150 stuks werd vooropgesteld. Zeven dagen op zeven zouden twee ploegen van elk 4.500 arbeiders in 2 schiften van minstens 10 uur per dag tewerkgesteld worden. De bijna onuitputtelijke voorraad aan dwangarbeiders, krijgsgevangenen en concentratiekamp Häftlinge zouden deze arbeidskrachten leveren. Allen omkaderd door Duitse ambtenarij, architecten en ingenieurs.... en natuurlijk een horde bewakers.

Transport van twee secties van U-boot type XXI.

Foto: Marinemuseum Bremen

Aanvoer van materialen zoals zand, kiezel en cement, werd hoofdzakelijk gedaan via aan de Weser-oever aangelegde loskaaien waarop nieuw aangelegde smalspoor verbindingen toelieten de hele bouwwerf te bedienen. Grondige voorstudies van de bodemstructuur werden gedaan, want de bunker lag op heidegrond en zand. Grondboringen werden uitgevoerd en deze wezen uit dat de heidebovenlaag 2 tot 4 meter dik was, met daaronder een 13 meter zand- en een 40 meter dikke kleilaag. Omdat de klei de vereiste stabiliteit

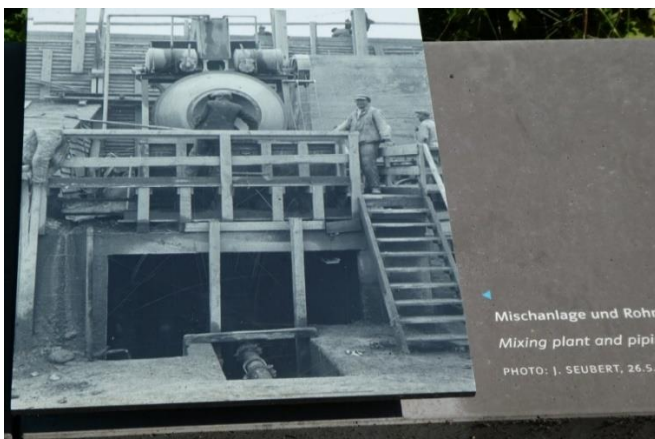
bood, werd de omgeving afgegraven tot op deze laag. Deze kon een druk van 7 tot 8,5 kg/vierkante centimeter weerstaan. Door deze stabiele onderlaag kon op de fundering een besparing van 80.000 ton beton en 9.000 ton staal gerealiseerd worden. Niet onbelangrijk in een tijd van schaarse grondstoffen. Er werd 400.000 m³ aarde uitgegraven en gebaggerd voor de funderingen en via transportband en met lorriewagentjes enkele honderden meter verder gedeponeerd, deels om te gebruiken als omwalling, in casu een dijk langsheen de Weser oever.

Beton, beton, beton...

Er werd berekend dat er een 550.000 m³ beton zou nodig zijn. Een groot probleem in volle oorlog was de aanvoer van de nodige grondstoffen. De Weser vormde een voor de hand liggende aanvoerlijn, maar daarnaast werden bijkomende spoorverbindingen vanuit het binnenland, met name Bremen, aangelegd. De *Bauleitung* voorzag een stock van ongeveer 40.000 ton grondstoffen om, in geval van stockbreuk, toch nog 3 à 4 weken te kunnen verder werken.

Om dergelijke hoeveelheid beton te maken, werden rondom rond de werf 15 betonmolens gebouwd. De grootste bevonden zich aan het duikbekken. Deze *Mischer* prepareerden 1,5 m³ beton per mixbeurt. Voor het snelle transport van deze betonbrij werd gebruik gemaakt van betonpompen en -buizen voor aflevering ter plaatse. Dit was een uitgelezen doelwit voor sabotage door de *Häftlinge*. Er werden grotere steenbrokken in de betonmixer geladen, waardoor enkele minuten later de buizen verstopt raakten en de hele installatie moest gedemonteerd en gereinigd worden, waardoor ettelijke uren verloren gingen. Men mag ook niet vergeten dat er een droogtijd van 28 dagen was voorzien om 95% vastheid te bekomen van de specie, wat op zich ook "verloren tijd" betekende tijdens het bouwproces.

Getuigen beweren dat enkele honderden "dwangarbeiders" door uitputting, slagen, ziekte of na betrapting bij sabotage-daden in de betonspecie terecht kwamen. Ze kregen een schop onder de kont en belandden in de vers gestorte beton. Mijn grootoom zou ook dergelijke "behandeling" gekregen hebben. De Duitse overheid ontkent dergelijke "begravenissen". Het overlijdensattest vermeldt enkel een "*magen- und darm entzündung*". Een maag- en darmontsteking dus.

Eén betonmixer van 1,5 m³ met onderaan de pomp en leidingen
(Eigen opname F. Vervaeet)

Om "zettingen" van de bouw te meten, werden 86 meetpunten voorzien. Er werden verzakkingen van gemiddeld 15 cm gemeten, die werden opgevangen door bewegingsvoegen. Metingen aan het einde van de oorlog wezen op een verzakking van 27 cm. Het gebouw staat er vandaag nog kraak- en barstvrij bij, ondanks de bombardementen en het gebrek aan onderhoud.

Spanbogen voor het dak: 105 stuks à 47 ton/stuk.

Het dak bestond uit 105 boogvormige constructies van elk 47 ton en het dak zelf bestond uit 717 dakdragers. De oorspronkelijk dikte van het dak werd bereikt in 2 lagen. Eerst een opvulling van 4,5 meter beton en later daarop nog een toplaag van 2,5 meter. Tegen het einde van de oorlog was slechts 1/3 van het dakoppervlak bedekt met de volle 7 meter beton.

Hoog bezoek

Op 22 april '44 kreeg de werf bezoek van Grossadmiral Dönitz met zijn staf. Er zijn, behalve enkele foto's, geen notities overgebleven van zijn reacties. Ook Goebbels vereerde de werf met een bezoek in November '44. De propaganda-minister noteerde in zijn dagboek:

"Het bezoek aan de nieuwste U-boot(basis) heeft een bijzonder indruk op mij nagelaten. De boot(bunker) ziet er esthetisch uit en valt in de smaak, zodat we kunnen spreken van een wonderwerk van de Duitse wapen-techniek. Het betondak van 7 m beschermt ons tegen de modernste vijandelijke bommen. De bouw is echt een mammoet waaraan 8.000 arbeiders, KZ-Sträfling (gestraften, nvdr) en Sovjet-krijgsgevangenen werken. De bouw is, God zij dank, zover gevorderd dat de Engelse en Amerikaanse bombardementen geen ernstige schade meer kunnen aanbrengen."

De microkosmos van de Baustelle

Op de werf heerste een strakke hiërarchie. De zwaarste en gevaarlijkste werkzaamheden werden uitgevoerd door KZ-gevangenen. De burgerlijke dwangarbeiders kregen lichtere werken toegewezen. De KZ-gevangenen werden rechtstreeks door de *Marineoberbauamt* besteld bij de SS *Wirtschafts-Verwaltungshauptamt*, de economische hoofdadministratie van de SS. De burgerlijke dwangarbeiders en krijgsgevangenen werden gevorderd bij het plaatselijk werkgelegenheidsbureau. In tegenstelling tot de organisatie van

Stalag's of Stammlager, wat staat voor standaard kamp, werd er geïmproviseerd bij de huisvesting van de arbeiders. In Bremen Farge werd een ondergrondse olieopslagplaats van 50 meter diameter en 6 meter hoogte gebruikt met alle gevolgen van dien.

Meer dan 1.000 dwangarbeiders (ongeveer 1.600 nvdr) lieten het leven ingevolge de *strapazen* of "zware inspanningen" tijdens de constructie en de onmenselijke behandeling in de kampen. Dit in tegenstelling tot de reguliere Duitse arbeider. Hij was de "beste van Europa" en werd, goed betaald, ingeschakeld voor hoogwaardige arbeid. De echte *Herren* van de bouwswerf waren de ingenieurs, architecten en hogere officieren, die zelfgenoegzaam paradeerden voor de persfotografen en filmmakers. Drukdoende met hun plannen en armzwaaiend aanwijzingen gevend om hun zelfverklaarde achtste wereldwonder gestalte te geven. Het lot van de arbeiders kon hen geen moer schelen. In 1981, bij een interview voor Radio Bremen verklaarde een hooggeplaatste ingenieur (Erich Lackner) nog:

"De werkomstandigheden waren voor alle arbeiders gelijk..."

Toen hij geconfronteerd werd met de schabouwelijke levensomstandigheden van de dwangarbeiders verklaarde hij zonder blozen:

"Ich möchte sagen, Ich hatte mit den Ganzen nichts zu tun !"

"Ik mag zeggen, ik had met het hele gedoe (van de werkomstandigheden van de dwangarbeiders, nvdr) niets te maken!" Geen woord van medeleven noch excuus, niets. Het adagium *ich habe es nicht gewusst* ligt niet veraf. De bewaking werd op de werf uitgevoerd door Kapo's en Marinesoldaten. Ze bewaakten ook de periferie en begeleidden de dwangarbeiders terug naar de kampen. Daar nam de SS over. Zoals bekend beslisten deze *Herren* over leven en dood!

Het einde

Tegen einde 1944 werd de bunker Valentin en ook de nieuwe duikboot XXI door de Nazileiding vergeleken met de andere *Wunderwaffen* waarin Hitler zo sterk geloofde: de V1, V2, het straalvliegtuig Comet Me 163 en Meteor Me 262. Geen van deze wapens kon evenwel het tij doen keren. De dwangarbeiders lieten ook met bosjes het leven. Volgens statistieken verloren 1.328 man het leven, waarvan 90 Belgen. Eigen info leert ons dat het aantal de 1.600 moet benaderen. (Nvdr)

Op 27 maart dropten 18 Britse Lancasters van op 5.500 meter hoogte 13 Grand Slams van 10 ton, 4 tall boys van 5,4 ton en 12 gewone bommen van 454 kg. Resultaat: 2 Grand Slams troffen doel en sloegen een put van 1,6 m in het 7 m dikke dak. Drie dagen later deden de Amerikanen het over met 62 bommen die het terrein weinig schade toebrachten, maar de tijdbommen die pas later ontploften, maakten veel slachtoffers. Ondanks de bombardementen bleven de werkzaamheden in en aan de bunker doorgaan tot 6 april 1944.

Vanaf 10 april werd begonnen met de ontruiming van de site en de kampen. *Totenmarschen* naar Sandbostel en Neuengamme kostten vele gevangenen het leven. Wie niet mee kon, werd ongenadig afgemaakt. Van Neuengamme werd mars gemaakt naar Lübeck aan de Oostzee, waar een 6.000 man aan boord van de Cap Arcona werden gebracht om naar Zweden af te reizen, onder bescherming van de Rode Kruisvlag. Het passagiersschip werd in dubieuze omstandigheden gebombardeerd door de RAF en kapseide. Slechts 400 man konden ontsnappen. Maar dit is het verhaal van een andere Vervaat.

Jaarlijkse herdenkingsplechtigheid in augustus 2019 van herdenkingscomité Meensel-Kiezegem '44 aan het monument ter hoogte van de ingang van het complex. (Eigen opname F. Vervaat)

Slot

Het resultaat is dat bunker Valentin geen enkele vaarklare duikboot XXI heeft afgeleverd. Na de oorlog werd de bunker door de geallieerden gebruikt als testdoel voor hun bommen en artillerie. Hij werd nadien nog gebruikt als opslagplaats voor de Marine en de Wehrmacht. Begin 1980 werd een bewustwordingsfase voor de Bremers. Stilaan begon de deelstaat het militair-historische belang van het complex in te zien. De bunker werd beschermd monument verklaard en in 1983 als *Gedenkstätte* ingehuldigd door de nog overlevende *Häftlinge*.

Opgedragen aan de nagedachtenis van:

Eén van de gedenkplaatjes op het monument in het ereperk van Bremen, Blumenthal, memoriaal van Meensel – Kiezegem '44. (Eigen opname F. Vervaat)

Verantwoording

Mocht iemand rechten doen gelden, wendt u tot de redactie. Met dank aan Herdenkingscomité Meensel-Kiezegem '44 (www.meensel-kiezegem44.be)

Geraadpleegde bronnen

"Bunker Valentin", Marc Bugglen, Editie Temmen 2017
Beschikbare militaire en museuminformatie.
Beschikbare informatie op Wikipedia.

Comopsair goes MS 2019

Een toppunt van doorzettingsvermogen

Stefaan Vergaerde, bestuurslid

Mirakels gebeuren niet alleen in Lourdes, zo leren ons de ervaringen van de actie Comopsair goes MS 2019 in Chamonix.

Inleiding

Als verpleegkundige van het AZ Sint-Jan Brugge-Oostende AV en reserveofficier van het 14 Bataljon Medische Steun en had ik de eer om getuige te zijn van een mirakel in 2019. Niet in Lourdes, maar op de flanken van de Mont Blanc in Chamonix. Tachtig MS-patiënten slaagden erin, mede dankzij de formidabele steun van militairen van Comopsair na een helse en memorabele wandeltocht van 9 uur over een afstand van 13,5 km en met een hoogteverschil van 1.880 m *Le plan de l'Aiguille du Midi* op een hoogte van 2310 m te bereiken. De beklimming was een uitdaging, een zoektocht naar de limieten van lichaam en geest. De ontlasting en de emotie van iedere deelnemer bij het behalen van de eindmeet was dan ook groot.

Een uitdagende beklimming voor MS patiënten

Wat is MS?

Multiple Sclerose of MS is een chronische ziekte van het centrale zenuwstelsel. De naam "multiple sclerose" verwijst naar de aanwezigheid van meerdere sclerotische littekenhaarden ter hoogte van de myeline in de hersenen en in het ruggenmerg, als gevolg van herhaalde en langdurige ontstekingen. Myeline is een soort isolatielaag die rond de zenuwvezels zit en belangrijk is voor de werking en overleving van onze zenuwcellen. De lokale ontstekingen worden uitgelokt door een foutieve werking van het eigen immuunsysteem en gaan gepaard met de afbraak van de myeline. MS is dus een auto-immuunziekte. De ziekte leidt in eerste instantie tot een verminderde zenuwgeleiding, waardoor signalen vanuit de hersenen en het ruggenmerg niet goed meer doorgegeven worden. Nieuwe ontstekingsletsels veroorzaken opflakkingen van MS. Ernstige ontstekingsreacties kunnen de zenuwvezels zelf permanent beschadigen.

Tot op heden heeft men geen duidelijke oorzaak gevonden. Er spelen verschillende factoren mee, die op elkaar inwerken. Samen met omgevingsfactoren leiden erfelijke factoren en wellicht een aantal toevalligheden tot MS. De ziekte begint gemiddeld rond de leeftijd van 30 jaar. Voor de puberteit komt de ziekte MS maar heel zelden voor.

Multiple Sclerose wordt, naargelang het verloop van de ziekte, onderverdeeld in 3 categorieën:

- "Recidiverende en herstellende MS" of *Relapsing-Remitting MS* is de meest voorkomende vorm van MS, en wordt gekenmerkt door een ziekteverloop met opflakkingen en verbeteringen. Zeker in het begin van de ziekte is er een goede kans op herstel.
- "Secundair progressieve MS" of *Secondary-Progressive MS*. Ongeveer de helft van de patiënten met een *relapsing-remitting MS* bereikt deze fase na gemiddeld tien jaar. Kenmerkend is dat de toestand dan geleidelijk verergert in de periode tussen de opflakkingen. Herstel is dan niet meer mogelijk.
- "Primair progressieve multiple sclerose" treedt op bij 10 tot 20 % van de MS-patiënten. Kenmerkend dat er geen opflakkingen zijn, maar geleidelijke toename van de klachten. Deze vorm treft evenveel mannen als vrouwen en treedt meestal op latere leeftijd op dan de klassieke relapsing-remitting vorm. De gemiddelde aanvangsleeftijd ligt rond de 40 jaar, opnieuw met een belangrijke spreiding.

Het ziekteverloop van MS is individueel sterk verschillend en relatief onvoorspelbaar. Het is dan ook moeilijk om een prognose te geven. Volgens de huidige schattingen vermindert MS de levensverwachting met ongeveer 7 jaar en is de gemiddelde overlevingsduur 30 jaar.

Hoe vaak komt de ziekte voor

Multiple Sclerose is de meest voorkomende ziekte van het zenuwstelsel bij jonge volwassenen. In ons land lijden naar schatting ongeveer 90 per 100.000 Belgen aan MS. Elk jaar opnieuw krijgen 450 personen de diagnose van MS te horen.

De diagnose wordt meestal gesteld tussen de leeftijd van 20 tot 40 jaar. Multiple Sclerose komt twee keer vaker voor bij vrouwen dan bij mannen. Het voorkomen van MS verschilt ook naargelang de onderzochte bevolkingsgroep. Zo hebben mensen uit Scandinavië, Noord-Amerika, Canada en Zuid-Australië een hoger risico op MS. Broers en zussen van een persoon met MS hebben een 25 maal hoger risico om de ziekte te ontwikkelen.

Hoe kun je het herkennen

Multiple Sclerose wordt gekenmerkt door een variëteit aan symptomen, omdat de ontstekingen in het zenuwstelsel op verschillende plaatsen kunnen plaatsvinden. Enkele vaak voorkomende symptomen zijn: oogklachten; krachtsverlies in de ledematen; spierspasmen van één of meerdere ledematen; evenwichts- en coördinatieproblemen, gevoelsstoornissen, tintelingen of verminderde gevoeligheid; blaas- en darmproblemen; impotentie; duizeligheid en misselijkheid; vermoeidheid; pijn (bij 25% van de personen met MS); spraakstoornissen en slikstoornissen.

Bij de aandoening MS verlopen zowel de symptomen als de ziekte grillig ...

MS en fysieke inspanningen

Tot voor kort kregen patiënt en met MS de raad om geen fysieke inspanningen te doen. Men dacht dat dit zou kunnen leiden tot oververmoeidheid of een toename van de klachten. Nochtans hebben wetenschappelijke studies de afgelopen jaren duidelijk aangetoond dat matige fysieke inspanningen, zoals wandelen, fietsen, zwemmen en yoga goed zijn. Ze verminderen de klachten van vermoeidheid, zorgen voor een betere spierkracht, uithouding en prestatievermogen, denk maar aan langere wandelafstanden. Zorg voor een evenwichtige voeding met voldoende inname van Vit D. Vermijd roken omdat dat het risico op het krijgen en verergeren van MS verhoogt.

Comopsair en MS

Wat velen niet beseffen: de militaire gemeenschap is een gemeenschap met een groot en warm hart. Zijn militairen trouwens ook geen burgers die bereid zijn om hun leven te geven voor hun medemens: *"To serve and to protect"*

De Luchtcomponent heeft vele jaren geleden het peterschap op zich genomen van de nationale MS-Liga. Niet alléén financieel, maar ook met woorden en daden, vooral daden!

Vanuit de wetenschappelijke bevestiging dat fysieke activiteiten een positieve invloed hebben op het algemeen welbevinden van mensen met MS besloot AdjChef Patrick Patris, tevens sportverantwoordelijke binnen de Luchtcomponent om samen met de MS-liga de *Moving Spirit Wandelclub* op te richten: een wandelclub voor en door mensen met MS. Geregeld organiseerden zij gezamenlijke wandeltochten en -weekends... Maar het bleef niet enkel bij deze "nationale" wandeltochten ...

MS en de psychologische impact

De diagnose wordt meestal gesteld bij jonge mensen tussen 20 en 40 jaar. Jonge mensen die nog maar pas aan het begin van een veelbelovend leven of beroeps carrière staan... en dan die verschrikkelijke diagnose MS! Een wereld die instort ... Zekerheden maken plaats voor onzekerheden. Twijfels, angsten en doembeelden overheersen het leven van deze jonge mensen, vaders, moeders, zonen, dochters, broers, zussen. Wat brengt de toekomst? Verlamming? Vastgeketend aan een rolwagen?

Maar niet alleen fysische en psychische problemen steken de kop op. MS heeft ook op het sociale leven van mensen met MS een zware impact. Sommigen worden door hun partners in de steek gelaten. Anderen verliezen dan hun werk of worden op een zijspoor gezet met alle financiële gevolgen van dien. Een mens zou voor minder aan zichzelf gaan twijfelen ...

Maar dan: Comopsair goes MS

Na de wandeltochten en -weekends op Belgisch grondgebied groeide het besef binnen de MS-liga en Comopsair om iets "uitdagenders" te organiseren. Een uitdaging die het zelfvertrouwen van mensen met MS een boost zou geven. Zo werd Comopsair goes MS Mont Ventoux onder de doopvont gehouden. In 2013, 2015 en 2017 beklommen mensen met MS onder deskundige begeleiding en dankzij de menselijke en logistieke steun van de Luchtcomponent de Mont Ventoux.

Juridische en financiële problemen verplichtten de MS-Liga en de militairen van Comopsair echter om in 2019 andere oorden op te zoeken. Na een grondige voorstudie werd gekozen om de flanken van de Mont Blanc te beklimmen.

Comopsair goes MS 2019 Chamonix

Maandag 23 september

Na 7 nachtdiensten vertrok ik in alle vroegte vanuit Evere met het *Advance Team Comopsair* richting Chamonix. Na een gezellige tocht arriveerden wij rond 17 uur in Chamonix, waar we onze intrek namen in het hotel UCPA, een internationale jeugdhierberg waar we zeer gastvrij ontvangen werden. Het *Advance Team* maakte werk van een grondige voorbereiding: kamer-schikking, naamplaatjes, organiseren van de medische steun, organiseren van een stadszoektocht in Chamonix, een grondige verkenning van het parcours van de wandeltocht, ...

Donderdag 26 september

Klaar om onze mensen met MS rond 8 uur te verwelkomen. Veertig van hen, de Vlaamse Liga, vertrokken om 19.30 uur vanuit Peutie, terwijl de andere veertig van de Waalse Liga vertrokken om 20.30 uur vanuit Nannine, om na een nachtrit toe te komen in Chamonix. Daar wachtte het *Advance Team* hen op om hen samen met de ander toegekomen militairen te helpen en te begeleiden naar hun kamers.

Na het ontbijt en de installatie op de kamers volgde een vrije dag. Een dag om Chamonix vrij of via de wandelzoektocht te verkennen. Ook werd aandacht besteed om reeds grote hoogtes op te zoeken: Mer de Glace (1913 m), Montever, Plan de l'Aiguille (3842 m). Wanneer aan het hoogteverschil is een must om de eigenlijke wandeling goed voor te bereiden en te verteren.

Vrijdag 27 september

Een leuke uitstap met een bezoek aan het dierenpark *"Domaine de Merlet"*. werd mogelijk gemaakt door Dorien van de MS-Liga en Jean-Pierre van Comopsair, die dankzij een inzamelactie voldoende sponsorgeld wisten bijeen te halen om deze sociale actie mogelijk te maken. Op die manier groeiden mensen met MS en hun militaire buddies nog dichter naar elkaar toe.

Zaterdag 28 september

Mogelijke praktische problemen en het plan B noopten ons om vroeg te vertrekken. Om 7.15 uur was iedereen gepakt en gezakt vertrekkensklaar. In het eerste deel leidde 6,5 km door de bossen met een stijgingspercentage van 20 tot 25 %.

Stijgingspercentage van 20 tot 25 % op de beboste flanken

Na een middagpauze van 30 minuten aan Mer de Glace vertrokken we voor een helse tocht van 7 km langs een met stenen bezaaid pad, met trappen van soms 40 à 50 cm hoog. Metingen wezen uit dat we het equivalent van 740 verdiepingen stapten. Rond 17u40 bereikten de laatste wandelaars, nog juist op tijd, de eindmeet op een hoogte van 2.310 m om met de laatste kabellift richting Chamonix af te dalen. Het hoeft niet gezegd dat voor velen het bereiken van de eindmeet memorabel was.

Een getuigenis van Greet

"Graag wou ik de MS-Liga (met Katrien in het bijzonder) en de Luchtmacht nogmaals expliciet willen bedanken voor de trip naar Chamonix. Het was een uitdaging gevuld met een mix van emoties, van confrontatie met fysieke beperkingen en angsten, naar verwondering over de prachtige blijheid met de genegenheid en de steun van anderen, tot plezier, opluchting en voldoening. Ik ben ontzettend blij dat ik de wandeling heb aangedurfd, uitermate dankbaar dat het is gelukt!

Toegegeven, het was zwaar. Tijdens het tweede deel van de dag hebben mijn vriend en ik de berg de hele tijd hand in hand getrotseerd. Zijn onvoorwaardelijke hulp bood me niet alleen fysieke steun, maar heeft me mentaal en emotioneel ook een enorme boost gegeven. Onze liefde is door deze ervaring nog sterker geworden. Echt fijn!

Ik ben ook blij zoveel lotgenoten te hebben mogen ontmoeten waar ik ervaringen, verhalen, zorgen en plezier mee heb kunnen delen. Ook de begeleiders waren allen zeer open, luisterend en begripvol. Veel dankbaarheid voor iedereen zijn hulp!

Een dikke pluim voor de organisatie en het uitermate vlotte verloop en mijn vriend en ik kijken uit naar een volgende editie, mocht die er nog komen.

Besluit

"Mocht die er nog komen ..." Als verpleegkundige AZ Sint-Jan Brugge-Oostende AV en verpleegkundige-reservist in het 14

Bataljon Medische Steun maakte ik samen met Dr. Melissa Cambron, MS-neurologe; Sandra, MS-verpleegkundige en Marie-Anne Dekeyzer, verpleegkundige deel uit van het medisch team. Maar wij waren maar een kleine schakel in het mooi geheel.

Het onbeschrijflijke gevoel om de top te bereiken

Militairen leveren zoveel mooi werk, maar zijn veel te bescheiden. Ik ben ervan overtuigd dat geen enkele organisatie kan bieden wat Comopsair te bieden had en heeft. Niet alleen logistieke steun, maar vooral en dan vooral die warme, hartelijke menselijke steun door die vele militairen die als buddy optraden voor mensen met MS. Dankzij deze inzet slaagden alle mensen met MS erin om de eindmeet te halen. Voor velen was het een overwinning op zich dankzij de inzet van deze militairen.

Een mirakel is gebeurd ...

Zelf had ik het genoeg en de ontroerende eer om als buddy van Stefan op te treden, en dit in de voetsporen van Generaal-majoor Vlieger Vansina, die als buddy van Sandrine, een jonge vrouw met MS uit Poperinge, fungeerde.

Vriendschappen voor het leven!

Tot in 2021

Vierdaagse van de IJzer

De fierheid om erbij te horen

Stefaan Vergaerde, bestuurslid

Tijdens de 47ste Vierdaagse van de IJzer van 20-23 augustus 2019 leverden de militairen van 1-4 Element voor Medische Interventie EMI, ondertussen het 14 Bataljon Medische Steun, onder leiding van Luitenant-kolonel Stafbrevehouder Pierre Rennotte weer prachtig werk. En dit jaar na jaar opnieuw.

Het toch weer eens gezegd worden

1-4 EMI verzekerde de Medische Steun aan alle deelnemers, burgers en militairen. Om dit te realiseren ontplooiden wij vier hulpposten langs het parcours. Oostduinkerke op dinsdag 20 augustus, Diksmuide op woensdag 21 augustus, Poperinge op donderdag 22 augustus en Ieper op vrijdag 23 augustus.

Onder de 49 dienstdoende militairen kon onze commandant weer rekenen op 9 supergemotiveerde reservisten: majoor Van den Bulcke, de commandanten Waeyaert, Lybeer en Van Zandweghe, de adjudanten Vanhoecke en Bral, eerste sergeant Leniere, sergeant Maebe en ikzelf. Reservisten die wat verlof spenderen om samen met andere militairen de medische skills te trainen. Jammer genoeg was dit voor adjudant Didier Vanhoecke de allerlaatste keer. Defensie, de Medische Component en het 14 Bataljon verliezen zonder twijfel een monument.

Didier Vanhoecke spijkt onze kennis bij (Eigen opname)

Adjudant Vanhoecke was de man bij uitstek – trouwens docent aan Hogeschool Vives, departement gezondheidszorg – die ons telkenmale opnieuw onderrichtte en wegwijs maakte in de hedendaagse medisch-technische richtlijnen, waaronder het voorkomen en verzorgen van blaren.

Ook onze ploeg weer op post

Zelf had ik weer het geluk om deel uit te maken van ploeg drie, samen met Majoor Van Den Bulcke, Adjudant Bral, sergeanten Vandoorne en Desmet en Eerste Soldaten Gesquiere, Barbey en Schockaert. Ook tijdens deze uitgave van de Vierdaagse leverden wij professionele zorg met respect voor elkaar, maar vooral met respect en empathie voor de ons toevertrouwde wandelaars. Mogen we opnieuw

niet stellen dat we alleen maar tevreden gezichten zagen? Wandelaars, die geconfronteerd met blaren en de soms bijhorende “helse” pijnen, vreesden dat hun Vierdaagse erop zat bij het binnentreden van onze hulppost... Maar ook in onze hulppost gebeurden er mirakels. Na de nodige verzorging mét de nodige humor, werden zij klaargestoomd om opnieuw verder te kunnen wandelen. Moet Hulppost 3 in de toekomst misschien de naam “Petit Lourdes” krijgen?

Hoog bezoek voor onze ploeg (Eigen opname)

Naast de professionele en hartelijke samenwerking binnen ons team, was ik verheugd om onze jonge militairen in de geest van deze wandeltocht “De gesneuvelden van beide wereldoorlogen en in het bijzonder deze die vielen op de slagvelden in de Westhoek tijdens de Eerste Wereldoorlog, te herdenken op een respectvolle manier” warm te maken voor een rondleiding met gids op het “Dozinghem Cemetery”.

Helpen en herdenken

“Dozinghem Cemetery”, is de eeuwige rustplaats van 3.174 “Commonwealth” slachtoffers en 65 Duitse strijders uit WO I. Om dit een gezicht en een gevoel te geven, stonden we stil bij het graf van Second Lieutenant E.R. Osler, Royal Field Artillery, gesneuveld op 30 augustus 1917 op de leeftijd van 21 jaar. Dezelfde leeftijd als onze jonge soldaten in het team. De ouders van E.R. Osler waren zeer goed bevriend met Prof. Dr. Cushing, de vermaarde Amerikaanse neurochirurg die verwoede pogingen deed om het leven van deze jonge Canadese militair te redden. Tevergeefs ...

Samen met alle betrokkenen kunnen we weer terugkijken op een onvergetelijke Vierdaagse. Mag het gezegd worden: Fier om deel uit te maken van Defensie, zijn Medische Component en het 14 Bataljon Medische Steun. Tot volgend jaar!

Mars en Mercurius in Museum M

Een museumbezoek in Leuven

Verslag door André Billiet

Van 26 oktober 2018 tot 20 januari 2019 liep in het Museum M te Leuven de tentoonstelling “Macht en Schoonheid van de Arenbergs”. Met enige verwondering ontmoette ik daar Mars en Mercurius.

Het huis Arenberg maakt sinds de zestiende eeuw deel uit van de hoge adel. De familie was sterk geworteld in lokale netwerken, maar bewoog zich ook met verbazend gemak door Europa. Door hun vele buitenlandse contacten geraakten de Arenbergs ingetrouwd in aristocratische geslachten over heel Europa. Hun kosmopolitische levensstijl weerspiegelt zich in de diversiteit van hun befaamde kunstcollectie.

De tentoonstelling in Museum M te Leuven nam je mee naar een bijzondere wereld van macht en schoonheid. Als echte sabelslepers waren de Arenbergs aanwezig op het Europese strijdtoneel. En door hun gedreven ondernemerschap vergaarden ze enorme rijkdommen. Als belangrijke politieke en economische machthebbers verwierven de Arenbergs toegang tot de hoogste culturele kringen en bouwden ze een indrukwekkende kunstcollectie uit.

Een schilderij uit de tentoonstelling trok mijn bijzondere aandacht, “Het ontwaken van de Kunsten”. Het is een werk

van Frans Floris (Antwerpen 1519-1570). “Een uitmuntend stuk van negen slapende muzen”; zo omschreef kunstenaars-biograaf Karel van Mander ooit dit schilderij.

Het schilderij bevond zich oorspronkelijk in de verzameling van de Middelburgse kunstliefhebber Niclaes Jonghelinck en kwam nadien terecht in de collectie van Karel van Croÿ. In die inventaris wordt de voorstelling omschreven als *de Slapende Zeven Vrije Kunsten met Mars*. De Muzen of Vrije Kunsten, welke omschrijving is juist? Als we het schilderij scène per scène bekijken, zien we hoe op het achterplan **Mars**, God van de Oorlog, ontwapend en weggeleid wordt door Prudentia, de Wijsheid, en Fortitudo, de Kracht. Op de voorgrond worden tien vrouwen gewekt door **Mercurius**, een man met een lauwerkrans op het hoofd en een scepter in de hand. In tegenstelling tot wat Karel van Mander dacht, kunnen het dus niet de negen muzen zijn. Zoals beschreven in de inventaris van Croÿ verbeelden de vrouwen de zeven Vrije Kunsten, samen met Architectuur, Beeldhouwkunst en Schilderkunst.

Het leven in de Nationale Kring

Nationale activiteiten en initiatieven

Nationaal

Op de nationale agenda

Statutaire algemene vergadering 2020

De jaarlijkse statutaire algemene vergadering gaat door op zaterdag 7 maart 2020 in het Huis der Vleugels, Montoyerstraat, 1 in Brussel. Hiervoor volgt een persoonlijke uitnodiging met agenda, regeling voor de lunch en inschrijvings- en betalingsmodaliteiten.

Nationale Dag 2020

In 2020 organiseert Club Antwerpen de Nationale Dag. Afspraak op zaterdag 13 juni 2020 in de Nieuwe Beurs tussen de Meir en de Lange Nieuwsstraat, in het centrum van Antwerpen.

Deze historische Handelsbeurs dateert uit 1531. Ze werd tijdens een jarenlange grondige restauratie in haar oude glorie hersteld en op 19 oktober 2019 feestelijk heropend. De tradities binnen Club Antwerpen kennende, mogen we verwachten dat deze schitterende locatie het decor zal vormen voor een hoogstaande activiteit. Noteer dus alvast deze datum in uw agenda. Zoals elk jaar zal kosteloos vervoer per autocar vanuit Brugge ingelegd worden.

Uit de Strategische Werkgroep

De Strategische Werkgroep zet zijn werkzaamheden gestaag verder. Op basis van de besluiten van het symposium op 1 oktober 2018 in de Koninklijke Militaire School werden doelstellingen vastgelegd in vijf domeinen: leden voor leden, Defensie, externe relaties, de economische wereld en marketing. Er werden drie prioritaire projecten geselecteerd die in volle uitvoering zijn.

- ✚ Creatie van een platform voor uitwisseling van kennis en expertise tussen de leden. Deze uitwisseling zal op vrijwillige basis gebeuren via een digitaal platform dat toegankelijk zal zijn via de website van de Kring. Dit platform wordt ontwikkeld onder leiding van Club Gent en nadert zijn testfase. Hiervoor zal beroep gedaan worden op leden van de Kring.
- ✚ Oprichting van een communicatiecel. In het Nationaal Bureau wordt een communicatieverantwoordelijke aangeduid die nauw zal samenwerken met verantwoordelijken voor de relaties met Defensie, de industrie, de academische wereld en de media. Nadere toelichtingen en oproepen werden hiervoor verspreid via het Nationaal Bulletin.
- ✚ Ontwikkeling van een presentatietool voor de Kring. Er werd een PowerPoint presentatie met begeleidende tekst voor de spreker opgesteld en verdeeld naar alle clubs. Doel hiervan is te zorgen dat alle clubs zich met een eenvormige en eendrachtige boodschap en visie naar het externe publiek richten. Elke club kan deze presentatie volgens zijn eigen regionale behoeften aanvullen en aanpassen.

Oproep voor medewerkers aan de testen van het uitwisselingsplatform voor kennis en expertise

Oorspronkelijk was het de bedoeling de testfase centraal op nationaal niveau te organiseren. Elk lid van M&M Club Brugge heeft een uitnodiging ontvangen om daaraan mee te werken. Er werd beslist de rekrutering van medewerkers voor testen te decentraliseren naar de clubs. De projectgroep zal het project in elke club komen voorstellen en de organisatie van de testfase toelichten. Voor onze club zal dit gebeuren op donderdag 6 februari 2020 van 18.00 tot 19.00 uur in de aula van het Groot Seminarie, voorafgaandelijk aan de avondconferentie over Biomimetica. Elk lid zal hiervoor individueel uitgenodigd worden.

Voorstelling project "Uitwisselingsplatform voor kennis en expertise"

Groot Seminarie Brugge, donderdag 6 februari 2020 van 18.00 tot 19.00 uur

Nieuw te Zedelgem

Berkenhagenstraat 50

050 35 92 55

bruneelcaroline@hotmail.be

Ook op Facebook

Merken : Drops - Phildar - Manos Del Uruqay - Malabrigo – Rowan

Exclusief verdeler van Slow Light Kaarsen

55 – 110 uren sfeervol en geurig genot

Openingsuren

Ma, di en do: 10u tot 16u

Woe: 14u tot 18u

Vrij: 10u tot 18 u

Zat: 9u30 tot 14u

Praktijk voor podologie

Gespecialiseerd in onderzoek en correctie van gang- en statiekproblemen. Geen nagel- en huidzorg.

Alles wordt steeds op maat en eigenhandig vervaardigd.

Consultaties enkel op afspraak

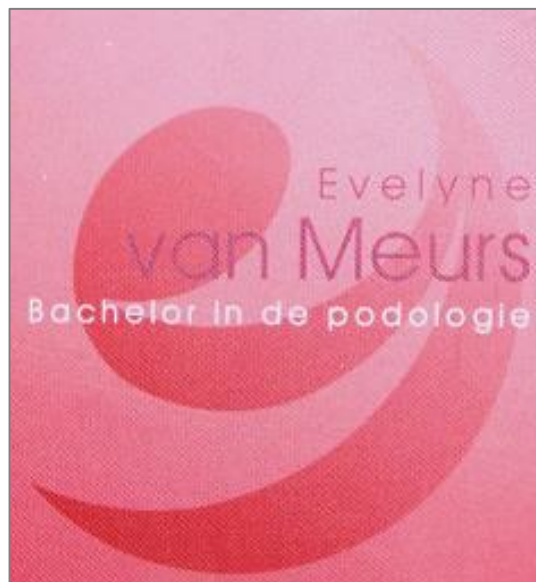
Evelyne van Meurs

Leo van Gheluwestraat 2

8000 Brugge

0498 | 85 93 33

evelyne@evelynenvanmeurs.be

Zij die ons verlieten in 2019

Stefaan Vandenberghe, stichtend voorzitter Mars & Mercurius Brugge/West-Vlaanderen

We vernamen het droevige nieuws dat stichter en past-voorzitter van Mars & Mercurius Club Brugge/West-Vlaanderen Stephan Vandenberghe op 31 oktober 2019 is overleden.

Stephan zette zich met overtuiging en met open geest in voor de zaken waarin hij geloofde. Hij zag het als zijn roeping mensen daarrond samen te brengen en met zijn sterke zin voor debat handelde hij steeds als overtuigd democraat.

Dit bracht hem er ongetwijfeld toe om in 1945 als zeventienjarige vrijwillig dienst te nemen voor de duur van de oorlog en later te kiezen voor een officierscarrière. Zijn uitstekende staat van dienst binnen de Veldartillerie rondde hij af als Hoofd van de Informatiedienst van Defensie.

Na enkele jaren lidmaatschap van Mars & Mercurius Club Brabant en later Club Gent was hij ervan overtuigd dat ook in de West-Vlaamse hoofdstad de geest van Mars & Mercurius moest uitgedragen worden. Hij slaagde er in korte tijd in een zestigtal beroeps- en reserveofficieren hiervoor warm te maken en in 1987 leidde hij enthousiast de stichtingsvergadering van de nieuwe Club Brugge/West-Vlaanderen. Hij legde daarbij de nadruk op "...het scheppen van contacten, het smeden van hechte vriendschapsbanden en het streven naar culturele verrijking."

Hij lag binnen de Brugse club ook aan de basis van het wekelijkse ontmoetingsmoment "Trefpunt". Elke politieke, militaire, economische of maatschappelijke kwestie was voor hem bespreekbaar en zijn scherpzinnige en gevatte kijk op veel zaken zorgden dat elk Trefpunt verrijkend en zinvol was.

Tot voor enkele jaren was hij nog zeer betrokken bij het wekelijks "Trefpunt" en was hij graag aanwezig op de bijzondere activiteiten van Mars & Mercurius.

Nico Vandevoorde

Op 12 oktober namen we tijdens een druk bijgewoonde uitvaardienst in de Sint-Janskerk in Menen afscheid van Nico Vandevoorde (° 19 februari 1973). Als kapitein bij het Logistiek Wapen diende hij onder meer in het CCMP in Ieper en in de Logistieke School in Doornik. Hij voerde ook verschillende buitenlandse missies uit. We kenden Nico ook als de zeer dienstvaardige en geëngageerde protocolverantwoordelijke van de Vierdaagse van de IJzer. Hij hield van de Griekse cultuur en studeerde op eigen kracht de Griekse taal. Een vakantiereis naar Kreta was voor hem dan ook een hoogtepunt.

Zowel de militaire gemeenschap als de vaderlandslievende verenigingen vernamen met verslagenheid zijn plotse heengaan...

Das bordeaux of marineblauw
€ 13,00

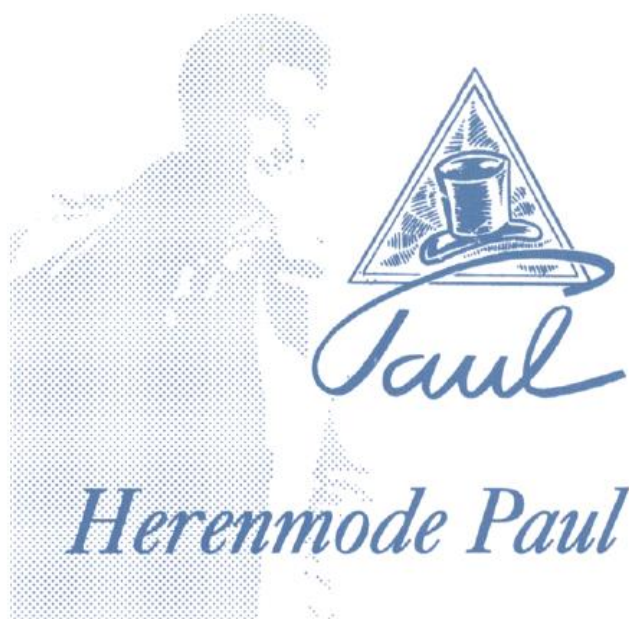

Kenteken M&M
€ 3,50

Verkoop M&M-attributen

Hiernavolgende attributen zijn te koop via onze penningmeester Ivan Loncke.

Na telefoon of e-mail worden bestelde attributen volgens afspraak bezorgd | Tel. 0477 31 01 17 of ivan.loncke@skynet.be

Alfons Pieterslaan 71
8400 Oostende
Tel. & Fax 059/70 48 54

BTW BE 0889.232.652

www.herenmodepaul.be

info@herenmodepaul.be

CERRUTI 1881

LOUIS FERAUD

BUGATTI

Mc GREGOR

BRAX

FERRE

BURLINGTON

SCHIESSER

JEAN-PAUL GAULTIER UURWERKEN

CERRUTI UURWERKEN

LEDUB

HENRY COTTON'S

**Directe korting 10 %
voor leden Mars & Mercurius**